

Godkännandehandling

Planprogram för

Skogsängen

Eskilstuna kommun

1. Sammanfattning

Bakgrund

Det finns ett stort behov av att skapa nya bostäder i staden. Eskilstuna kommun vill växa genom att skapa en tät och hållbar samhällsstruktur. Utbyggnadsstrategin siktar därför mot att skapa 10 000 – 15 000 nya bostäder inom staden fram till år 2030, där projektet Stadsläkningen är en viktig del. I Stadsläkningen ingår stadsdelarna Skiftinge, Årby, Lagersberg, Råbergstorp, Fröslunda och Skogsängen. En medborgardialog och arkitekttävling har legat till grund för arbetet med planprogrammet.

Planeringsförutsättningar

Skogsängen är ett uppskattat bostadsområde med cirka 1100 boende. Många boende trivs och befolkningen är förhållandevis ung. Området pekats ut som särskilt värdefullt område och en kulturmiljö av lokalt intresse. Två fornlämningar och en övrig lämning finns inom naturmark i Skogsängsparken och en mindre skogsdunge längs Stenkvistavägen. Bostadsområdet kännetecknas av ett ensidigt bostadsbestånd med hyresrätter. I stadsdelen finns service såsom förskola, grundskola och viss kommersiell service runt torget. Cykelvägar och gångstråk genom området kopplar delvis ihop Skogsängen med omgivningen, men kan kompletteras och utvecklas vidare. Överhuvudtaget ligger en stor potential i att höja kvalitén i det offentliga rummet. Stenkvistavägen och Vasavägen är med dagens mått överbreda gator som bildar barriär mot omgivningen. Trafikstrukturen bygger på dåvarande planeringsideal med trafikseparering och stora parkeringsytor. Bilinnehavet i stadsdelen är idag lägre än genomsnittet i Eskilstuna kommun. Gröna kopplingar och funktionella nätverk finns men kan förbättras mot Thuleparken, Viptorpsbackarna, Vilsta och Odlarskogen. Skogsängsparken erbjuder stor tillgång till grönytor av olika karaktär. Den innefattar allt från öppna grönytor till stadsnatur med höga naturvärden. De gemensamma innergårdarna tillsammans med den öppna gräsytan utgör mötesplatser med högt socialt värde och stort värde för rekreation. Skogsängens läge inom staden erbjuder anslutningsmöjligheter till befintlig teknisk infrastruktur.

Medborgardialog

En medborgardialog genomfördes inför arkitekttävlingen. Dialogprocessen handlade om på vilka ytor boende kunde tänka sig en framtida komplettering med nya bostäder i området. Resultaten från medborgardialogen har varit en del av tävlingsunderlaget. Under år 2015 genomfördes en arkitekttävling för Skogsängen där förslaget "Stadsmiljö i skogsbryn – nya bostäder i Skogsängen" av AQ Arkitekter (numera Tyréns) vann. Tävlingsförslaget har varit underlag till planprogrammet för Skogsängen. Programförslaget var ute på programsamråd under tiden 10 april till 2 maj 2017. I sammanställningen visas alla inkomna yttranden och hur dessa har inarbetats i godkännandehandlingarna för planprogrammet. Även ytterligare förändringar som har gjorts sedan samrådet finns listade.

Under programsamrådstiden har även barnen bjudits in till att komma med synpunkter. Elever i klass ett och två i Skogsängsskolan bjöds in att rita sina favoritplatser i Skogsängen på ett vykort. Elever i klass 3 och 4 i Skogsängsskolan samt elever klass 5 och äldre som bor i Skogsängen bjöds in till en gåtur i området för att visa, diskutera, markera och fota platser utifrån ett antal frågor. Frågorna handlade bl a om platser som de ville ha kvar som de är, där de träffar sina kompisar, där det är roligt att leka och platser som känns lite läskiga. Under områdesdagen i Skogsängen återkopplades inkomna synpunkter från både vuxna och barn på plats. Inkomna vykort från skolklasserna och områdesdagen sattes upp som ett litet vernissage i gamla posten.

Programförslaget

En framtidsbild och sex övergripande mål för Skogsängen visar riktningen för den framtida utvecklingen i Skogsängen. Sex stadsbyggnadsprinciper beskriver hur de fysiska strukturerna ska utvecklas och vilken inriktning det fortsatta planarbetet i Skogsängen ska ha.

- Skapa rumslig närhet och öppenhet mot omgivande stadsdelar
- Förtätning av bebyggelse – framtidens boende
- Värna områdets identitet
- Skapa en mångfald av kvalitéer och närmiljöer
- Främja hållbara transporter och levande, attraktiva stadsgator och stadsrum
- Skogsängsparken och bostadsgårdar – aktiva gröna rum för alla

Strukturplanen för Skogsängen sammanfattar den framtida utvecklingen i en kartbild. De tre tematiska kartorna fördjupar förslaget inom aspekterna bebyggelse och funktioner; offentliga rum - rörelser, trafik och platser; samt gröna och rekreativa värden.

Konsekvensbeskrivningen förtydligar vad den föreslagna framtida utvecklingen för Skogsängen kan innebära och nämner kritiska faktorer. Den beskriver också ett antal intressekonflikter och avvägningar. En tidig bedömning av miljöpåverkan kommer fram till att det inte krävs en särskild miljöbedömning i samband med kommande detaljplanering.

Fortsatt process

Planeringen och utbyggnaden av Skogsängen kommer att ske under en lång tid där dialog och samverkan med de boende och framtida byggherrar är viktiga aspekter. Planprogrammet belyser också ett antal viktiga frågor som påverkar det kommande arbetet med detaljplaner.

Utbyggnaden av bostäder planeras ske i flera etapper. Programområdet detaljpanelägg i tre delområden. Med hänsyn till processen kring ett kommunalt övertagande av Rv 53 (Stenkvistavägen) föreslås turordningen vara Vasavägen, Stenkvistavägen och Vilstastigen. Nästa steg i planprocessen är därmed detaljplanen för delområde Vasavägen.

© Planavdelningen, Eskilstuna kommun

1. Inledning

1.1. Varför fler bostäder i Skogsängen?

Översiktsplan 2030

Enligt översiktsplanen 2030 förväntas befolkningen öka med 500-600 personer per år vilket motsvarar cirka 300-400 bostäder årligen. Redan idag är befolkningsökningen större än den beräknade. Eskilstuna kommun förväntas numera öka med 1000 personer varje år. Det finns därför ett stort behov av att skapa nya bostäder i staden. Det betyder också att både utbudet och takten på bostadsbyggandet måste öka. Eskilstuna kommun vill växa på ett hållbart sätt. Att skapa en långsiktigt tät och hållbar samhällsstruktur ger miljömässiga, sociala och samhällsekonomiska fördelar. I första hand ska därför Eskilstuna växa och utvecklas genom att nya bostäder byggs inom den befintliga strukturen.

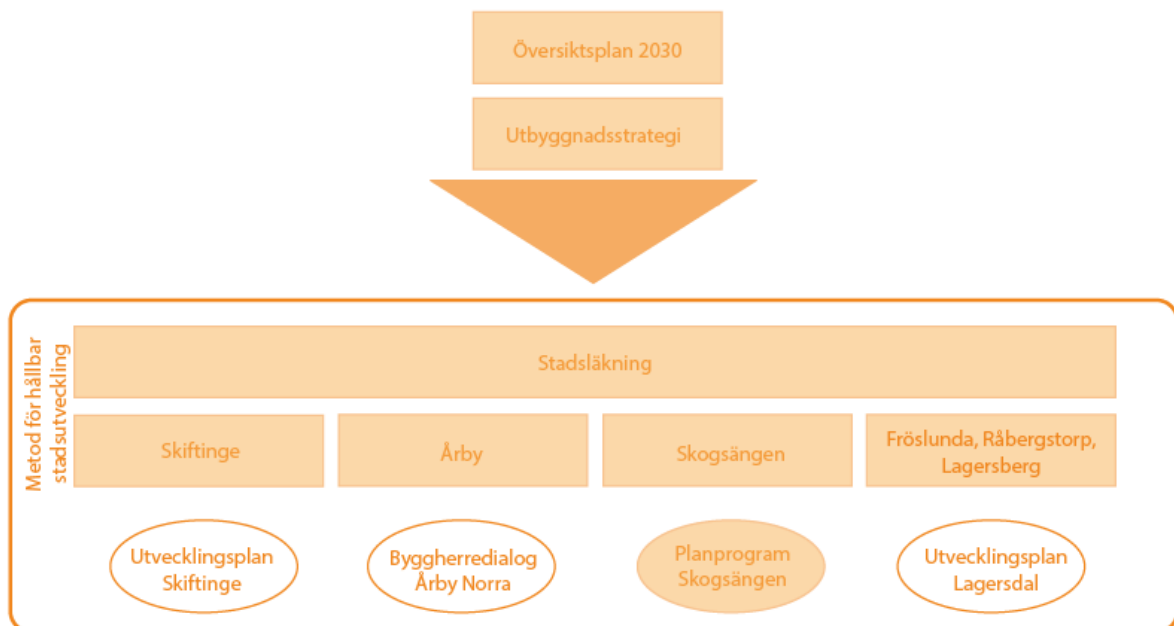
Utbyggnadsstrategin

Utbyggnadsstrategin syftar till att skapa en sammanhållen stad, att förtäta staden på lämpliga platser samt att möjliggöra nybyggnation av bostäder. Strategin siktar mot att skapa 10 000 – 15 000 nya bostäder inom staden fram till år 2030. Stadsmiljöerna inom stads kroppen ska utvecklas mot en levande och attraktiv blandstad. Genom att förtäta med nya bostäder och funktioner ska stadsdelarna bättre kopplas samman. Kvalitén i det offentliga rummet höjs och tillgängligheten till hållbara transporter ska öka.

Stadsläkning

Stadsläkningen är en viktig del av utbyggnadsstrategin. Projektet är ett långsiktigt och förvaltningsövergripande arbete som utgår från övergripande mål från kommunens översiktsplan och utbyggnadsstrategin. I Stadsläkningen ingår stadsdelarna Skiftinge, Årby, Lagersberg, Råbergstorp, Fröslunda och Skogsängen. Arbetet leds av Stadsbyggnadsförvaltningen.

Syftet med Stadsläkningen är att koppla ihop staden, att bygga ”broar” mellan stadsdelar och dess invånare, att öka trygghet och trivsel, att tillgodose behovet av bostäder, att komplettera ett relativt ensidigt bostadsutbud, att lyfta befintliga park-, natur- och kulturvärden samt att ta tillvara stadsdelars potential, mångfald och engagemang.

Planprogrammet Skogsängen i sitt sammanhang

Metod för hållbar Stadsutveckling

Metoden är ett verktyg för hållbar stadsutveckling med syfte att i tidigt skede säkerställa bred involvering, att projektet hanterar de målområden som krävs samt att skapa samverkan och synergier. Den ska också tydliggöra vilka resurser som krävs för att driva projektet och följa upp resultaten samt att anpassa och prioritera insatserna till det specifika projektområdet. Metoden har tagits fram i samverkan med CityLab Action, arrangerad av Sweden Green Building Council. Metoden är applicerbar på större stadsutvecklingsprojekt, främst vid nybyggnation på kommunalt ägd mark, men även som stöd vid utveckling av befintliga stadsdelar.

1.2. Planprocessen

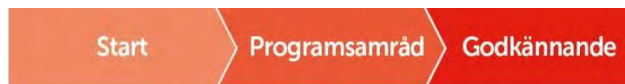
Planprocessen består av olika delar och kommer att pågå under flera år. Första steget är planprogrammet, andra steget är detaljplaneläggningen.

Vad är ett planprogram?

Ett planprogram ska utreda lämplig markanvändning inom ett avgränsat område samt översiktligt behandla frågor som rör bland annat bebyggelseäthet, trafik, grönska och hur de planerade förändringar kan genomföras. Planprogrammet anger kommunens avsikt med området och utgör grunden för kommande detaljplaner.

Planprocessen för planprogram

Planprogrammet går ut på programsamråd. Under samrådstiden presenteras och diskuteras förslaget med boende och verksamma i området samt andra förvaltningar och berörda myndigheter. Syftet med programsamrådet är bland annat att ge berörda möjlighet att komma in med synpunkter. Efter samrådstiden sammanställs inkomna synpunkter i en så kallad programsamrådsredogörelse. Planprogrammet revideras utifrån inkomna synpunkter och godkänns därefter av Stadsbyggnadsnämnden.

Planprocess för planprogrammet

Efter planprogrammet

Det godkända planprogrammet kommer att ligga till grund för kommande arbetet med detaljplaner i Skogsängen. I samband med detaljplaneläggning blir det fler tillfällen för berörda att komma in med synpunkter. Dessa tillfällen kallas för samråd och granskning.

Hela planprocessen från planprogram till lagakraft vunna detaljplaner

1.3. Planprogram för Skogsängen

Planavdelningen har fått i uppdrag av Stadsbyggnadsnämnden att ta fram ett planprogram som visar övergripande strukturer och gestaltungsprinciper för bebyggelse, grönska, trafik med mera. Planprogrammet för Skogsängen består av fem delar: Programförslaget med strukturplan och tematiska fördjupningar, planeringsförutsättningar, genomförandebeskrivning, konsekvensbeskrivning och programsamrådsredogörelsen. Bilagorna utgörs av en arkeologisk utredning, en kulturmiljöanalys och naturvärdesinventering.

En viktig utgångspunkt i arbetet med planprogrammet har varit det vinnande tävlingsförslaget "Stadsmiljö i skogsbryn – nya bostäder i Skogsängen" från AQ Arkitekter (numera Tyréns).

Planprogrammet ligger till grund för framtida detaljplaner och förändringar som ska ske i Skogsängen.

Varför ett planprogram för Skogsängen?

För större områden finns det möjlighet att börja planprocessen med ett så kallat planprogram. Fördelarna med ett planprogram för Skogsängen är bland annat följande:

- Skapa helhetssyn om Skogsängens framtida utveckling inför kommande detaljplanering
- Skapa samsyn mellan stadens förvaltningar och mellan kommunen och områdets boende, verksamma och framtida fastighetsägare avseende mål och strategier för områdets utveckling
- Lägga fast Skogsängens framtida huvudstruktur för bebyggelse, trafik och grönska som grund för kommande detaljplaner
- Föreslå en etappindelning för detaljplaneläggning och utbyggnaden av området
- Ange tydliga utgångspunkter och planeringsprinciper för bebyggelsens funktion, volym och karaktär samt det offentliga rummet
- Lägga fast principer för genomförandet avseende bland annat ekonomi och tidplan
- Underlag för dialog med framtida byggherrar
- Fortsatt dialog med boende

Syfte

Planprogrammet ska öka möjligheterna till en långsiktigt god stadsutveckling i Skogsängen. Det ska undersöka möjligheterna att komplettera befintlig bebyggelse med nya bostäder, lokaler, förskola och skola samt ge förslag på läge och omfattning för nya bostäder. Planprogrammet ska också visa hur en ny blandad bebyggelse kan tillföras den befintliga strukturen från 60-talet, samtidigt som befintliga värden tillvaratas. Förtätningen ska vitalisera och utveckla det befintliga området. Det offentliga rummet ska höjas kvalitativt och viktiga platser ska stärkas som attraktiva vistelse- och mötesplatser. Viktiga kopplingar genom området ska kompletteras och förstärkas. Planprogrammet ska också utreda möjligheterna att skapa två nya utfarter till Stenkvistavägen samt att utforma ett mer stadsmässigt gaturum vid Stenkvistavägen och Vasavägen. Skogsängsparken utvecklas utifrån sin karaktär av anlagd park med stadsnatur. Ekosystemtjänster ska vara utgångspunkten i utformningen av den offentliga gröna miljön.

Programsamråd

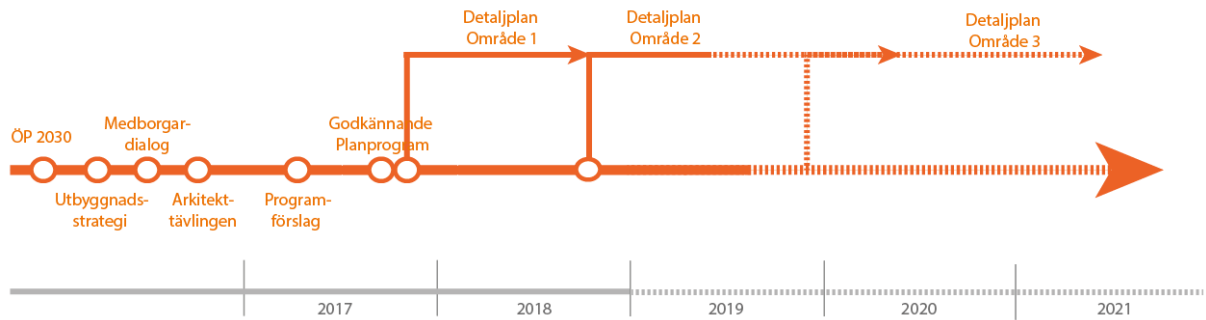
Programsamrådet skedde 10 april till 2 maj 2017. Under tiden genomfördes två öppna hus med presentationer för intresserade och allmänhet och informationsplanscher sattes upp i Skogsängen (vid distriktskontoret öst och gamla posten) samt i Värjan.

Programhandlingar på plats – Distriktskontoret öst och gamla posten

Arbetsprocess och färdplan

Sedan ett antal år har arbete pågått för utveckling av Skogsängen. Delar som i sin helhet är viktiga för det fortsatta arbetet. I tidslinjen nedan har vi sammanfattat de viktigaste milstolparna i planeringsprocessen.

Planprocessen från översiktsplanen 2030 till kommande detaljplaneläggning

Foto © Tyréns

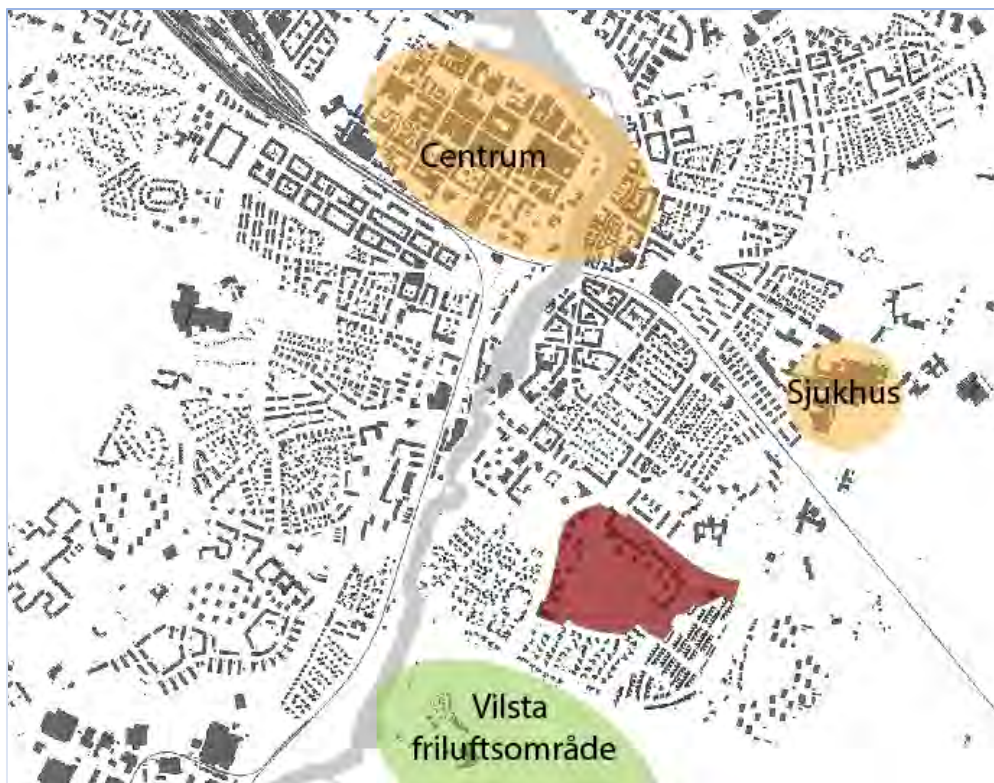
2. Skogsängen idag

Skogsängen i staden

Stadsdelen Skogsängen ligger cirka 1 km eller på 15 minuters gångavstånd sydöst om Eskilstuna centrum. Området för planprogrammet är en del av bostadsområdet Skogsängen. Arealen omfattar ca 25 ha mark och ägs av Eskilstuna kommun och Eskilstuna kommunfastigheter AB. Skogsängen byggdes i mitten av 1960-talet. Idag bor det cirka 1100 personer i planområdet varav cirka 850 personer i lamellhusen mot Stenkvistavägen och cirka 250 personer i punkthusen mot Vasagatan. Till områdets kvaliteter hör bland annat ett centralt läge med goda kommunikationer och fina natur- och rekreationsområden på nära håll. Det finns också många engagerade boende.

Styrkor	Svagheter
<ul style="list-style-type: none"> • Attraktivt läge med cykelavstånd till Eskilstuna centrum. • Stadsdelscentrum med viss service för boende. • God kollektivtrafikförsörjning för arbete, fritid och rekreation. • Grön stadsdel med Skogsängsparken. Skyddade gemensamma innergårdar uppskattas och skapar gemenskap bland de boende. • Byggnader och bostäder med stora kvaliteter och välplanerade lägenheter. • Skogsängsparken som rekreationsområde och lekplats på gångavstånd. • Friluftsområde Vilsta och Åstråket på gångavstånd. • Många boende trivs i bostadsområdet och har bott där länge. Området är bra skött. • Engagerade boende och verksamma samt fastighetsägare med vilja att förbättra. • Mångfald samt en ung befolkning med större andel barn än Eskilstuna-genomsnittet är bra utgångspunkter för en levande stadsdel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ensidigt bostadsutbud med bara hyresrätter i flerbostadshus. • Kopplingar till angränsande stadsdelar är svaga. • Spridning mellan delområden socio-ekonomiskt. • Boende upplever Skogsängsgatan och GC-tunneln under Stenkvistavägen som otrygg. • Gaturummen längs Stenkvistavägen och Vasavägen är överbredda och har låg uppehållskvalitet för gående och cyklister.
Möjligheter	Hot
<ul style="list-style-type: none"> • Kompletterande bebyggelse kan bidra till att integrera Skogsängen och omgivningen • Ett kommunalt vägövertagande ger förutsättningen att förändra Stenkvistavägen till en stadsgata och kan ge möjlighet till att koppla ihop Skogsängen med Söder • Möjlighet att skapa fler platser på förskolor och skolor i takt med att nya bostäder byggs. • Satsningar på att höja kvalitén i det offentliga rummet kan ge mer liv mellan husen och skapa samhörighetskänsla mellan befintliga och nybyggda områden. • Förtätning stärker underlaget för befintlig och tillkommande närservice i stadsdelscentrum liksom för kollektivtrafikförsörjningen. 	<ul style="list-style-type: none"> • "Vi- och dom"-känsla mellan befintliga och nybyggda områden kan ge mindre samhörighetskänsla • Nya bostäder kan bli för dyra för boende i området och försvåra möjligheten för boendekarriär inom området.

SWOT-analys för Skogsängen (S=strength, W=weakness, O=opportunities, T=threats)

Skogsängen (rött) i relation till staden (centrumet) © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

3. Sammanhang

3.1. Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan 2030

Översiktsplanen 2030 pekar ut bostadsområdet Skogsängen som ett omvandlings- och utredningsområde för bostäder. Följande ställningstaganden med koppling till programområdet finns i översiktsplanen:

- Riksintresse befintlig väg (Rv 53)
- Förslag cykelväg längs Stenkvistavägen
- Skogsängsparken som en av grannskapets parker och grönområden inom 200 m
- Vilstastigen som en planerad grön förbindelse, samt delar av Vasavägen upp till Thuleparken
- Kommunalt intresse för kulturmiljö

Enligt översiktsplanen 2030 finns ett antal förtätningsprinciper som är aktuella för Skogsängen.

Klimatplan

I klimatplanen läggs kommunens mål, strategier och åtgärder fast för vad man kan och vill åstadkomma i klimatfrågan på kort och på lång sikt. Målen anger konkreta utsläppsnivåer och takten i omställningen för att kunna omsättas i åtgärder. Planen genomsyras av sju mål: utsläpp av koldioxid, förnybar energi, effektiv användning av energi, reduktion av fossila bränslen och el för uppvärmning, reduktion av fossila bränslen för transporter, minskad klimatpåverkan av kost och konsumtion samt aktiv upphandling.

Grönplan (ersätter befintlig Grönstrukturplan, Naturvårdsplan, Friluftspan) - pågår

Grönplanen är styrdokumentet för kommunens strategiska arbete med grönstruktur. Den ska tydliggöra Översiktsplanens mål och vara ett stöd för planering av bebyggelse och infrastruktur. Den ska vägleda när det gäller vad som ska sparas och nyskapas och hur det ska skötas och göras

tillgängligt. Viktiga livsmiljöer för växt- och djurarter ska bevaras och skötas, biologiska samband stärkas och alla innevånarens behov av rekreation och motion i attraktiva utemiljöer ska tillgodoses, även när bebyggelse och innevånarantal ökar. Den levande naturen finns både i och utanför de tätbebyggda områdena och har många viktiga funktioner som människan använder, det som kallas ekosystemtjänster. I det pågående arbetet med den nya grönplanen tas fasta på det värdet i grönstrukturen som försörjer staden med ekosystemtjänster och som får en allt större betydelse i en förtätad stad.

Trafikplan

Trafikplanen har som syfte att skapa förutsättningar för ett hållbart, säkert och jämställt transportsystem. Färdmedelsfördelningsmålet anger att 2030 ska 61 % av Eskilstunas resor ske via gång- och cykel- eller kollektivtrafik. Att flytta över resor från personbilstrafik till andra hållbara transportslag bidrar till att nå miljömål. Hållbara transportslag är även mindre utrymmeskrävande än biltrafiken vilket ger möjligheter att förtäta staden. Balansen mellan rörelse och vistelse i staden får större fokus. Ur socio-ekonomisk synvinkel är det lättare att skapa en blandad och integrerad stad där fokus ligger på hållbara resor till skillnad från en stad där biltrafiken är dominant. Att satsa på kollektivtrafiken (vilken fler kvinnor än män använder) bidrar till ökad jämställdhet i Eskilstuna. I trafikplanen finns ställningstagandet att stödja nollvisionen och att ingen i Eskilstuna ska omkomma eller skadas allvarlig i trafiken.

Kollektivtrafikplan -pågår

Trafik- och bebyggelsestrukturen ska anpassas till att skapa ett mer robust, effektivt och uthålligt samhälle. Det är viktigt att utgå från ökad kollektivtrafik för ökad tillgänglighet utan krav på tillgång till bil. God tillgänglighet till buss kombinerad med god turtäthet ska ge förutsättningar för ökad andel kollektiva lösningar i förhållanden till andelen biltrafik. Framtida linjenätsstruktur för kollektivtrafik ska genom ett robust och tydligt stömnät stödja samhällsplaneringen. Det är viktigt att utgå från aspekter så som stadsmässighet, framkomlighet, konkurrenskraft, tillgänglighet samt trygghet och miljö. I detta inkluderas även ett mer jämlikt och jämställt transportsystem där barnperspektivet och tillgängligheten för funktionshindrade beaktas.

Cykelplan

Cykelplanen är en konkretisering från Översiktsplanen och Trafikplanen. I den anges vilka åtgärder som är viktigast för att öka andelen cyklister. Cykeltrafiken ska prioriteras högre än personbilstrafiken. Målet är att andelen cyklister ska fördubblas från 2010. Fokus ligger på en förbättrad infrastruktur men påtalar även vikten av bra drift- och underhåll. Då Eskilstuna, i förhållande till många andra större städer, är relativt platt och tätt finns goda förutsättningar för ökat cyklande. Genom att skapa cykelparkeringar av hög kvalitet både vid bostaden och målpunkten (både privata och offentliga) stärks hela resan.

Utöver att cyklingen bidrar till en bättre miljö jämfört med bilen påvisas flera andra fördelar. Ökad folkhälsa är en viktig aspekt för en attraktiv stad, men även att cykeltrafiken bullrar mindre och inte har samma barriärpåverkan som biltrafiken gör att den upplevs positiv och trivsamt. Cykelplanen pekar också på att elcyklar, cykelkärror och lastcyklar blir allt vanligare och bättre – vilket gör att fler kan lösa sitt resbehov med cykel som transportmedel, under förutsättningar att utrymme för att mötas och parkera förbättras framöver.

Avfallsplan -pågår

Avfallsplanen för Eskilstuna kommun är ett styrinstrument för att kretsloppsanpassa avfallshanteringen i kommunen. Planen innehåller strategiska mål, mätbara mål och åtaganden. Fokusområden är förebyggande av avfall, minskad miljöbelastning, minskad nedskräpning, ökad återvinning samt information. Under de närmaste åren planeras för insatser för att öka insamlingen av sorterat avfall för materialåtervinning.

Ökat fokus sätts även på åtgärder för att minska uppkomsten av avfall i enlighet med EU:s avfallshierarki och Sveriges nationella avfallsplan. Åtgärder inom cirkulär ekonomi har också initierats.

Idrottspolitisk och kulturpolitisk plan

Planen syftar till en bättre folkhälsa och bidrar till att nya målgrupper upptäcker kultur- och idrottsutbudet. De övergripande målen för kulturen är att det ska finnas möjlighet för alla till eget skapande och att ta del av kultur. Planen har ett tydligt barnrättsperspektiv och barn och unga pekas ut som en prioriterad grupp för kulturpolitiken.

Idrotten är en plats för lek och glädje, träning och tävling och det är en plats för alla. Idrott och motion finns både organiserad och icke organiserad, ideell och kommersiell. Det viktigaste är att invånare i kommunen är fysiskt aktiva och kommunen skapar förutsättningar för att höja hälsotalen och bidrar till ökad livskvalitet för flickor och pojkar, kvinnor och män.

Lokalförsörjningsplan 2017-2021

En plan för lokalförsörjningen avseende kommunal service och verksamhet (förskola, skola, äldreboende, gruppboende, servicelägenheter). Planen utgår från demografi, verksamhetens utveckling och kompletteras utifrån planerad bostadsutbyggnad i planprogrammet.

Barnrättsperspektivet

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling 1989 och ratificerades av Sverige 1990. Enligt konventionens fyra grundprinciper 1) får inget barn diskrimineras, 2) barnets bästa ska alltid gälla liksom alla barn ska ha rätt till liv och utveckling samt alla barns rätt att få komma till tals. 1998 antog riksdagen en nationell strategi för att implementera barnkonventionen. Där ställs tydliga krav på kommunen att utveckla barns och ungdomars inflytande och delaktighet i samhälls- och trafikplansfrågor samt att tydliggöra barnrättsperspektivet i det kommunala arbetet. Fyra av de 54 artiklarna i FN:s konvention om barns rättigheter har direkt tillämpning i den fysiska planeringen. Två av artiklarna handlar om barns rätt till dialog vid utformningen av deras livsmiljöer. De två andra har en direkt tillämpning i utformningen av staden.

- Barnets bästa ska stå i främsta rummet vid alla åtgärder som berör barnet.
- Barnet har rätt att bilda sig en egen uppfattning, uttrycka sina åsikter och få dem beaktade utifrån sin ålder och mognad i frågor som berör henne eller honom.
- Barnet har rätt till yttrandefrihet oberoende av vilket uttrycksmedel det väljer.
- Barn har rätt till vila och fritid, lek och rekreation anpassat till dess ålder.

Barnet har rätt till vila och fritid, lek och rekreation anpassat till dess ålder. (Artikel 31) På tomter som ska bebyggas med bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan liknande verksamhet ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. I detaljplaneringen ska behovet av friyta vägas gentemot andra allmänna - och enskilda intressen. Utomhusvistelse ska ge möjlighet till lek, utveckling och lärande både i planerad miljö och i naturmiljö. Utemiljön har stor betydelse för barns upplevelse av naturen såsom växter, djur och årstidsväxlingar. Tillgång till en varierad utemiljö skapar dessutom goda möjligheter för barnen att utveckla sin motorik. I Boverkets allmänna råd (PBL kunskapsbanken – en handbok om plan- och bygglagen) anges att "Ett rimligt mått på friyta kan vara 40 m² per barn i förskolan och 30 m² per barn i grundskolan." Eftersom friytan är viktig för skolor och förskolor bör samma krav gälla på friyta vid tidsbegränsade bygglov som vid permanenta bygglov. I Idrottspolitisk och kulturpolitisk plan 2016-2021 anges att skolgårdar ska utformas så att de stimulerar till lek, spontan rörelse och idrott för både flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män ur ett barnrättsperspektiv.

Jämställdhet, jämlikhet och integration

Eskilstuna kommunkoncern har ett fortlöpande åtagande att med utgångspunkt i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna verka för att vara en inkluderande kommun där allas olikheter

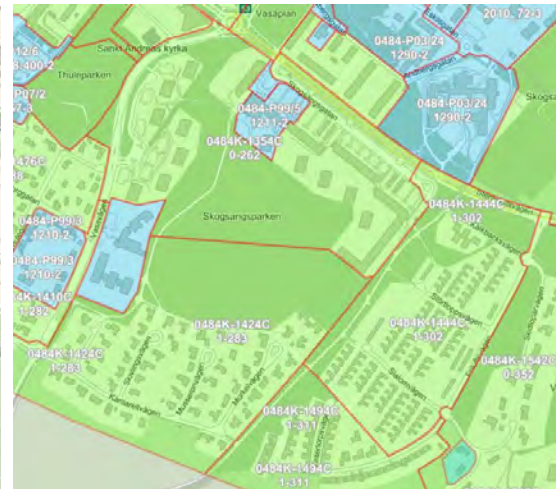
erkänns lika värde och tas tillvara. Kommunens arbete för demokrati, jämställdhet och mångfald, personlig frihet och integration innebär att motverka alla former av diskriminering. Begreppet integration omfattar såväl etnisk som social och åldersmässig integration. I stadsbyggandet handlar det om att i ett övergripande perspektiv skapa fysiska strukturer som understödjer integration. Detta innebär en strävan mot integrerade stadsdelar - det vill säga blandning av boende och verksamheter, att möjliggöra olika upplåtelseformer och hustyper på stadsdelsnivå - för socioekonomisk integration - samt att utforma det offentliga rummet till attraktiva och trygga platser så att möten naturligt sker i vardagen. Stadens rumsliga karaktär har betydelse för människors sociala välbefinnande och hälsoutveckling. Stadens fysiska utformning påverkar hur människor möts och rör sig men även hur de upplever trygghet och tillit med mera.

3.2. Gällande planer och program

Programområdet är detaljplanlagt med sex detaljplaner. Som ändamål anges bostäder, skola, handel och centrumsrelaterade funktioner i detaljplanerna.

Skogsängen i ÖP 2030

Gällande detaljplaner i planområdet

3.3. Genomförda projekt och aktiviteter

Skogsängen – Medborgardialog

En medborgardialog genomfördes under ledning av WSP och Eskilstuna kommunfastigheter (K-fast) år 2015. Dialogprocessen handlade om på vilka ytor boende kunde tänka sig en framtida komplettering med nya bostäder i området. Resultatet med ett antal möjliga platser presenterades på en karta (se bredvid). Från alla sex områden utslöts bara område 5 för framtida byggnation, då ytan är en viktig och väl använd mötesplats. Resultaten från medborgardialogen har varit en del av tävlingsunderlaget.

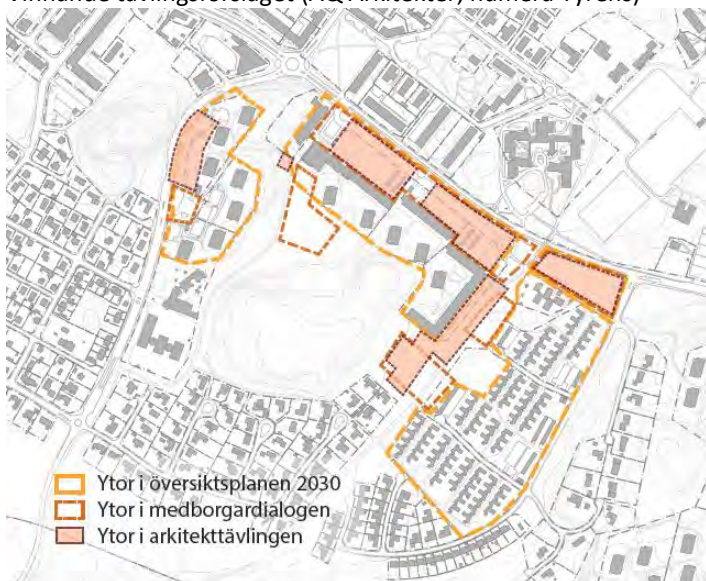
Diskuterade ytor i samband med medborgardialogen

Arkitekttävlingen

K-fast utlyste år 2015 en arkitekttävling för att hitta ett sätt att förtäta och vidareutveckla området. Det vinnande förslaget, "Stadsmiljö i skogsbryn – nya bostäder i Skogsängen", ritades av AQ Arkitekter (numera Tyréns). Jämfört med medborgardialogen innefattar det vinnande tävlingsförslaget delvis nya områden för bostadsbebyggelse. Det finns även behov av fler platser för förskola och skola i stadsdelen. I planprogrammet har därför skett vissa justeringar jämfört med vinnande tävlingsförslaget.

Vinnande tävlingsförslaget (AQ Arkitekter, numera Tyréns)

Ytor för framtida bostadsbebyggelse i ÖP 2030, medborgardialogen och arkitekttävlingen

Barndialogen

Elever i klass ett och två i Skogsängsskolan bjöds in att rita sina favoritplatser i Skogsängen på ett vykort. Elever i klass 3 och 4 i Skogsängsskolan samt elever klass 5 och äldre som bor i Skogsängen bjöds in till en gåtur i området för att visa, diskutera, markera och fota platser utifrån ett antal frågor. Frågorna handlade bl a om platser som de ville ha kvar som de är, där de träffar sina kompisar, där det är roligt att leka och platser som känns lite läskiga.

Under områdesdagen i Skogsängen återkopplades inkomna synpunkter från både vuxna och barn på plats. Inkomna vykort från skolklasserna och områdesdagen sattes upp som ett litet vernissage i gamla posten.

Några platser som besöktes av deltagarna under barndialogen

Vernissage i Skogsängen med ritningar och insamlade synpunkter från barnen

3.4. Pågående och planerade projekt med koppling till Skogsängen

Prioritering, handläggning och genomförandet av kommande detaljplaner behöver stämmas av mot följande projekt och deras tidplan. Samverkan och samordning krävs för att processerna ska löpa parallellt på ett smidigt sätt.

- *Kommunalt vägövertagande av Riksväg 53 (Stenkvistavägen)*

Idag är Trafikverket väghållare för Stenkvistavägen, som utgör en del av riksväg 53. Riksvägen fungerar både som genomfartsled och lokalt stråk inom Eskilstuna. Ny bebyggelse som visas i programförslaget ligger delvis inom vägområdet för Stenkvistavägen. Byggnationen kan inte genomföras så länge Trafikverket är väghållare för riksvägen 53. Mindre åtgärder av teknisk art, som t ex fler infarter kan iordningställas med risk att behöva bekosta återställandet om vägövertagandet inte genomförs.

År 2014 initierades en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för genomfart och infart Eskilstuna för väg 53. Vägen behöver få en bättre funktion, bättre trafikering och ny utformning. Åtgärdsvalsstudien ger förslag till inriktning och rekommenderade åtgärder för det fortsatta arbetet. Dessa kommer att genomföras och finansieras av olika aktörer och inom de olika planerna. Resultatet av åtgärdsvalsstudien är underlag för Trafikverkets regionala och nationella åtgärdsplanering, men även vägledande för Eskilstuna. Trafikverket har haft huvudansvaret för åtgärdsvalsstudien och arbetet har skett tillsammans med Eskilstuna kommun. Parterna står bakom innehållet och förslagen i åtgärdsvalsstudierapporten.

Nästa huvudsteg i processen mot ett kommunalt vägövertagande är vägövertagandeavtal som planeras antas av Stadsbyggnadsnämnden/Kommunfullmäktige, PM Vägövertagande Trafikverket, PM granskningen Länsstyrelsen samt Juridik- och planprövning hos Trafikverket Borlänge.

- *Lokalförsörjning samhällsservice – skola och förskola*

Kommunen ska kunna uppfylla skollagens krav och erbjuda alla barn över ett år plats i förskola. För det krävs en långsiktig planering med fleråriga lokalförsörjningsplaner. Dessa måste förhålla sig till det planerade bostadsbyggande och prognoser för antalet barn och elever.

I Skogsängen finns behov av fler förskole- och skolplatser. För att kunna tillgodose dagens och framtida behov krävs det utbyggnation av befintliga förskole/skolverksamheter samt etablering av en ny förskola/skola.

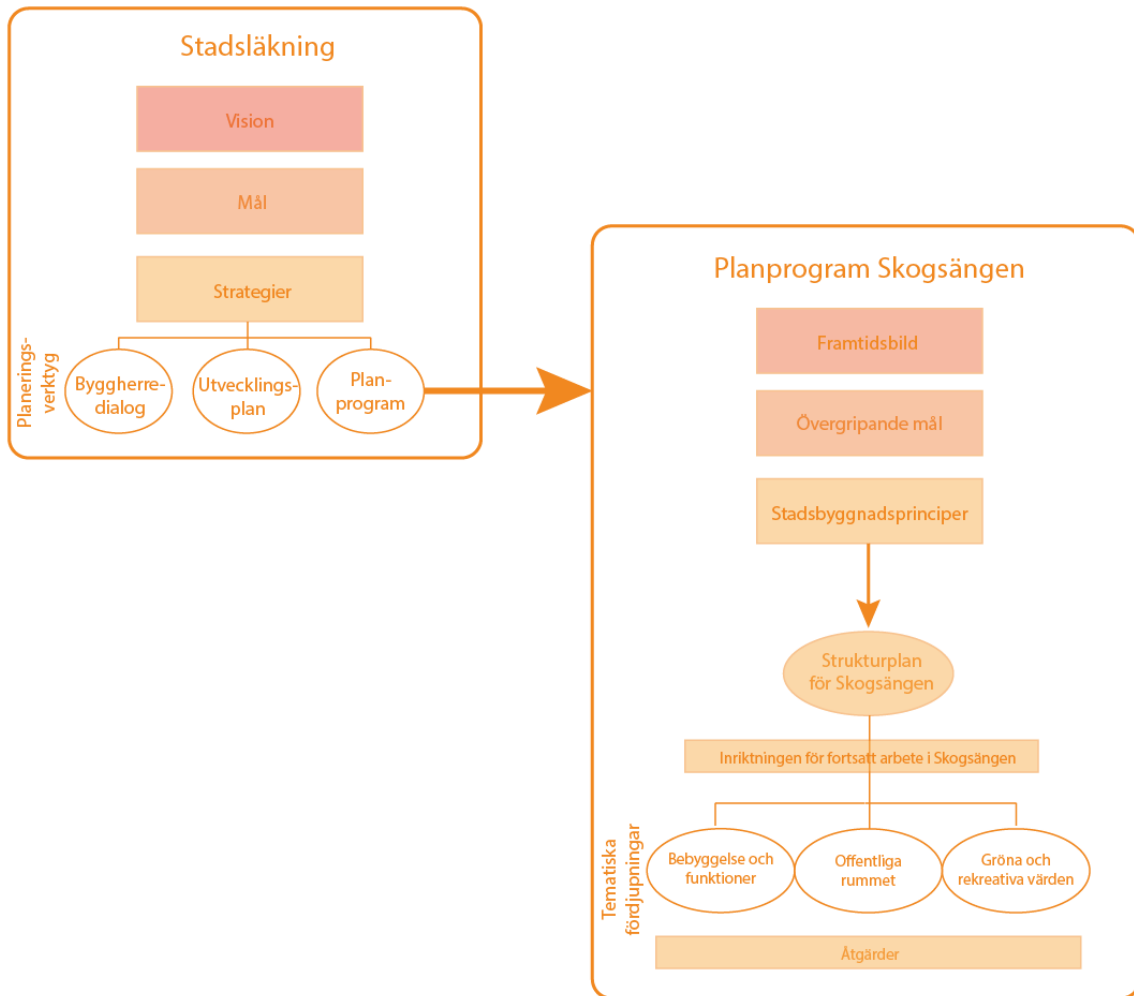
Det är lättare för kommunen att få till tillräckliga ytor för barn och unga i nybyggnadsområden om kommunen äger marken. Kommunen har ansvar vid planläggning och bygglovsprövning att bestämma vad som är tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga ytor för både parkering och friyta ska friyta i första hand anordnas (PBL 8:9). Hösten 2017 startades ett projekt under ledning av Konsult och Uppdrag med uppdraget att ta fram allmänna riktlinjer för skol- och förskolgårdar i Eskilstuna kommun.

- *Utveckling av Vilsta friluftsområde (utredning)*

Syftet är att utveckla friluftsområdet så att det blir mer lättillgängligt och attraktivt. Fokus ligger på åtgärder som kan vara till nytta för hela friluftsområdet. Målet är att ge friluftsområdet en inbjudande entré med tydlig koppling till olika aktiviteter i området.

3.5. Skogsängen - en del av Stadsläkningen

Skogsängen är en av stadsdelarna som ingår i Stadsläkningen. Visionen, mål och strategier för Stadsläkningen har varit en del av utgångspunkterna som planprogrammet bygger på.

Stadsläkningen och planprogrammet för Skogsängen i relation till varandra

Visionen för Stadsläkning

Stadsläkning skapar en ökad livskvalitet genom attraktiva hållbara stadsdelar med fler bostäder, sysselsättning och innovativa lösningar, och drivs gemensamt med boende, företag, fastighetsägare och kommun.

Stadsläkningen utgår från ett antal mål. Dessa är:

Stadsläkningens mål

- att skapa en bättre sammanhållen stad
- att bidra till jämlika livsvillkor
- att bidra till att uppfylla en del av stadens nybyggnation av bostäder
- att skapa förutsättningar för en vitaliserad lokal service och ekonomi
- att bidra till att utveckla stadens hållbara transporter
- att öka mängden och variationen av ekosystemtjänster
- ge förutsättningar för högre resurseffektivitet och energieffektivitet

Stadsläkningen arbetar med fyra strategier. Dessa är bärande utgångspunkter för Skogsängens framtida fysiska stadsutveckling. Programförslaget vidareutvecklar dessa utifrån Skogsängens förutsättningar.

Integration: Vi skapar förbättrad tillgänglighet genom att koppla samman och stärka förbindelserna mellan och inom stadsdelen med övriga Eskilstuna. Vi skapar fysiska strukturer som understödjer integration genom att överbygga fysiska och mentala avstånd. Då skapas förutsättningar för människor att få tillgång till stadens utbud och i större utsträckning mötas i vardagen.

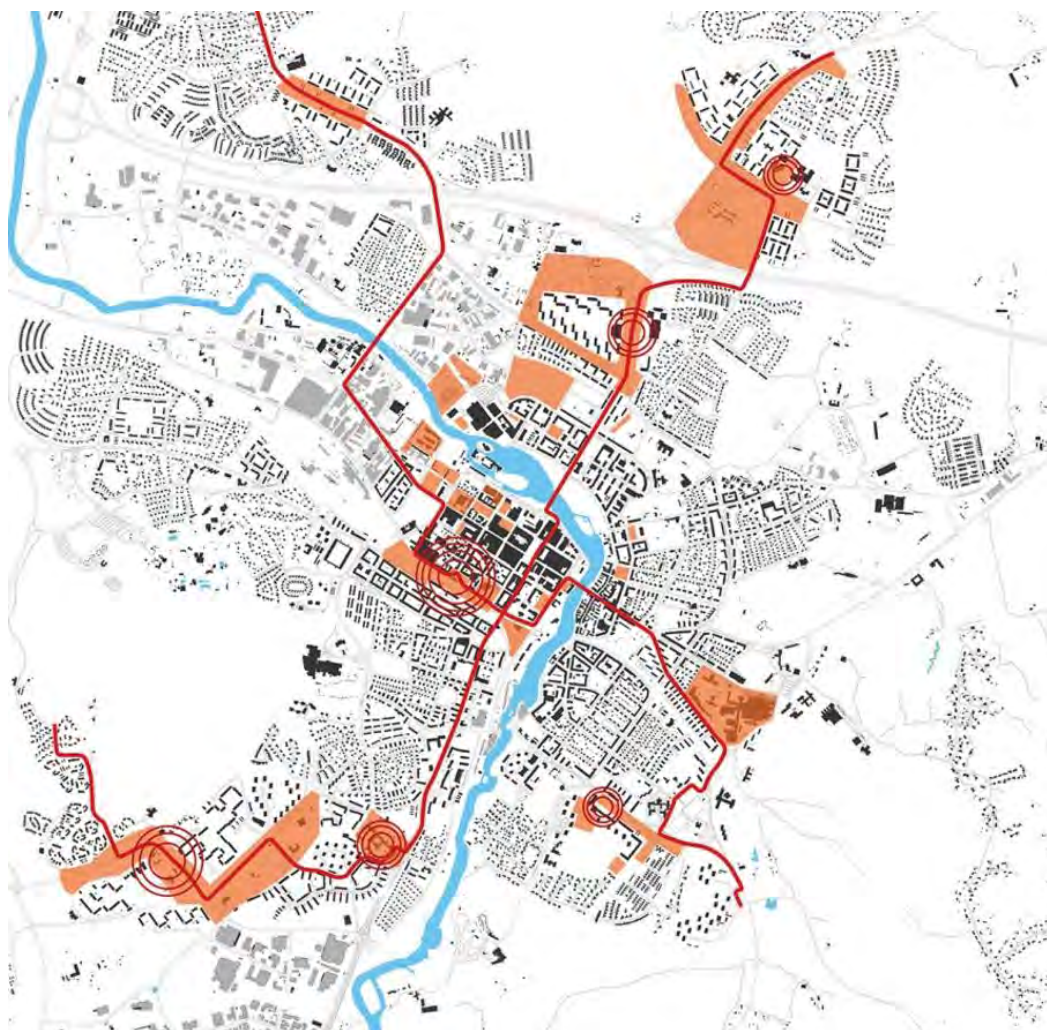
Förtätning: Genom att öka mängden och variationen av bostäder genom förtätningar på lämpliga platser, skapas förutsättningar för hållbara transporter, ökat utbud av service, möten och ökad trygghet.

Mångfald: Vi skapar ett brett utbud av kvalitativa platser, rum och stråk och ökad diversitet i bostadsutbudet för att bidra till levande och attraktiva stadsdelar liksom ökad mångfald i grönsstrukturen vilket skapar förutsättning för robusthet ur ekosystemperspektiv.

Kvalitet: Genom att sträva efter hög kvalitet i tillskott och förändringar av bebyggelse och platser kan områdets attraktivitet som helhet förbättras. Attraktivt utformade och trygga rum ger förutsättningar för naturliga möten i vardagen.

Stadsläkning

4. Planprogram Skogsängen - förslag för framtida utveckling

Programförslaget för Skogsängen består av en framtidsbild, en strukturplan med tre tematiska fördjupningar; planeringsförutsättningar, genomförande- och konsekvensbeskrivning samt programsamrådsredogörelsen. Bilagor till programförslaget är en kulturmiljöanalys, en naturvärdesinventering och en arkeologisk utredning.

Programförslaget omfattar en del av stadsdelen Skogsängen och ska ses i ett längre perspektiv. Vissa delar i förslaget går att genomföra inom en snar framtid medan andra kräver ett vidare utredningsarbete eller att andra processer föregår detaljplanestart.

Avgränsningen för planområdet © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

4.1. Framtidsbild

Skogsängen är nära till mycket. Det goda läget och korta avstånden till omgivningen har tagits tillvara och Skogsängen är numera en del av en sammanhållen stad: Stenkvistavägen och Vasavägen har utformats till attraktiva stadsgator för gående och cyklister; kopplingar till viktiga målpunkter har vidareutvecklats till omväxlande och attraktiva promenad- och cykelstråk.

Skogsängen är en stadsdel i rörelse: Människor rör sig mellan sina bostäder och i Skogsängsparken, cyklar in till centrumet och skolan, eller promenerar till olika aktiviteter som Skogsängens idrottsplats och friluftsområdet i Vilsta erbjuder. Skogsängen är också en levande stadsdel som erbjuder en blandning av boende, arbete, vistelse och möten mellan människor. För att uppnå detta har bebyggelsens upplåtelseformer och innehåll varierats, helst inom varje kvarter. Bottenvåningar har

till stor del utvecklats med olika funktioner som utgör en tillgång för de som bor, arbetar eller besöker området.

Många njuter av livet runt Skogsängstorget, bollplanen och nya lekplatsen i Skogsängsparken eller väljer att sitta ner och vila en stund på de bilfria, gröna gårdarna, längs Skogsängsslingan och Vilstastigen. Mindre platser längs nya Skogsängsgatan eller skogen i Skogsängsparken bjuder på lugnare miljöer och avskildhet. Gestaltningen i området bjuder barn in att upptäcka sin närmiljö. Skogsängsparken och torget lockar även besökare från andra stadsdelar. Alla känner sig välkomna och de flesta upplever Skogsängen som tryggt.

De nya bostadshusen lägger till en yttre samtida årsring till Skogsängens befintliga bebyggelse. Områdets kvaliteter, såsom de bilfria, soliga gårdarna har värnats, medan stora parkeringsytor mot vägen istället omvandlats till nya bostadskvarter. Den nya bebyggelsen bidrar med nya bostadstyper och former. Detaljrikedom och variation i den nya bebyggelsen och på platser och torg tar upp kvalitéerna från befintliga bostadsmiljöer och bidrar till att hela Skogsängen upplevs som en helhet. Skolor och förskolor byggs ut och vidareutvecklas till integrerande mötesplatser i stadsdelen. Attraktiva, gröna skolgårdar lockar barn även efter sin skoltid. Tillsammans med det gröna hjärtat Skogsängsparken blir en promenad genom Skogsängen till en upplevelse av mångfald både i den bebyggda och gröna miljön.

Skogsängen är inte bara en spännande och trivsamt plats att vistas på utan även en förebild för hållbar stadsutveckling.

Visionsbild av Skogsängens centrum © Tyréns

4.2. Övergripande mål och stadsbyggnadsprinciper för en framtida utveckling

Målet med en hållbar, attraktiv och sammanhållen stad är att skapa jämlika förutsättningar för människor att leva ett bra liv. Föreslagna (fysiska) förändringar ska bidra till en socialt sammanhållen stad där delarna bidrar till helheten och tvärtom. Förändringarna kräver dialog, investeringar och samarbete över förvaltningsgränser.

Övergripande mål för Skogsängen

- Skogsängen samspelar – en integrerad del i staden
- Skogsängen bidrar – 300 nya bostäder skapas inom ramen för utbyggnadsstrategin
- Vår Skogsängen – ett bostadsområde där många olika människor trivs
- Skogsängen ännu attraktivare – en blandad stadsdel med höjd kvalitet i det offentliga rummet
- Skogsängen i rörelse – attraktiva stråk och hållbara transporter i vardagslivet
- Skogsängen grönskar – varierade grönytor för ökad livskvalitet och biologisk mångfald

Visionsbild Skogsängen © Tyréns

Sex stadsbyggnadsprinciper för Skogsängen

Stadsbyggnadsprinciperna förtydligar de övergripande målen när det gäller stadsbyggnadsfrågor. De ska visa hur de befintliga fysiska strukturerna i Skogsängen ska utvecklas och därmed också bidra till att nå de övergripande målen för Skogsängen. För att konkretisera stadsbyggnadsprinciperna anges inriktningar för det fortsatta arbetet i programområdet.

Stadsbyggnadsprincip - Skapa rumslig närhet och öppenhet mot omgivande stadsdelar

Stadsdelar kan upplevas ha större eller mindre rumsligt avstånd från varandra. Överbreda vägar eller stora parkeringsytor intill vägar kan t ex öka avståndet. Fysiska strukturer kan också stödja rumslig närhet och därmed en integrerad stad som hänger ihop. Rumslig närhet mellan stadsdelar skapas genom att t ex smalna av överbreda vägar, komplettera med byggnader längs gatan eller genom att främja rörelser mellan stadsdelar med (fysiska) kopplingar, intressanta entréer och målpunkter som öppnar upp bostadsområdet mot omgivningen.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Sammanlänka Skogsängen och omgivningen. Viktiga rumsliga och funktionella kopplingar till Eskilstuna centrum/Söder, Viptorp och Vilsta ska stärkas och utvecklas till tydliga och intressanta kopplingar med egen identitet.
- Sammanlänka Skogsängen och angränsande stadsdelar. Ny bebyggelse placeras längs Stenkvistavägen och Vasavägen. Utformningen ska ge en öppen upplevelse mot vägen och befintlig bebyggelse.
- Skapa välkomnande entréer vid Skogsängstorget, Vilstastigen och söder om Skogsängsskolan som stärker kopplingen mot centrum och Skogsängens omgivning.
- Skapa och stärka intressanta målpunkter i Skogsängen. Ett levande torg och en framtida temalekplats kan locka besökare från andra stadsdelar till Skogsängen.

Stadsbyggnadsprincip - Förtätning av bebyggelse – framtidens boende

Förtätning ger möjlighet att skapa fler bostäder och större blandning i bostadsområden (t ex upplåtelseformer, byggnadstyper, boendeformer, lägenhetsstorlek, boendekoncept). Förtätning kan ske på olika sätt: Nya bostäder kan skapas genom att bygga till, bygga på eller riva och bygga nytt med högre exploatering. Närhet till olika funktioner är en annan viktig aspekt i en tätare stad. Fler boenden i området bidrar med mer folkliv och kan stärka efterfrågan och underlaget för närservice i området.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Förtätningen ska i huvudsak ske på ytor mellan befintlig bebyggelse i Skogsängen och angränsande stadsdelar. Innergårdarna ska hållas fria från ny bebyggelse.
- Ny bebyggelse förbättrar befintliga eller skapar nya rumsliga strukturer som främjar tydliga gaturum, offentliga miljöer och tillgång till varierad grönska.
- Ny bebyggelse breddar dagens ensidiga utbud (upplåtelseform) och bidrar med olika bygghusetypologier, upplåtelseformer, boendekoncept m m.
- Gruppboende, trygghetsboende och andra boendeformer ska vara naturliga inslag i nybyggnationen.
- Skolor och förskolor ska planeras efter områdets förväntade behov och på platser med tillräckligt mycket yta för kvalitativa utemiljöer.

Stadsbyggnadsprincip - Värna områdets identitet

En stad utgörs av en mångfald av kulturmiljöer, många tidslager ovanpå varandra och sida vid sida. Kulturmiljön är ett sätt att få en känsla för tidens gång och vår gemensamma historia. Vad vi ser som kulturmiljö förändras över tid.

Det är också viktigt att boende ska känna tillhörighet till sitt bostadsområde. Skogsängen har en stark egen identitet och är ett mycket välbevarat exempel på bebyggelse byggd på 60-talet med många kvaliteter. Dessa ska bevaras och byggas vidare på med den nya bebyggelsen.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Bevara Skogsängens identitet och utveckla den väl bevarade egna karaktären som finns i den befintliga bebyggelsen.
- Bevara och förstärk Skogsängens identitet och karaktär i samband med nya tillägg. Ny och befintlig bebyggelse ska upplevas som en helhet där det nya inspireras av den befintliga bebyggelsen.
- Använd aktiviteter, konst, tillfälliga installationer och grönska medvetet som identitetsskapande element i bostadsområden.
- Nya identitetsskapande rumsliga strukturer ska placeras och utformas med stor omsorg och hänsyn till områdets karaktär och identitet.
- Den höga gestaltungsambitionen i befintlig bebyggelse med en enkel men omsorgsfull utformad arkitektur ska sätta standard för framtida tillägg.

Stadsbyggnadsprincip - Skapa en mångfald av kvalitéer och närmiljöer

Det är framför allt i närmiljön som förutsättningarna för trygghet, trivsel och social sammanhållning skapas. Upplevelsen av stadsdelar och bostadsområden utgörs av kvalitén ibland annat byggnaderna, platser, grönskan samt skötsel. Den lilla skalan och detaljer är särskilt viktig i det sammanhanget. En varierande närmiljö av hög kvalitet skapar ett brett utbud för såväl vardagsaktiviteter som fritidsaktiviteter, för olika tider på dygnet och på året. En sådan livsmiljö ger plats för livet, är värdeskapande och ökar livskvalitén för de boende.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Förtäta kvalitéer - i den byggda såväl som den gröna miljön. Viktiga ledord för Skogsängen är: karaktär, mångfald, hållbarhet och detaljer.
- Skapa ett aktivitets- och funktionsband från Vasaplan in mot temalekplats och Skogsängsparken.
- Aktivera viktiga möten mellan delområdena och runt torget. Inaktiva fasader vidareutvecklas så att de bidrar positivt till stadsrummet. Möjliga sätt är ändrade funktioner, konst eller andra värdeskapande element.
- Bredda utbudet på platserna inom både den byggda och gröna miljön. Skapa olika karaktärer för olika målgrupper, en variation av aktiva och lugna rum och komplettera större rum med mer intima platser.

Stadsbyggnadsprincip - Främja hållbara transporter och levande, attraktiva stadsgator och stadsrum

Infrastrukturen för bilen tar mycket plats i staden, plats som i stället kan utnyttjas för bostäder, grönytor m m. Hållbara resor med buss, cykel eller till fots bidrar också till mer liv och rörelser i staden. Gående och cyklister prioriteras därför vid utformningen och gestaltningen av stadsrum. Intressanta mobilitetslösningar (t ex bil-pool) för bostäder och andra funktioner kan också öka alternativa transportsätt till bilen och minska ytbehovet och kostnader för bilparkering.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Oavsett vem som är väghållare för Stenkvistavägen ska vägen utformas till ett mjukare gaturum med karaktär av stadsgata. Även Vasavägen omvandlas till en stadsgata.
- Skapa och omforma gatumiljöer till attraktiva stadsrum där gående och cyklister prioriteras.
- Befintliga kopplingar och stråk aktiveras och stärks. Ny bebyggelse placeras så att saknade kopplingar tillförs.
- Två nya in- och utfarter skapas som angör bebyggelsen längs Stenkvistavägen och Vilstastigen.
- Parkeringen följer kommunens parkeringsnorm. Parkeringen ska i stora delar ske i underjordiska p-garage så att förutsättningar ges till att skapa attraktiva boendemiljöer.

Stadsbyggnadsprincip - Skogsängsparken och bostadsgårdar – aktiva gröna rum för alla

Grönstrukturen försörjer staden med ekosystemtjänster och får en allt större betydelse i en förtätad stad. Parker och natur är viktiga områden för närrecreation, upplevelser och återhämtning i det gröna. De är även viktig tillgång för barn och förskole-/skolbarn i kringliggande förskolor och skolor. Vid bostäder skapar attraktiva gröna innergårdar förutsättningar för trivsel och gemenskap hos de boende och en viktig plats för närlek för mindre barn.

Inriktning för fortsatt arbete i Skogsängen

- Viktiga grönstrukturkopplingar till omgivningen stärks.
- Skogsängsparken som grön mittpunkt och målpunkt värnas och utvecklas som attraktiv kombination av anlagd park och stadsnatur.
- Skogsängsslingen utvecklas till en varierande, grön koppling inom och genom Skogsängen.
- Skapa och utveckla varierade gröna bostadsgårdar. Attraktiva lekmöjligheter för mindre barn ska finnas i anslutning till bebyggelsen.
- Gestaltningen av grönytor bygger på ekosystemtjänster och mångfunktionella ytor.
- Där parkeringen sker i markplan utformas p-platserna med grön karaktär.

4.3. Strukturplan Skogsängen

Programförslaget består av en strukturplan och tre tematiska kartor. Strukturplanen visar förslagets huvudprinciper, både inom bostadsområdet och kopplingar till angränsande stadsdelar.

De tre tematiska kartorna fördjupar förslaget inom aspekterna bebyggelse och funktioner; offentliga rum - rörelser, trafik och platser; samt gröna och rekreativa värden.

Strukturplan Skogsängen – en del av staden © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

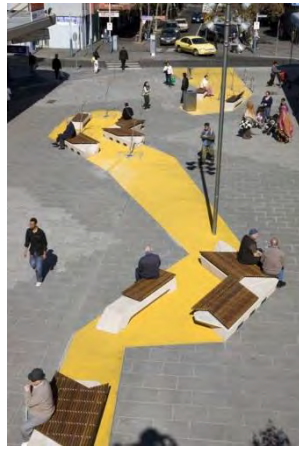
Teckenförklaringen

	Planerade bostäder		Område för högre punkthus
	Kommunal samhällsservice		Centrumsdelen av Skogsängsslingan
	Utredningsyta utbyggnad förskola/skola		Gata med olika karaktär
	Livsmedelsbutik		GC-väg/gångbana
	Fritidsanläggning		Stig/gångförbindelse
	Innergård		Planerad grön koppling (naturkaraktär)
	Park (karaktär anlagd park)		Planerad grön koppling (rekreativ karaktär)
	Park (karaktär stadsnatur)		Grön koppling (rekreativ karaktär)

Inspirationsbilder och exempel

1) Belysning

2) Stråk

3) Konst

4) Stråk

5) Lekplats

6) Lekredskap

7) Park

8) Lugn gatumiljö

9) Lekgata

10) Sittmöbler

11) Mötesplats

12) Påbyggnad skola

13) Variation i material tegel

14) Fasadgestaltning

15) EST

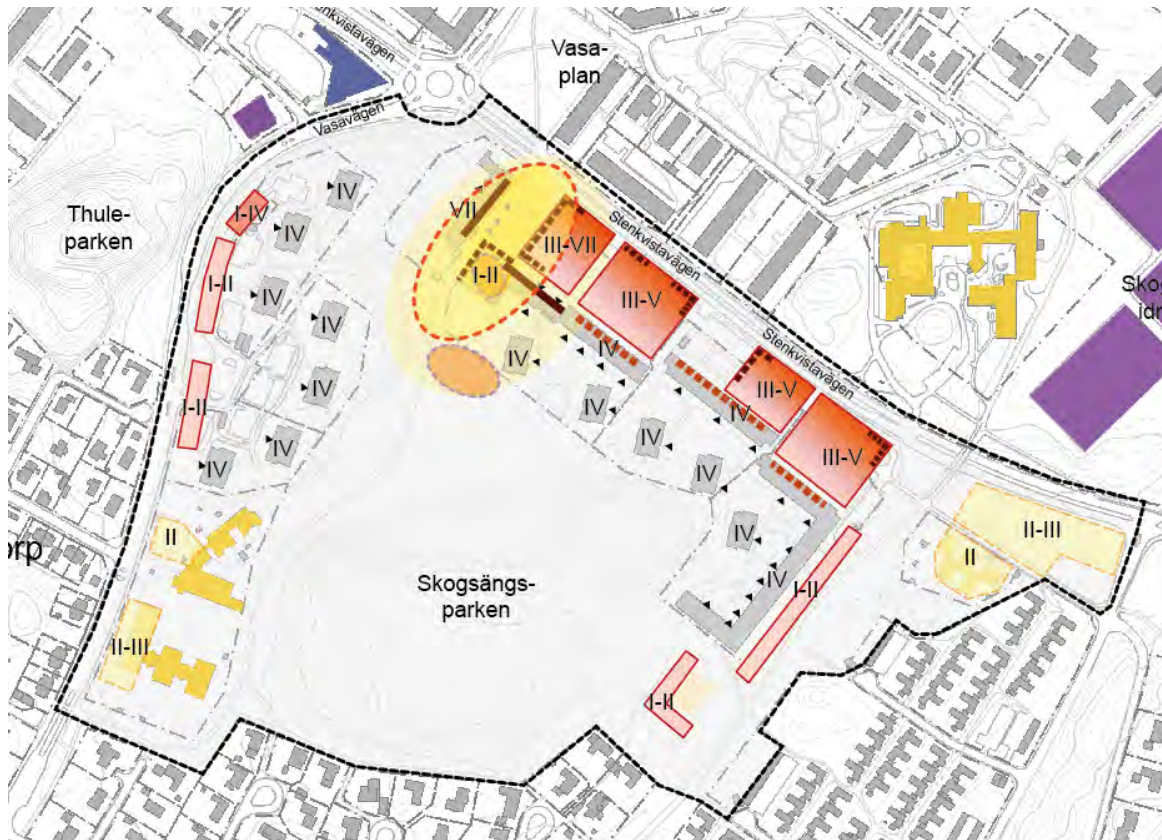
16) Grön parkering

17) Grön parkering

1) AF Lighting; 2) www.landezine.com, Dianna Snape; 3) http://www.bradspencersculptor.com/Site/Various_Projects.html#3; Brad Spencer; 4) <http://sydney.edu.au/news/84.html?newsstoryid=6098>; 5) <http://www.jacobdahlgren.com/?p=6280>, Jacob Dahlgren; 6) <http://worldlandscapearchitect.com/dinton-pastures-nature-play-space-wokingham-uk-davies-white-landscape-architects/#.WiANhk2WwyE>; 7) <http://www.scottarboretum.org/gardentour/amphitheater/>, Thomas W. Sears; 8) <http://www.ibfunk.de/>; 9) Hannoversche Allgemeine, Oliver Kühn, 10) <http://www.izabelaboloz.com/work/26-eng/work/installations/38-intersections>, 11) <http://ourmiami.org/finalists-announced-miamians-reimagine-parks-neighborhoods-in-2016-public-space-challenge/>; 12) <https://www.baunetz-architekten.de/4a-architekten-gmbh/682075/projekt/4911197>, 4a Architekten GmbH; 13) Vanessa Scheffler; 14) Vanessa Scheffler; 15) <https://landskapsarkitekt.tumblr.com/post/133121230523#notes>, Even Bakken; 16) www.huebner-lee.de; 17) <https://www.pinterest.se/pin/395613148501945351/>, Ken Smith Landscape Architect

4.4. Tematisk fördjupning: Bebyggelse och funktioner

Bebyggelse och funktioner i framtiden © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

Teckenförklaringen	
	Planerade bostäder
	Kommunal samhällsservice
	Utredningsyta utbyggnad förskola/skola
	Livsmedelsbutik
	Fritidsanläggning/målpunkt
	Område för högre punkthus
	Centrumsdelen av Skogsängsslingan
	Större ny målpunkt
I-II	Antal våningar
	Befintliga lokaler i bottenvåning
	Planerade lokaler i bottenvåning
	Lokaler i bottenvåning under utredning
	Entré

Karaktär

Bygg vidare på kvalitéterna i bostadsområdet och ett levande centrum

Skogsängens kulturhistoriska värden ligger i den tidstypiska modernistiska karaktären från 1960-talet och en medveten placering av bebyggelsen i landskapet. Bostadsområdet har tillgång till ett centrum med en blandning av verksamheter och lokaler.

Åtgärder

- Den nya bebyggelsen ska stärka rumsliga kvalitéter och gestaltas med en förståelse för Skogsängens tidstypiskt modernistiska karaktär. Placeringen och utformningen av byggnaderna ska ha sin utgångspunkt i platsens identitet, historia och landskapets karaktär samt relatera till och sluta an till karaktärsdragen av den befintliga bebyggelsen.
- Nivåskillnader kan hanteras på olika sätt och främja tillgängligheten. Byggnader i sluttningar kan med fördel utformas så att de förklarar terrängen. Nivåskillnader kan också nyttjas för byggnader med publika funktioner i bottenvåningen. I utemiljön hanteras nivåskillnader med återkommande inslag av låga murar, nedsänkta eller upphöjda förgårdar mm.
- Ett kvalitetsprogram ger ramarna för utformning och gestaltning av den nya bebyggelsen och utemiljön.
- I samband med detaljplaneläggning utreds skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.
- Placeringen av den nya bebyggelsen längs Stenkvistavägen (lamellhusen) bygger på kvartersstadens rumsliga principer. Bebyggelsen utformas som ensembler som bygger på gavelmotiv mot Stenkvistavägen. Bebyggelsen varvas med lätt upphöjda, grönskande gårdar.

Skala och exploateringsgrad

Ökad täthet - större variation i bebyggelsetyper och byggnadshöjder

I dag ligger Skogsängens skala i huvudsak mellan 3 och 4 våningar med ett högre skivhus med 7 våningar vid torget. Genom olika byggnadstypologier kommer både skalan och exploateringsgraden i programområdet att variera mer än idag. Variationen i bebyggelsen ökar tätheten i olika omfattning och skapar varierande stadsrum i programområdet.

Åtgärder

- Den nya bebyggelsen ska skapa levande stadsrum i samklang med områdets ursprungskaraktär.
- Området ska ges ett innehåll av varierad stadsbebyggelse som utvecklar befintliga gatumiljöer och tillför nya typer av stadsrum.
- Exploateringsgraden ska vara högre runt torget och lägre i resterande delar av planområdet.
- Hushöjden för lamellhusen varierar längs Stenkvistavägen. Mot befintlig bebyggelse trappas hushöjden ner för att möta befintlig bebyggelse.
- Radhus med urban karaktär används för lägre exploateringsgrader längs Vilstastigen och Vasagatan. Bebyggelsen underordnar sig den befintliga bebyggelsen.
- Inom utpekat område prövas en högre byggnad. Placeringen beror på olika aspekter och skapar en ny silhuett.

➤ *Bedömning av framtida exploateringsgrad*

Planprogrammet ger förslag på vilken täthet som kan tänkas ligga till grund för framtida detaljplaneläggning. Exploateringsgraden längs Stenkvistavägen kan påverkas av den framtida utformningen av gaturummet Stenkvistavägen och placeringen av ett högre punkthus.

Arkitektur

Hållbart byggande och byggkvalitet

Den framtida bebyggelsen ska ha en god miljömässig, teknisk och ekonomisk utformning för långsiktig förvaltande. Energieffektiva åtgärder och gröna miljöer eftersträvas. Fasadmateriäl bör väljas med särskild omsorg.

Åtgärder

- Byggnaderna hålls enkla och rationella. All bebyggelse i området ska använda robusta, gedigna och tåliga material utifrån ett långsiktigt livscykelperspektiv. Lägsta nivå för bostadsbebyggelse och kommunala byggnader såsom förskola och skola är miljöbyggnad silver.
- Bostadshus utformas så att de ger möjlighet till flexibla användningar i bottenvåningen.
- Ett nytt punkthus gestaltas som ett nutida tillägg till Skogsängen. Byggnaden ska utformas med innovativa och hållbara tekniker och material. Byggnaden ska stärka centrumet, främja mer rörelser längs Skogsängstorget och Skogsängsslingan, ha kvalitativ hög gestaltning, bidra med levande/inbjudande bottenvåning, samspela med Skogsängsparken och annan allmän platsmark.
- Ytmaterialen i det offentliga rummet är tåliga och användbara.
- Fasadmaterialen ska bestå av tegel med detaljering runt fönster och entréer. En sammanhållen palett av tegel i olika nyanser ger karaktär åt de nya byggnaderna och skapar samtidigt ett helhetsintryck med den befintliga bebyggelsen. Mindre inslag av annat material är möjliga som kontrasterande, gestaltande element.
- Akustisk design såsom takens form och egenskaper, markens egenskaper, skärmar nära källan, positiva ljud kan vara verktyg för bättre ljudmiljöer längs Stenkvistavägen.
- Aktiva tak (solel, gröna tak m m) utreds.

Bostäder

Fler aktörer bidrar till att bredda bostadsutbudet.

Den nya bebyggelsen ska bredda bostadsbeståndet som idag upplevs som relativt ensidigt. Variationen ska även öka i det befintliga beståndet. På sikt ska det finnas större valmöjligheter i hela området så att Skogsängen upplevs som en stadsdel med bostäder för alla. Bostäderna ska vara attraktiva och betalbara.

Åtgärder

- För att skapa variation ska utbyggnaden ske etappvis och i samarbete med ett flertal byggherrar och aktörer.
- Innovativa bostadstyper och attraktiva boendeformer tillför nya kvaliteter och ger möjlighet att anpassa bostaden till olika livsskeden och situationer. De ska innehålla en variation i boende- och lägenhetstyper som tillgodoser behovet av olika målgrupper (trygghetsboende, seniorboende, LSS-boenden enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, gruppboende mm).
- Det ska strävas efter ett brett utbud av prislägen, både i den befintliga och nya bebyggelsen.

Andra funktioner – samhällsservice m m

Blandning berikar på många sätt.

Idag används ytor och byggnader i Skogsängen ofta för bara en funktion. Framöver ska funktionsblandning öka när det gäller byggnader och kvarter. Funktionsblandning tillsammans med närhet, tillgänglighet och användbarhet ökar möjligheter till ett aktivt liv i Skogsängen.

Åtgärder

- Ny bebyggelse intill torget ska bidra till att stärka ett levande centrum.
- Byggnaden intill torget (gamla posten) ska utvecklas som central målpunkt med flexibla lokaler (mångfunktionell byggnad). Byggnaden bör samutnyttjas av olika funktioner på dag- och kvällstid som ger liv under stora delar av dagen. Den befintliga entrén mot torget öppnas.
- Temalekplatsen ger framför allt äldre barn och ungdomar möjlighet att träffas på ett aktivt sätt.
- Förskole- och skolbyggnader ska vara flexibla med tillräckliga och kvalitativa ytor för utevistelse. De ska placeras och utformas så att byggnaderna och utemiljöer även kan

användas för andra aktiviteter efter skoltid eller under lovtider. Stor hänsyn ska tas avseende dagsljusinsläpp, buller och ventilation i skolmiljöer.

Bottenvåningar och entréer

Husen bidrar till livet i stadsrummet.

Relationen mellan gata och hus är en viktig del i stadsrummet. Levande bottenvåningar och många entréer ger förutsättningar för en levande gata med folk i rörelse och en hög kvalitet i det offentliga rummet. För att skapa en levande stadsdel som är attraktiv för människor med olika intressen och bakgrund är det därför viktigt att det finns en mångfald i alla kvarter. Fler boende ger samtidigt bättre förutsättningar för mindre verksamheter i området.

Åtgärder

- Bredda förutsättningar för försörjning inom stadsdelen. I strategiska lägen längs torget, vid nya Skogsängsgatan och Stenkvistavägen skapas förutsättningar för aktiva, flexibla bottenvåningar.
- Byggnaders funktioner får spilla ut på den allmänna platsen genom t ex uteplatser, uteserveringar, gatuförsäljning, utomhusmötesplatser m m.
- Där möjlighet finns görs bostadsentréer i beståndet genomgående mot nya Skogsängsgatan. De nya lamellhusen utformas med genomgående entréer.
- Skapa möjligheter till flexibla ytor i befintliga varmgarage (t ex temporära funktioner, lokaler, små tillägg, cykelförråd). I områdets södra del utreds möjlighet att omvandla garagen till en ny, radhusliknande bostadsform med egen entré från gata och uteplatser på gårdssidan.

Fastighetsindelning

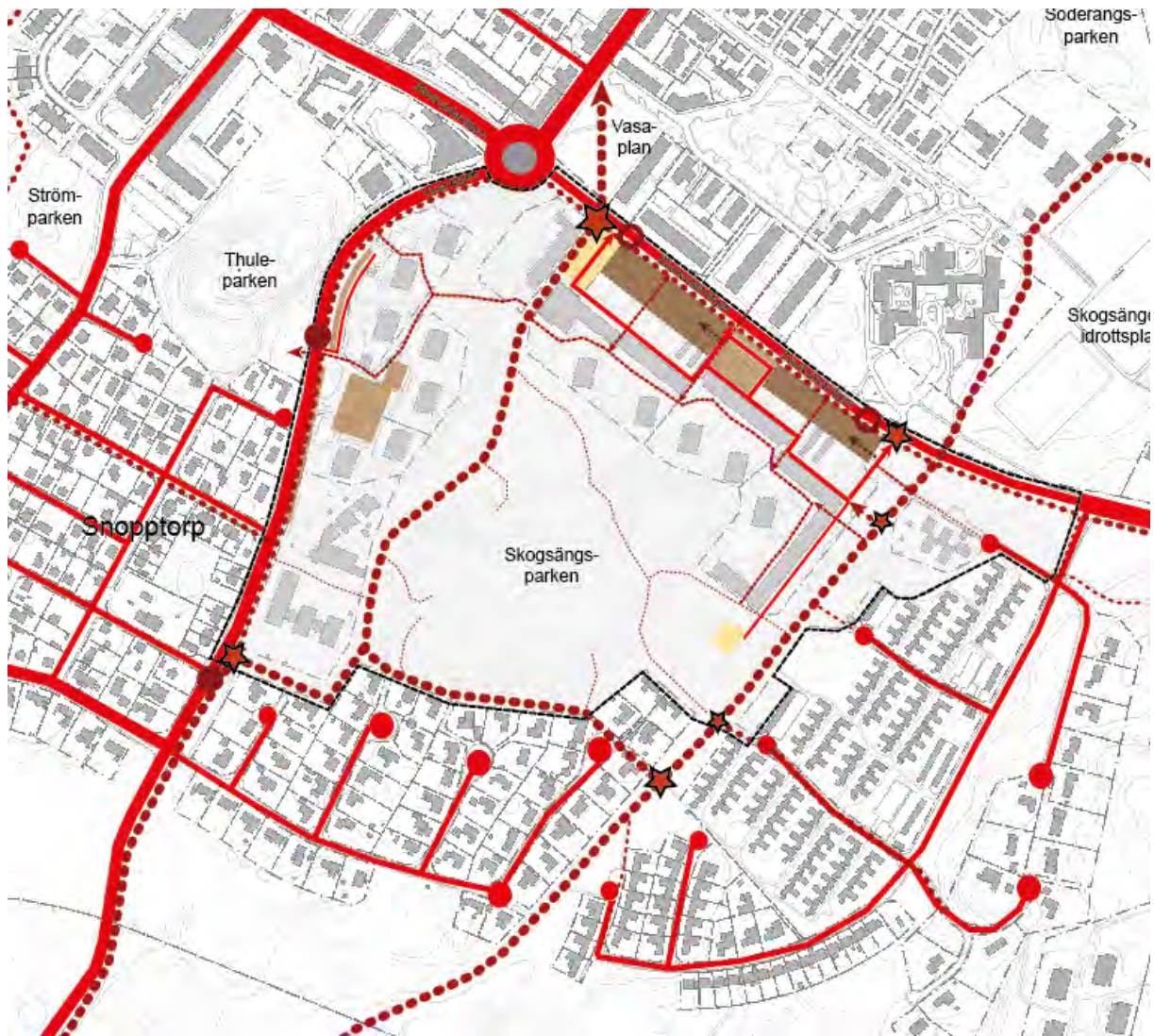
Mindre fastigheter för mer mångfald.

En viktig strategi för att skapa ett område med stadsliv, stadskaraktär och stor variation är att bryta ner fastigheterna i mindre enheter. Små fastigheter ger möjlighet för en utveckling över tid där fastigheter kan förändras och ägandet variera. Fler aktörer ges möjlighet att delta i områdets utveckling.

Åtgärder

- För att arbeta småskaligt och samtidigt skapa projekt med tillräcklig ekonomisk bärkraft uppmuntras byggherrar att bygga på ett antal fastigheter spridda över området.
- Kvarteren längs Stenkvistavägen delas upp i ensembler/gårdar med mindre enheter.
- Fastigheterna inom varje ensemble/gård ska delas in i mindre enheter.
- 3D-fastighetsindelning bör utredas för parkeringsgaraget.

4.5. Tematisk fördjupning: Offentliga rummet - rörelser, trafik och platser

Det offentliga rummet och trafikstrukturen i framtiden © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

Teckenförklaringen

	Torg och platser		Entré (ju större stjärna desto viktigare)
	Underjordisk parkering		Hållplatsläge under utredning
	Parkering i markplan		Befintlig busshållplats
	In- och utfart gata		
	Gata (med olika karaktär)		
	In- och utfart parkeringsgarage		
	Stråk (Skogsängsslingan, Vilstastigen)		
	Viktig GC-koppling		
	GC-koppling/gångbana		
	Stigar/gångförbindelse		

Entréer till Skogsängen

Entréer - en viktig dörröppnare mellan stadsdelar

Nya och attraktivare entréer välkomnar både boende och besökare till Skogsängen. Bostadsområdet med sina kvalitéer blir målpunkt och intressant för fler att passera igenom t ex på väg till centrumet eller Vilsta friluftsområde. Fler som kommer till eller passerar igenom Skogsängen bidrar till fler rörelser, mer gatuliv och upplevd trygghet.

Åtgärder

- Torget utvecklas som välkomnande huvudentré till bostadsområdet och Skogsängsslingan.
- Entrén vid Viptorp tillsammans med nya Skogsängsgatan skapar förutsättningar för möten mellan boende i Viptorp och Skogsängen. Entrén tillsammans med GC-tunneln gestaltas mer inbjudande.
- Entrén från Vilstastigen till Skogsängsslingan är en viktig dörr till Skogsängen, Skogsängsparken och Snopptorp. Tydligare gestaltning kan öka medvetenheten kring entrén. Nära intill ligger även en grön entré till Skogsängsparken. Gestaltningen av entréerna ska samspela och stödja varandra.
- Entrén söder om Skogsängsskolan är den andra viktiga dörren till Vilsta. Entrén gestaltas tydligare och mer inbjudande.
- Ledord för gestaltningen av entréerna är ekosystemtjänster, skyltning, belysning och konst.

Kopplingar och stråk

Skapa sammanhang – delarna bidrar till helheten och tvärtom

Kopplingar och stråk ökar sammanhanget i stadsrummet. Attraktivt utformad bidrar de till att Skogsängen integreras på ett tydligare sätt med centrum och omgivningen. Fler delar av staden blir tillgängliga för fler boende. Ökad upplevelsekaraktär och orienterbarhet skapar tydligare kopplingar.

Åtgärder

- Gestaltningen utmed viktiga stråk ska utvecklas kvalitativt och stärka människors rörelsemönster. Ledord är bland annat fler aktiviteter och funktioner, medveten belysning, fler och varierade sittplatser, konst, ekosystemtjänster
- Skogsängsslingan skapas som viktig funktions- och aktivitetsband från Vasaplan/Söder till Skogsängsparken och Skogsängsskolan/Vilstastigen. Olika funktioner och attraktiva platser placeras som ett pärlband längs stråket (torget, gamla posten, temalekplats, fotbollsplaner, Skogsängsparkens stadsnatur). Sträckan mellan gamla posten och skivhuset är särskilt viktig som länk in i Skogsängsparken.
- Nya Skogsängsgatan erbjuder en attraktiv miljö för gående och cyklister och blir en ny koppling mellan Viptorp och torget i Skogsängen.
- Den nya bostadsbebyggelsen längs Stenkvistavägen placeras och utformas så att viktiga mindre kopplingar till och befintliga passager in mot det befintliga bostadsområdet stärks (tvärförbindelser). Tillgänglighet, tydlighet och trygghet är viktiga aspekter vid utformningen.
- Vilstastigen är ett grönt, rekreativt promenad- och cykelstråk. Sträckan söder om gång- och cykeltunneln flyttas österut för att ge utrymme för nya bostäder. Attraktiviteten längs sträckan höjs genom ett pärlband av punktuella tillägg med olika funktioner och gestaltning. Utgångspunkter är ekosystemtjänster (översvämning, pollinerande, klimat, svalka, grön korridor), attraktiva sittplatser, konst och lek.
- För att öppna upp mot Skogsängsparken och bevara gröna kopplingar sparas ett bredare grönt släpp mellan befintlig villabebyggelse och ny bebyggelse längs Vilstastigen. Ytan gestaltas så att den leder den besökande in till stadsnaturen i Skogsängsparken. Gångstigar genom Skogsängsparken bildas naturligt där flest går.
- Gångstigar genom Skogsängsparken bildas på de sträckningarna som flest vill använda.
- Gång- och cykelstråket Skogsängsslingan runt Skogsängsparken gestaltas mer omväxlande. Ledord är sittplatser, naturpedagogik, dagvattenhantering samt pollinerande.

- Förbindelsen mellan Snopptorp och Vilstastigen via skolgården ska bevaras vid utbyggnation av skolgården. Vid utbyggnad av förskola/skola vid Kälkbäcksvägen bevaras en förbindelse för gående via gården.

Offentliga rummet

Livet mellan byggnaderna - en viktig arena för möten mellan människor, samspel och sociala nätverk.

All förnyelse ska höja kvaliteten i det offentliga rummet. Rumslig integration med angränsande stadsdelar och inom Skogsängen sker genom att ta tillvara byggnader, strukturer och användningar. Ett attraktivt stadsrum bidrar till trygghet, orienterbarhet och bjuder in till utevistelse. I staden utgör det offentliga rummet en viktig del av barns livsmiljö. Bra utformat skapar det offentliga rummet närhet, tillhörighet och utbyte mellan människor och grupper.

Åtgärder

- Koppla samman det offentliga rummet i Skogsängen med angränsande stadsdelar. Viktiga områden för sociala möten är torget, gamla posten (mångfunktionell byggnad), temalekplats, innergårdar och nya Skogsängsgatan.
- Utveckla stadsrummet så att boende och besökare känner sig välkomna. Tillför kvaliteter och aktivera utemiljön för utevistelse. Utformningen och gestaltningen ska utgå från barn/ungdomars behov.
- Aktivera barn och ungdomar. Särskilt viktiga platser för barn är innergårdarna, fotbollsplaner, temalekplats, Skogsängsparken och skolgårdar.
- Stadsrummet ska vara en hälsofrämjande och lekfull miljö som stimulerar till rörelse, lek, spontanidrott och vardagsmotion.
- Återkommande gestaltningsmoment såsom nivåskillnader, låga murar, grönska och olika markbeläggning kan användas för att markera en gräns mellan det privata och det offentliga. Gestaltningen ska ge möjlighet till visuell kontakt med innergårdarna.
- Eventuella arkeologiska fynd utgör Skogsängens historiska identitet och kan användas som ett gestaltungs-element i den offentliga miljön.

Torg och platser

Platsens möjligheter och möjligheternas plats.

Genom sin utformning och programmering bidrar torg och platser till rörelse och stadsliv, men även till samspel mellan människor. Skogsängstorget har ett levande centrum, men kan stärkas och utvecklas.

Åtgärder

- Torget vid Skogsängen centrum är den viktigaste offentliga mötesplatsen och förblir allmän platsmark. Torget aktiveras och förändras genom bebyggelse och utformning samt programmering och användning. Ny bebyggelse ger torget en tydligare rumslig avgränsning med levande bottenvåningar. Gamla posten öppnas upp och utgör en mer levande fasad mot torget.
- Gestaltningen och utformningen av torget ska inriktas mot barn/ungdomar.
- Torget kompletteras med mindre platser. Dessa platser skapas både inom bostads- och grönområdena och utformas med varierande karaktär för mer närhet inom bostadsområdet.

Målpunkter som mötesplats

Bjud in till möten mellan boende inom och utanför Skogsängen

Målpunkter skapar viktiga möten i vardagen för boende inom och utanför Skogsängen. De ger också möjligheter till ett aktivt liv i bostadsområdet. Skogsängens förskolor och skolor erbjuder platser för angränsande områden och hjälper till att väva samman olika områden mentalt.

Åtgärder

- Två nya gemensamma målpunkter skapas som naturliga fysiska mötesplatser i vardagen: Byggnaden intill torget (gamla posten) och temalekplatsen.
- Byggnaden intill torget (gamla posten) öppnas upp och utvecklas för att kunna ge möjlighet till olika typer av publika funktioner som får spilla ut och aktivera ytorna runt om.
- Temalekplatsen utvecklas som ny målpunkt för framför allt äldre barn och ungdomar. Ytan riktar sig även mot invånare utanför Skogsängen.
- Längs stråken och vid korsande stråk skapas små mötesplatser som bjuder in till att stanna upp en stund. Mötesplatserna ska bjuda in olika generationer och ge möjlighet till olika aktiviteter.
- Förskolor/skolor ses som samlande och integrerande mötesplatser med utökade funktioner till de boende. De ska fungera som en viktiga mötes- och lekplatser för barn och unga i området, även efter skoltid. Skolgårdarna utvecklas som ett tillskott till Skogsängen.

Hållbara transporter prioriteras

Attraktiva miljöer för gående och cyklister

Att gå eller cykla är hälsofrämmande och miljövänliga trafiksätt. Attraktiva gångstråk, cykel-förbindelserna och stadsrum är därför en viktig del i arbetet med hållbara transporter.

Kollektivtrafikförsörjning kompletterar paketet för hållbara transporter och är för Skogsängens del redan idag bra utvecklad.

Åtgärder

- Viktiga rörelsestråk, framför allt skolvägar, utvecklas och förstärks som attraktiva och trygga promenad- och cykelstråk.
- Cykelparkering ska anordnas i enlighet med kommunens parkeringsnorm. Placeringen behöver finnas tillgänglig nära entréer och målpunkter. I befintlig bebyggelse kan cykelparkeringen utökas genom att t ex ändra användningen i bottenvåningen.
- Busshållplatser ska vara lätt att nå. Tydliga och säkra kopplingar ökar orienterbarhet och tillgänglighet.
- Trafiksepareringen i befintliga bebyggelsen behålls i så stor utsträckning som möjligt. Vid de nya tilläggen prioriteras gående och cyklister vid utformningen av gaturum och byggnader. Nya gaturum utformas och gestaltas utifrån ett antal principer som bygger på platsens förutsättningar. På så sätt skapas varierande och attraktiva stadsrum. Gröna värden och dagvattenhantering är viktiga aspekter vid gestaltningen.

Utformning av Skogsängens gaturum

Gaturum blir varierande stadsrum med gående och cyklister i fokus.

Gaturum är en viktig del av det offentliga rummet. Idag utgör Stenkvistavägen, Vasavägen och Skogsängsgatan gaturum med låg uppehållskvalitet. Utformningen och gestaltningen av de nya gaturummen utgår från ett antal principer som bidrar till att skapa varierande och attraktiva stadsrum.

Åtgärder

- Gående och cyklister prioriteras vid utformningen.
- Befintliga trafikrum blir stadsrum genom förändringar i gatusektion och utformning. Stenkvistavägen och Vasavägen förändrar karaktären från vägmiljö till välkomnande entré- och stadsgator.
- Den nya bebyggelsen längs Stenkvistavägen och Vasavägen ger gaturummet en tydlig inramning med hus nära gatan och återhållen gatubredd.
- För att öka flexibiliteten och tillgängligheten inom gatunätet skapas två nya in- och utfarter vid Stenkvistavägen. Skogsängsgatan flyttas in i bostadsområdet.

- Befintliga gröna innergårdarna behålls bilfria, förutom angöring och sophantering.
- Befintliga träd/val av nya träd/raingårdens är av stor vikt för att ge gaturummen karaktär. Där träd finns/planteras bör möjligheter till omhändertagande av dagvatten undersökas.

Framtida karaktär för Stenkvistavägen

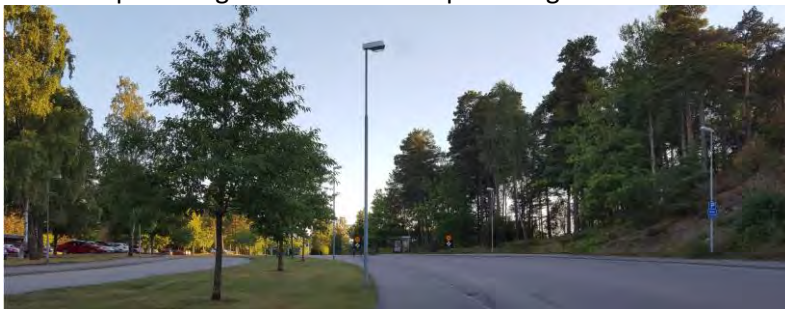
- Oavsett väghållarskap utvecklas Stenkvistavägen mot ett mjukare gaturum med karaktär stadsgata
- Viktiga aspekter vid utformningen är bl a körfält (bredd, ev busskörfält), busshållplatser, förbättrade övergångsställen/passager, förbättrade gång- och cykelförbindelser längs vägen och träd (ev ytor för dagvatten).

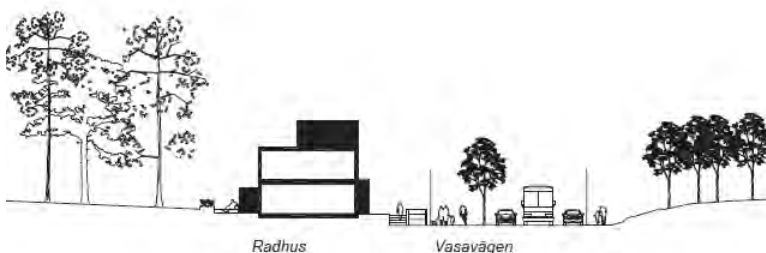
Stenkvistavägen idag.

Principer för Vasavägen

- Karaktären utvecklas till en stadsgata som inramas av hus och branta bergskanter.
- Körfälten smalnas av för att ge utrymme till en bred GC-väg på östra sidan för bl a skolbarn.
- Utformningen längs vägen varierar med trädplantering/kantstensparkering (besöksparkering, handikapparkering), grön remsa eller busshållplats.
- Längs delar av Vasavägen finns avgiftsbelagda kommunala parkeringsplatser som kan användas som både besöksparkering och angöringsplats inom 25 m. Att avgiftsbelägga kantstensparkering bidrar till att boendeparkering inte sker på kommunens p-platser och ökar möjligheten av lediga p-platser för eventuell angöring.
- Gröna remsor och trädplanteringar längs delar av Vasavägen syftar till att skapa kopplingar mot angränsande grönområden. I dessa lägen är kantstensparkeringen underordnad.
- Vid Skogsängsskolan och Hattmakarens förskola skapas avlämningsytor i form av kantstensparkering med 30 minuters parkering.

Vasavägen idag

Exempel på sektion för nya gaturummet med stadsvillor i två våningar © Tyréns

Framtida karaktär för Carl-Johansgatan

- Karaktären är ett lugnt gångfartsområde i en nivå.
- Ytan för ett vändplan begränsas så mycket som möjligt och gestaltas som mindre plats.

Carl Johansgatan idag

Framtida karaktär för den nya inre Skogsängsgatan

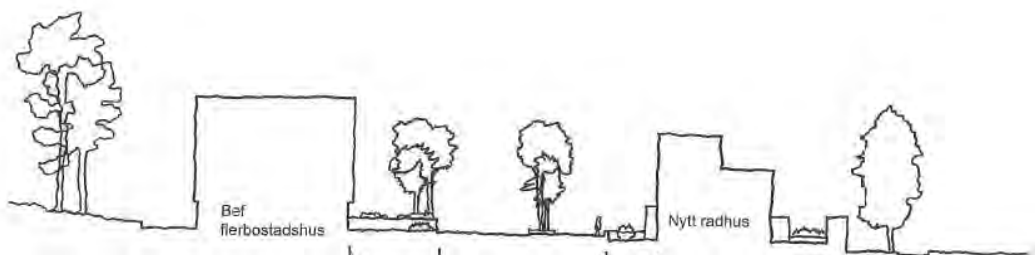
- Skogsängsgatan flyttas och blir en ny inre gata i gränssnittet mellan befintlig och ny bebyggelse. Angöring till p-platser i garage och markplan sker via Skogsängsgatan
- Det nya läget och utformningen av byggnaderna skapar samspel mellan de olika delarna och skapar – tillsammans med fler entréer – förutsättningarna för en levande stadsgata med folk i rörelse.
- Karaktären är en grön gata med träd, i samma plan. Fokus i utformningen ligger på gående och cyklister. Dagvattenhantering och växtlighet är naturliga inslag.
- Ett antal mindre platsbildningar längs gatan aktiverar stadsrummet.

Principer för nya gatan vid Vilstastigen

- Karaktären är ett lugnt gångfartsområde i en nivå där utpekade befintliga träd sparas och blir utgångspunkt för utformningen av gatan. Fokus i gestaltningen ligger på mycket inslag av grönt, fotgängare och cyklister. Ett smalt körfält bryts av generösa zoner för (befintliga) träd, handikapparkering, lastzon/angöring, mm. Biltrafiken har ingen klar linje att följa.
- Ytan för ett vändplan begränsas så mycket som möjligt och gestaltas som mindre plats.

Vilstastigen idag

Exempel på sektion för gatusektion parallellt med Vilstastigen © Tyréns

Parkeringsprinciper

Mobility management och underjordisk parkering bidrar till attraktiva boendemiljöer.

Förtätningen ger ekonomiska möjligheter att flytta stora delar av bilparkeringen under mark. Genom att använda ytorna inom staden mer effektivt kan markytorna användas för nya bostäder, gröna gårdar och platsbildningar. Parkeringsbehovet för befintliga hyresgäster och delar av gästparkering tillgodoses genom att ersätta dagens underutnyttjade parkeringsplatser med ny markparkering eller parkering i p-garage.

Åtgärder

- Eskilstuna kommuns flexibla parkeringsnorm gäller som vägledning vid planering och som krav vid bygglov. Fastighetsägaren ansvarar för att möjlighet till parkering av bil och cykel anordnas i tillräcklig omfattning för boende och verksamheter.
- Parkering ska som huvudprincip anordnas på kvartersmark och ska minimeras i området i stort.
- Möjligheterna med mobility management ska utnyttjas. En bilpool skapas som vänder sig till hyresgästerna i området. Möjligheter ska finnas att ladda elbilar.
- Växtlighet, träd och dagvattenhantering är viktiga inslag i gestaltningen av parkeringsplatser i markplan för att åstadkomma karaktären av gröna parkeringar.
- Parkeringsgarage under mark försörjer både befintliga och nya bostäder längs Stenkvistavägen. Markparkering skapas i mindre enheter i området eller gestaltas som gröna parkeringsplatser.
- Parkering på allmän platsmark utgörs i huvudsak av besöksparkering.
- Där möjligheten finns ges förutsättningarna för samutnyttjande av parkeringsplatser (t ex vid skolor).

4.6. Tematisk fördjupning: Gröna och rekreativa värden

Gröna och rekreativa värden i framtiden © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

Teckenförklaringen			
	Grön innergård		Entré
	Park (karaktär anlagd park)		GC-väg/gångbana
	Park (karaktär stadsnatur)		Stig/gångförbindelse
	Möjlig kompensationsyta		Planerad grön koppling (naturkaraktär)
	Gestaltning med utgångspunkt ekosystemtjänster		Planerad grön koppling (rekreativ karaktär)
			Grön koppling (rekreativ karaktär)
			Skyddsvärda träd/nyplantering

* Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster från naturen som vi människor drar nytta av. Antingen gör vi det direkt, som när växter producerar syre, eller genom en insats, som när vi brukar jorden för att odla livsmedel. Ekosystemen är livsnödvändiga för oss människor. Parken och grönområden i tätort bidrar till värdefull rekreation. De renar också luft och vatten, reglerar temperatur, tar upp nederbörd och dämpar buller.

Gröna och rekreativa nätverk i staden

Nätverk för ökat samspel mellan angränsande bostadsområden och stadsdelar.

I staden finns ett antal olika gröna och rekreativa nätverk som är mer eller mindre synliga. Det kan handla om allt från spridningskorridorer för djur och växter, dagvatten till sträckor där många människor rör sig på sin fritid.

Åtgärder

- Skogsängsparkens betydelse som en del av grönstrukturen i ett kluster med värdetäta områden stärks. Det gröna och rekreativa samspelet mellan Skogsängen och omgivningen utvecklas.
- Ett brett grönt släpp lämnas mellan bebyggelsen vid Vilstastigen för att säkerställa samspelet mellan naturmarken i Skogsängsparken och det gröna stråket Vilstastigen.
- Stärka det ekologiska samspelet genom att skapa/stärka spridningsvägar med trädplantering vid Stenkvistavägen (Vilstastigen – GC-tunneln – IP Skogsängen), Vasagatan (Skogsängsparken – Thuleparken) samt landskapsplantering längs Vilstastigen mot naturreservatet.
- Använd nyplantering av träd för att skapa och stärka kopplingar där större grönområden saknas.
- Stärka det rekreativa nätverket längs Vilstastigen genom punktvisa satsningar på ekosystemtjänster.

Ekosystemtjänster (EST) och mångfunktionella ytor

Liten yta – stor funktion! Mångfunktionella ytor förtätar funktioner och kvaliteter på grönytor.

Grönområden och grönytor är viktiga. De är grundläggande för att kunna skapa bättre livsvillkor för växter och djur i staden. Naturen har också många viktiga funktioner som människan använder, det som kallas ekosystemtjänster*. De upprätthåller eller förbättrar människors välmående och livsvillkor och bidrar till en hälsosam miljö och natur. Ofta kan grönytor bidra med flera funktioner på samma yta (så kallade multifunktionella ytor).

Åtgärder

- Aktivera grönytor mot mångfunktionella ytor – på både allmän platsmark och kvartersmark. Utgångspunkten är ekosystemtjänster. Särskilt intressanta i området är ekosystemtjänsterna biologisk mångfald, pollinering, fröspridning, flödesreglering dagvatten, rening av vatten, luftrening, klimatreglering, stadens gröna karaktär och själ, hälsa, gröna mötesplatser och naturpedagogik.
- Grönytefaktor ska användas. Möjliga åtgärder är t ex mjuka och gröna ytor, träd längs med fasader och gator, låga gröna ljudbarriärer längs gator och parkeringar, gröna innegårdar, gröna fasader, gröna tak m m.
- Utpekade lågpunkter längs Skogsängsslingan och Vilstastigen används som ytor för dagvattenhantering och så kallade LID-anläggningar (low impact design). Syftet är att utveckla ett område med bibehållen hydrologisk funktion och minskad avrinning.
- Vid detaljplaneläggning utvecklas kompensationsytor utifrån ekosystemtjänster som behövs när områdets funktion och förutsättningar har förändrats.
- Ett stort antal träd behöver tas ned då förslaget genomförs. Kompensation/återplantering av nedtagna träd kan ske på både allmän platsmark och kvartersmark (t ex skolgårdar, bostadsgårdar, längs gator, kopplingar och stråk). Nyplantering av träd ger möjlighet att öka artfördelningen i området som i sin tur ökar den biologiska mångfalden och minimerar påverkan av eventuella artspecifika trädsjukdomar.

Gröna och rekreativa värden på allmän platsmark

Det gemensamma gröna – en viktig bidrag till en attraktiv och hållbar stadsmiljö.

Grönska skapar både värden och identitet i ett bostadsområde. När staden växer och antalet människor på samma yta ökar, behövs mer grönska av olika slag i både nya och befintliga strukturer.

Träd bidrar till en bra luftkvalitet, klimatanpassning och ett grönt attraktivt stadsrum. En omväxlande grön närmiljö ger alla människor möjlighet att koppla av eller att utöva olika fritidsintressen i naturen utan att behöva resa iväg. Närmiljön inom och runt stadsdelen bör erbjuda ytor för parker, gröna stråk, innergårdar, gröna mötesplatser m fl. Det handlar om att höja och förtäta kvalitéer för att minska risken för slitage och otrygga grönytor.

Åtgärder

- Skapa och stärka icke-kommersiella mötesplatser i det gröna. Grönskan utvecklas som förbindande element mellan bostadsdelarna. Grönytorna längs stråk ges en tydligare karaktär och en användning tillsammans med stråken. Bevara och utveckla olika typer av gröna rum för utevistelse. Från stora platser för olika aktiviteter ner till små gröna, lugna och intima platser. Ledord i gestaltningen är mångfald, kvalitet och hälsofrämjande aspekter.
- Skogsängsparken vidareutvecklas som en kombination av anlagd park med stadsnatur. Parkens olika karaktärer med både öppna, skötta ytor och skog förstärks. Gräsyntans potential lyfts genom att skapa möjlighet till fysisk aktivitet och för en levande park under hela året (t ex temalekplats, fotbollsplan, isbana). Tallskogen i Skogsängsparken behåller sin karaktär som naturområde med mindre stigar och entréer från olika håll.
- En utvecklingsplan med riktlinjer för parken och skötselplan tas fram för Skogsängsparken. Utvecklingsplanen visar framtida utformning, gemensamma gestaltningselement, entréer m m. Intressanta ekosystemtjänster för parken är bl a biologisk mångfald, habitat, luftkvalitet, hälsa, sinnlig upplevelse och naturpedagogik.
- Skogsängsslingan aktiveras och kompletteras med t ex sittgrupper, information om ekosystemtjänster, mångfunktionella ytor, naturpedagogiska rum m m.
- Den befintliga kommunala lekplatsen ersätts av en temalekplats för äldre barn och ungdomar intill fotbollsplanen.

Gröna och rekreativa värden på kvartersmark

Bostads- och skolgårdar – attraktiva gröna ytor nära boende.

Som komplement till grönskan på allmän platsmark spelar gröna ytor på kvartersmark en avgörande roll för den bostadsnära grönstrukturen och kvalitén på utemiljön. Gårdsmiljöerna ska bjuda in till utevistelse och upplevas som trygga och privata. Balans är viktig mellan individuella uteplatser (balkonger) och tillräckligt stora gårdar utifrån barns och äldres behov av gemenskap.

Åtgärder

- Innergårdarna till befintlig bebyggelse behålls som grönyta och förblir fria från ny bebyggelse. Kopplingar mellan befintliga innergårdar och Skogsängsparken bevaras och lyfts kvalitativt. Ytor för grönsaksodling och rabattodling ska bevaras och vid behov utökas.
- Mellan de nya lamellhusen skapas en serie lätt upphöjda gårdsrum på det underjordiska parkeringsgaraget. Gårdsmiljöerna ska vara gröna tillskott i den nya bebyggelsen och bjuda in till utevistelse. Viktiga kriterier vid planering är tillräckliga bjälklag som ger förutsättningarna för variation i grönskan samt hög detaljeringsgrad, avgränsning (rum i rummet), tillgänglighet och användbarhet. Intressanta inslag kan bl a vara konst, vatten, odling och pollinerande växter. Entréer till utemiljön ska finnas direkt från husen.
- Lekplatser för mindre barn finns nära bostadshusen på innergården och kompletterar den kommunala temalekplatsen för äldre barn och ungdomar.
- Utpekade grova ekar och tallar skyddas. De bidrar med bl a biologisk mångfald, habitat, luftkvalitet och sinnlig upplevelse.
- Arbetet med gröna skolgårdar implementeras i all ny- och omplanering. Skolgårdar ska ses som pedagogiska uterum och mötesplats för barn och ungdomar både under och efter skoltid.

5. Planeringsförutsättningar

Skogsängen idag kan beskrivas utifrån olika aspekter och perspektiv. Planeringsförutsättningarna nedan ligger till grund för hur förslaget för den framtida utvecklingen har utformats.

5.1. Historik och kulturmiljö

Historik

Det så kallade Miljonprogrammet gick ut på att det skulle byggas en miljon nya bostäder mellan 1965 och 1974. Anledningen var både bostadsbristen och den låga bostadsstandarden i Sverige. Ordet miljonprogram får många att tänka på stora bostadsområden med höga hus. De flesta hus som byggdes under den tiden ligger dock i trevåningshus och närmare en tredjedel i villor eller radhus. I Eskilstuna byggdes bland annat området Skogsängen under den här tiden. Skogsängen planerades och byggdes vid slutet av 1960-talet av allmännyttan. Området består av både flerfamiljshus, radhus och villor. Först byggdes de sju punkthusen vid Karl Johansgatan, placerade bland tallarna på en höjd. Längs Stenkvistavägen placerades en stor parkeringsplats och en lång byggnad som skärmar av gården med grönska och små lekplatser från parkeringen och gatan. Innanför den långa byggnaden, i en sluttning, omgivna av grönska, ligger fem punkthus. Radhusen är av flera olika slag. Den största gruppen är små och helt slutna mot gatan med kringbyggda gårdar på baksidan. De byggdes inte för försäljning utan för att hyras ut. Villaområdet består av lite större villor. Trots att de är ganska olika sinsemellan hålls området ihop av de mycket tidstypiska fasaderna i rött tegel eller vit "mexisten". Skogsängens tre delar ligger kring ett område som lämnades obebyggt och som är tillräckligt stort både för att leka och promenera i. Vid flerfamiljshusen byggdes ett litet centrum med livsmedelsaffär, tobaksaffär och servering. Till slut byggdes också skola och daghem för att göra området komplett. (ur: se.eskilstuna från 2006)

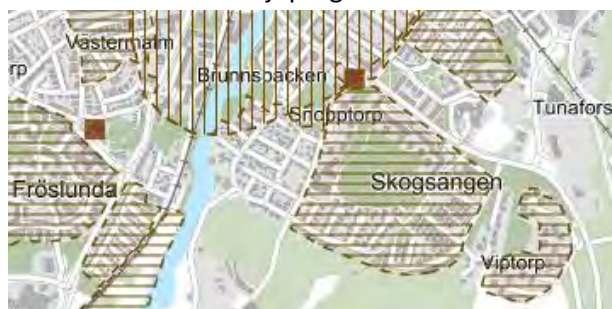
Historisk karta, Gabrielsson 1962

Historisk karta, 1927 Dale

Historisk karta, 1907 Sjöling

Kulturmiljövården

Planområdet angränsar till riksintresse för kulturmiljövården Eskilstuna (D 5) enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintresset ska skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Hänsyn ska tas till riksintresset även vid åtgärder utanför riksintresseområdet som kan påverka värdena i området negativt så att påtaglig skada uppstår. Kulturmiljöer som bedöms ha betydelse ur allmän synpunkt ska så långt möjligt skyddas mot påtaglig skada. Det gäller bl.a. de kulturmiljöer som finns redovisade i kulturmiljöprogram.

Riksintresse och lokalt intresse för kulturmiljövård

Bostadsområdet Skogsängen har pekats ut som område av lokalt intresse för kulturmiljövården i översiktsplan 2030 och i kulturminnesvårdsprogram för Eskilstuna kommun, Bygd att bevara 1988. Skogsängen är ett särskilt bra exempel av miljonprogramsområden då det består av både flerfamiljshus, radhus och villor. Bostadsområdet är hänsynfullt disponerat med

en medveten hantering av topografi och befintlig växtlighet. I mitten av området ligger ett obebyggt grönområde. Punkthusen i väster är försiktigt inplacerade i terrängen. De längre huskropparna bildar en skärm kring den bilfria innergården. Genom byggnadernas placering är innergården uppdelad i flera mindre gårdsrum. Vid torget ligger ett litet affärscentrum för hela området markerat av ett högre skivhus.

Småhus av olika slag (radhus, kedjehus, atriumhus, friliggande villor), både hyresrätt (atriumhusen) och äganderätt är en del av området. I småhusområdet finns det inga genomfartsgator. En social ambition yttrar sig i en blandning av bostadstyper och upplåtelseformer (dock inga bostadsrätter) i samma område.

Befintlig bebyggelse i Skogsängen

Kulturmiljöanalysen

Skogsängen ligger utanför det avgränsade området för riksintresse för kulturmiljövården, men berör uttryck för riksintresset genom att vara ett område med direkta kopplingar till industrialismens stad och stadsutveckling. Skogsängen utgör annars ett uttryck för Eskilstuna som industristad och efterkrigstidens kraftiga expansion med stor arbetskraftsinvandring och växande befolkning i staden. Värdebärande uttryck, strukturer och samband är särskilt nödvändiga för företelets helhet och relevans. Centrala värden i miljön och viktiga kvaliteter är Skogsängens konsekventa trafikseparering, grönstruktur och placering av hus i parken. Skogsängen är generellt sett mycket välbevarat med få påtagligt avvikande inslag och utgör en kännetecknande och läsbar miljö som återspeglar denna tid. Även 1960-talets estetik och arkitektur med detaljer och en landskapsarkitektur som är väl inpassad i befintlig natur är bevarad och tydligt läsbar. Pelare har blivit bemålade och de tidigare snabbköps-hallarna har fått en påtagligt förändrad entré. Torgbildningen har mist lite av sin ursprungliga funktion varför områdets sammantagna läsbarhet är något lägre. Miljön med bebyggelse och strukturer bör betraktas som särskilt värdefulla enligt Plan- och bygglagen. Detta innebär att miljön inte får förvanskas och att kommunen ska skydda kulturhistoriska värden vid planläggning.

Känslighets- och tålighetsanalys

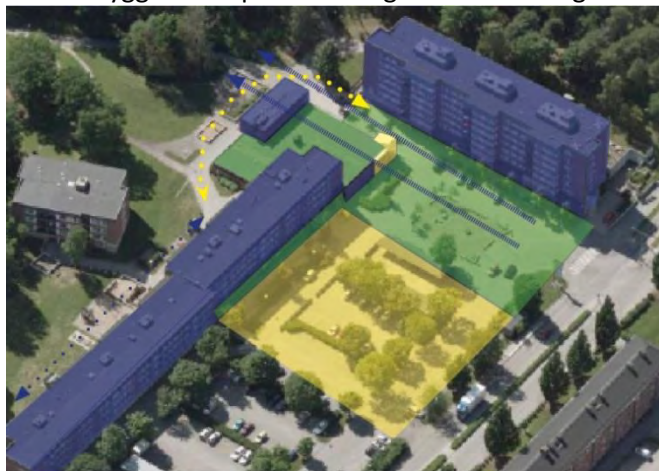
Analysen klargör kulturmiljöns möjlighet att ta emot nya inslag utan att dess kulturhistoriska karaktär eller värde påtagligt förändras. Skogsängen är en välbevarad miljö som uppförts under en mycket avgränsad tid, miljön representerar därför en tydlig tidskontext. Detta gör Skogsängen som helhet känslig för förändringar och tillägg som inte utförs med stor hänsyn till den befintliga miljön och de kulturhistoriska strukturerna. Grönstruktur och trafikplaneringen med den sammantagna gestaltningen och höjd/skalan hos bebyggelsen gör området till en tydlig enhet. Denna är känslig för inslag som bryter upp enhetligheten och kraftigt avviker från grundtanken om ett samlat uttryck. Områdets grönstruktur och bebyggelsens placering i landskapet bedöms som mycket känsligt för förändring. Grönstrukturen är en befintlig kvalitet som grundar sig i den ursprungliga gestaltningen och genom vidare omfattande exploatering inom grönstrukturen kan områdets karaktär helt förändras. Även grönstruktursambanden är känsliga för brott. De större trafiklederna, Stenkvistavägen och Vasavägen har avskilts från mindre vägar och bostadsområdet med en grönremsa, denna utgör en del av den sammantagna trafikplaneringen i området och är därför känslig för förändring.

Samtliga av de ursprungliga byggnaderna är mycket välbevarade och har ett högt kulturhistoriskt värde. Dessa är därför mycket känsliga för förändring. Undantaget är skolbyggnaderna, där funktionen av skola och barnstuga utgör ett viktigt och känsligt uttryck men där förändring av den

fysiska strukturen inte bedöms påverka områdets sammantagna värde och möjlighet till läsbarhet. Bebyggelsen vid Skogsängsgatan vänder sig bort från Stenkvistavägen och in mot grönstrukturen och gågatan mellan lamellhusen och punkthusen. Detta medför att området in mot grönstrukturerna är byggnadernas huvudfasader och gårdsbildningen är det offentliga stadsrummet, vilket innebär en hög känslighet för förändring. Parkeringsplatserna utgör byggnadernas baksida och är därför tåliga för förändring. Vid Karl-Johansgatan är bebyggelsens inpassning i terrängen och bland vegetation så som uppvuxna träd mycket känslig för tillägg och förändring. Marken med mindre avgränsade parkeringsytor är gestaltade och bidrar till områdets gröna helhetskaraktär och är därför mycket känslig för förändring. Ytorna längs ner mot Vasavägen bidrar inte till områdets sammanhållna landskapsgestaltade karaktär och bedöms som tåliga för förändring. Det finns dock risk för att förändring av dessa kan påverka upplevelsen av bebyggelsen inpassad i skogen från Vasavägen.

Känslighets- och tålighetsanalys

Känslighets- och tålighetsanalys fördjupning centrum

Fornlämningar

Programområdet utgörs av bebyggda områden vilka omgärdar en skogsbeklädd moränhöjd med bergknallar. Programområdet omfattar nivåer mellan 20-35 m över havet vilket innebär att området under bronsåldern utgjorde en halvö. Ca 40 meter väster om området finns en fornborg (Eskilstuna 531:1) intill vilken en vikingatida silverskatt påträffades år 1977 (Eskilstuna 279:1). Vattennivån kring programområdet under bronsåldern, för ca 3500 år sedan
© Länsstyrelsen Södermanland

Våren 2017 genomfördes en arkeologisk utredning (Sörmlands arkeologi AB). Utredningen identifierade två fornlämningar, en boplats/härd (objekt 6) och härd (objekt 7) samt en hägnad (objekt 1) som bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Resterande objekt utgår. Åtgärdsförslagen är att undvika fornlämningarna. Hägnaden kräver ingen åtgärd.

Resultat från den arkeologiska utredningen för Vilsta 2:1

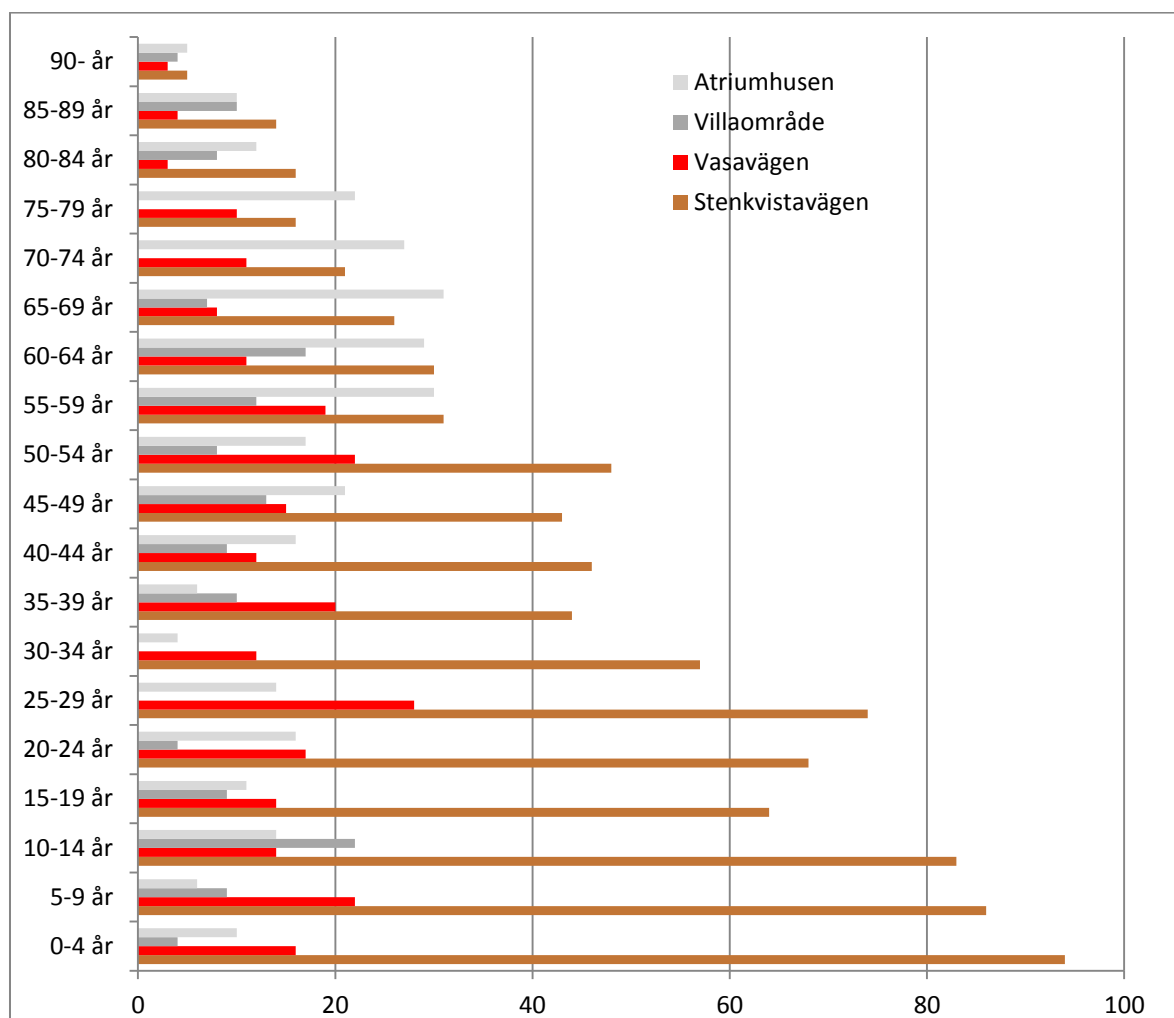
Samtliga fornlämningar är skyddade genom kulturmiljölagen (KML). Det gäller både kända, registrerade fornlämningar och ett stort antal ännu icke identifierade och registrerade fornlämningar. Skyddet innebär att det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen på något sätt förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning. Enligt 2 kap. 12 § KML måste en prövning av tillstånd att påverka en fornlämning ske. Prövningen sker hos länsstyrelsen. För hanteringen av fornlämningar anger KML en arbetsgång som bygger på flera steg i syfte att, så långt det är möjligt, undvika och minimera ingreppen i fornlämningar. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete ska arbetet omedelbart avbrytas och länsstyrelsen kontaktas.

Kyrkliga kulturminnen

Angränsande till planområdet i norr ligger Sankt Andreas kyrka, ett kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. KML som dock inte omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 2-3 §§ KML.

5.2. Befolkningen

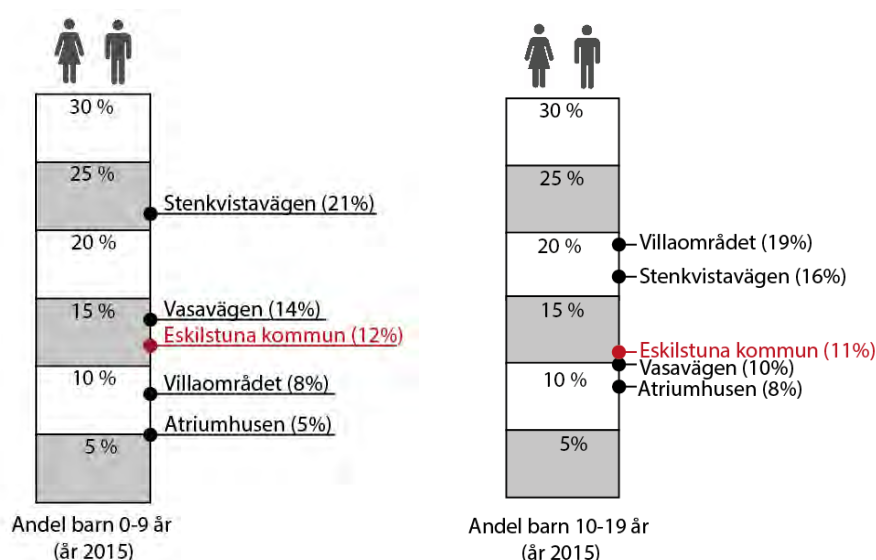
En sammanhållen stad bygger på jämnlika livsvillkor för sina medborgare. Det handlar om att minska sociala hierarkier och skapa likvärdiga boendevillkor. Fysiska platser där människor möts i vardagen eller för olika aktiviteter är ett sätt att arbeta med frågan. Andra sätt är att utjämna ekonomiska skillnader genom att ge människor förutsättningar att utbilda sig eller att ha ett arbete.

Åldersfördelningen i Skogsängen år 2015

År 2015 bodde cirka 1600 personer i området: cirka 870 personer längs Stenkvistavägen, cirka 260 personer längs Vasavägen, cirka 160 personer i villaområdet och cirka 300 personer i Atriumhusen. Andelen barn som bor i flerbostadshusen är högre än genomsnittet i kommunen, vilket gör området till ett ungt bostadsområde.

Bostadsområdet Skogsängen är också ett blandat bostadsområde: Bakgrund, livssituation och förutsättningar är olika i de fyra delområdena. I en sammanhållen stad minskar olikheterna delområdena emellan men även inom hela staden.

Andel barn i olika delar av bostadsområdet Skogsängen

5.3. Bebyggelse & funktioner

Bebyggelsens karaktär och arkitektur

Skogsängen är ett tidstypiskt och välbevarat bostadsområde från slutet av 1960-talet. Flerfamiljshusen har fasader klädda med rött tegel och avslutas uppåt med en bred plåtkant utan taksprång mot de platta taken. Balkongerna är indragna och de vitmålade fönstren formar fönsterband på en del av fasaderna. Trapphusen karaktäriseras av sina rejäla material – tegelväggar, marmorgolv, betongpelare och järnräcken. Hela området utmärker sig genom tidstypisk utformning, färger och materialval.

Bostadsbeståndet

Byggnadstypologi, upplåtelseform och lägenhetsstorlek

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus i lameller eller punkthus, öster om planområdet ligger de så kallade atriumhusen och söder om planområdet villabebyggelse. Lägenhetsbeståndet i flerbostadshusen är uteslutande hyresrätter och ägs av det kommunala bostadsbolaget K-fast. De friliggande villorna söder om planområdet är i huvudsak privatägda med några enstaka tomträtter. Kedjehusen (atriumhusen) öster om planområdet är mycket attraktiva hyresrätter på bostadsmarknaden. Storleken på de cirka 500 lägenheter varierar mellan 1 och 5 rum, men med stor tyngdpunkt på treor och fyror.

Antal rum	Antal totalt	Punkthus	Lamellhus	Atriumhusen
1 rok	83	58	25	0
2 rok	88	56	32	0
3 rok	183	140	43	0
4 rok	220	47	81	92
5 rok	3	0	3	0

Boendeformer

I bostadsområdet finns ett antal olika boendeformer: Ett gruppboende från Vuxenförvaltningen, ett MellanBo för ensamkommande barn, två trygghetsboende från Barn- och utbildningsförvaltning, två seniorboende (plus 65 boende).

➤ *Bedömning av framtida behov av boende*

Förtätningen i området ska ske med bostadsrätter och hyresrätter för att öka variationen i bostadsbeståndet. Även bostadstypologierna behöver kompletteras (bl a stadsvilla, flerbostadshus, radhus) för att öka valmöjligheten inom Skogsängen. Avseende bostadsstorlekar ligger dagens tyngdpunkt på treor och fyror i hyresrätter. En variation av storlekar bör eftersträvas i nybyggnationen. En kartläggning av framtida behovet pågår för hela området. Inom planområdet ska det finnas ett gruppboende på yngresidan med 6 lägenheter, personaldel och gemensamhetsdel. Boenden ska byggas flexibelt, så att ytorna även kan nyttjas för andra funktioner.

Exploateringsgrad

Exploateringsgraden är olika i de tre delområdena, men följer bostadstypologin.

Delområde	Stenkvistavägen	Vasavägen	Atriumhusen
Yta kvartersmark (m2)	52 000 m2	20 000 m2	60 000 m2
Byggnadsarea (på mark)(m2)	11 100 m2	3 800 m2	9 900 m2

Parkeringsytor (orange), överbredda gator (blå)

Kommunal service

Människornas vardagsliv bestäms bl a av närheten till service och funktioner i sina kvarter, sin stadsdel eller staden. Det är viktigt för boende att ha tillgång till livsmedel, vård, grundskola, lekplats, fritidsgård och hållplatser i närmiljön. Andra kriterier som påverkar livsvillkoren i en stadsdel är tillgång till kultur, sport, föreningar, butiker, restauranger, natur och parker. Även mötesplatser är intressanta. Rumslig orättvisa och segregation kan uppstå om utbudet inte är jämlik fördelat.

Den kommunala servicen inom planområdet utgörs av Skogsängsskolan, förskolan Hattmakaren och Källbacksvägens förskola. Björnligan är en förskola som drivs som föräldrakooperativ.

Förskola

Hattmakaren förskola har idag fyra avdelningar och cirka 80 barn. Mottagningskök finns. Leveranser via lastkajen fungerar dåligt idag. Tillfällig kanstensparkerings finns för att underlätta för lämning och hämtning. Förskolan ligger på samma fastighet som Skogsängsskolan. Idag används cirka 400 m² för personalparkerings och cirka 3700 m² kan användas som förskolgård. I genomsnitt har därmed varje förskolebarn tillgång till cirka 46 m² friyta. Idag har förskolan valt att inte använda dungen vid Vasavägen. Samtidigt har förskolgården utökats över fastighetsgränsen mot öst på allmän platsmark. Källbacksvägens förskola har idag fyra avdelningar och cirka 80 barn. Tillagningskök finns. Fastigheten är cirka 3600 m², varav cirka 800 m² används av förskolbyggnaden och resterande cirka 2800 m² utgör friytan. Tillgången till friyta är därmed idag cirka 35 m² per förskolebarn. Förskolgården har utökats över fastighetsgränsen mot syd och öst på allmän platsmark.

Skola

Skogsängsskolan är en grundskola (f-6) med cirka 335 elever och 21 klassrum. Fastigheten delas med förskolan Hattmakaren. Skolgården är idag cirka 7500 m². Just nu finns det tillfälliga moduler på gården för att kunna tillgodose lokalbehovet för fler barn. Utan moduler finns det cirka 22 m² friyta per skolelev. Det saknas cykelparkerings längs Vasavägen. Skolgården har utökats över fastighetsgränsen mot syd. Årsskiftet 2016/2017 har Postnord flyttat ut ur byggnaden vid torget. Barn- och utbildning har fått tillfälligt bygglov för att under begränsad tid kunna flytta delar av Skogsängsskolans mellanstadie dit.

➤ *Bedömning av framtida behov förskola/skola*

Behovet av nya förskole- och skolplatser är stort, både inom Skogsängen och hela kommunen. Det pågår också en attitydsförändring och allt fler föräldrar efterfrågar centrumsnära förskolor och skolor. Utöver dagens stora behov medför den planerade bostadsbyggnationen ett långsiktigt behov. Ambitionen är att Skogsängens behov av förskolor och skolor ska täckas inom området. En översiktlig bedömning kommer fram till att det kan skapas cirka 40-80 förskoleplatser genom utbyggnation vid Hattmakaren och utökning av verksamheten vid Källbacksvägens förskola. Vid förskolan Hattmakaren kan tillbyggnation på befintlig parkering ge möjlighet till en utökning av verksamheten till 120 barn. Samtidigt föreslås en utökning av fastigheten på allmän platsmark, vilket ger förskolebarnen tillgång till en förskolgård med cirka 3600 m² (cirka 30 m² friyta/barn). Utökningen av förskolan Källbacksvägen behöver utredas vidare. Dagens förutsättningar avseende storlek på fastighet, byggnadens fotavtryck och tillgång till friyta ger inte möjlighet att utöka verksamheten (även om förskolgården utökas på allmän platsmark). Beroende på förskolans ytkrav, byggnadens framtida utformning samt eventuell samordning med skolan/förskolan på andra sidan Källbacksvägen kan det finnas möjlighet att utöka verksamheten till 100 - 120 förskolebarn. En utökning till 120 förskolebarn och 30 m² friyta per barn kräver dock en förskolgård med minst 3600 m².

Skogsängsskolan saknar idag cirka 1200-1300 m² yta för 9 klassrum, bildsal, bibliotek och slöjd. Under förutsättningen att allmän platsmark tillförs skolans fastighet och skolbyggnaden för Skogsängsskolan byggs i höjd (dvs bibehållen fotavtryck av skolbyggnaden) innebär en ökning till 525 elever att tillgången till friyta minskar till cirka 18 m² per elev.

Utöver utökningen av verksamheten vid befintliga Skogsängsskolan finns det enligt Barn- och utbildningsförvaltningen behov av en två-parallellig skola med cirka 200 elever (8 klasser à 25 elever) i området.

Skogsängsparkens stora ytor och närheten till fotbollsplanet bedöms till viss del kunna kompensera för mindre ytor på förskole- och skolgården. Det krävs dock även kvalitativa åtgärder på själva gårdarna. I samband med utbyggnad/nyetablering av förskola/skola finns förutsättningar att se över dem som integrerande mötesplatser med utökade funktioner till nya och befintliga boenden.

Ytbehov för förskola och skola

- *Boverkets allmänna råd avseende tillgång till friyta är 40 m² per förskolebarn och 30 m² per skolelev. Minsta gårdsstorlek bör inte underskrida 3000 m².*
- *kola med två parallella klasser och cirka 200 elever: Verksamhetsytan för skolan är cirka 2600 m² och kan delas beroende på hur många våningar som ska byggas.*
- *Förskola 4 avdelningar och 80 barn: cirka 850 – 900 m² lokalarea (LOA) + 130 m² kök.*
- *Förskola 6 avdelningar och 120 barn: cirka 1200 m² lokalarea (LOA) + 130 m² kök*

Annan kommunal service

Utöver förskolor och skolor finns det K-fasts distriktkontoret, ett seniorboende (ca 40 boenden för personer +55), gruppboendet Skogsängen, ungdomsgård och Unga örnar. December 2016 har biblioteksverksamheten vid Mötespunkten Söder lagts ner. Verksamheten har varit inriktad mot kultur men saknad fast personal. Det har varit svårt att utveckla verksamheten på mötesplatsen och få igång en strukturerad samvekan med andra aktörer. Biblioteksbehovet hos besökarna bedöms kunna tillgodoses via Stadsbiblioteket, utlåningsstationen på Strigeln eller via andra former av biblioteksverksamhet. Det rör sig om relativt få utlån per år trots att det finns många boenden i närområdet. Lokalerna används dock fortfarande av verksamheterna hemtjänsten och matlag.

➤ *Bedömning av framtida behov*

Vid förtätning med cirka 300 lägenheter behöver hemtjänstlokalen eventuellt utökas. Lokalen för matlaget rymmer fler personer än i dagläget.

Behov finns för fler gruppboenden. Ett LSS-boende enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade med 6 lägenheter, gemensamhetsyta och personalyta ska planeras i den tillkommande bebyggelsen.

Kommersiell service

Torget i Skogsängen planerades som målpunkt i bostadsområdet. Idag ligger kommunala och kommersiella service i mindre skala runt om (pizzeria, frisör, kiosk, brödbutik, m m) och fyller behoven som finns i området idag. Ca 100 m från planområdet ligger en större livsmedelsbutik. Andra målpunkter är Skogsängens idrottsplats och friluftsområdet Vilsta.

De flesta affärslokaler är uthyrda och efterfrågan från området upplevs som tillräckligt för att affärerna går runt. Ett mindre antal smålokaler finns, som är svårare att hyra ut.

➤ *Bedömning av framtida behov*

Om lokalytorna utökas i samband med nybyggnationen är det viktigt att fundera över vilken funktion de ska få och vad det finns underlag för. En successiv utbyggnad i takt med utbyggnad av bostäder rekommenderas.

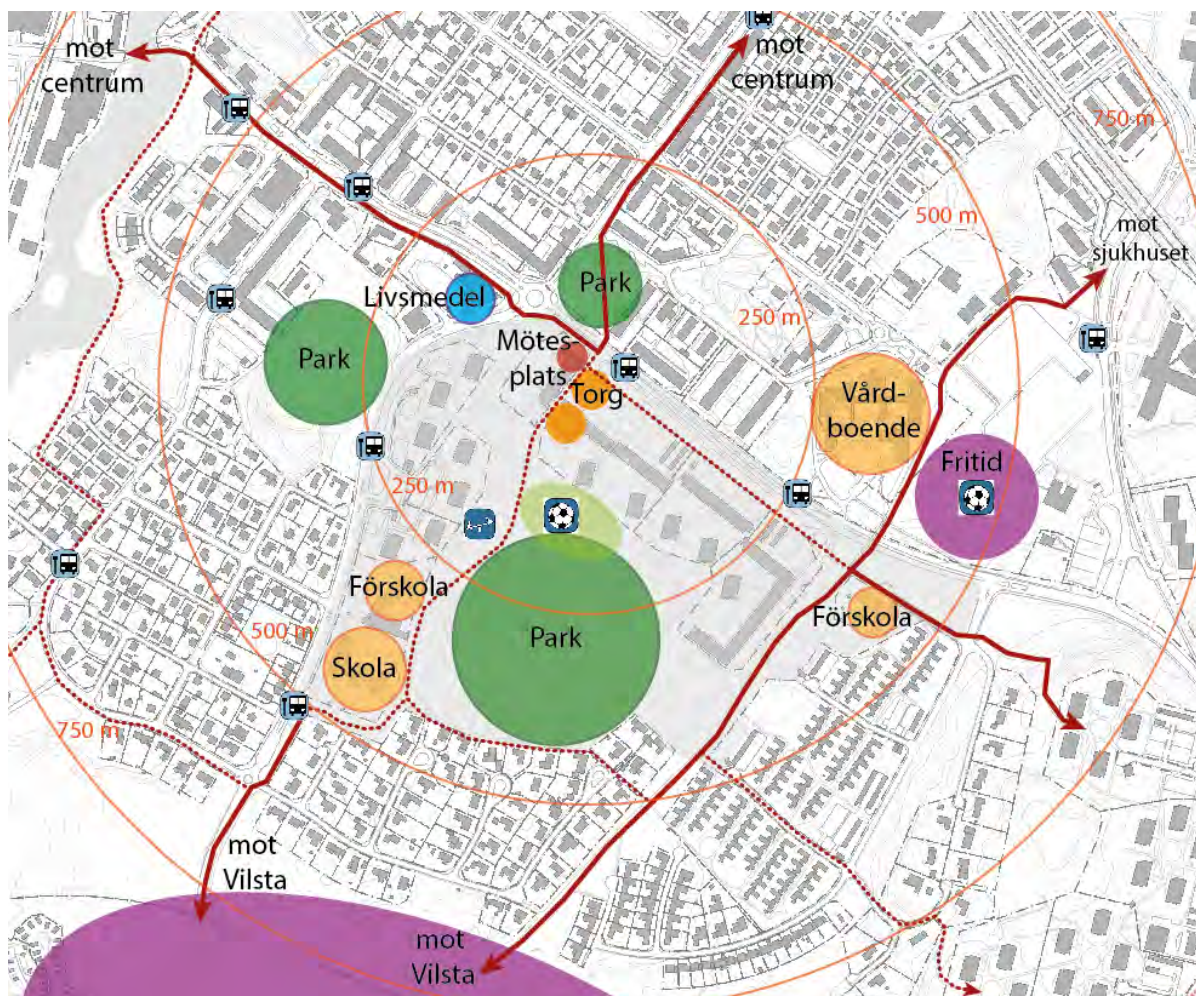
*Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet. De allmänna råden innehåller generella rekommendationer om tillämpningen av föreskrifterna i plan- och bygglagen och anger hur någon lämpligen kan eller bör handla för att uppfylla föreskrifterna.

Andra målpunkter – kultur och fritid

Den öppna gräsytan i Skogsängsparken med bl a lekplats och fotbollsplaner är den gröna målpunkten i området. Norr om bostadsområdet finns Skogsängens IP med flera fotbollsplaner. Många boenden utnyttjar också närheten till centrumet för att ta del av utbudet där.

➤ Bedömning av framtida behov

Fler bostäder samt förskole- och skolplatser föreslås i Skogsängen vilket ökar trycket på kommunala idrottsanläggningen Skogsängen IP, lekplatser, parker och naturområden i och runt om Skogsängen.

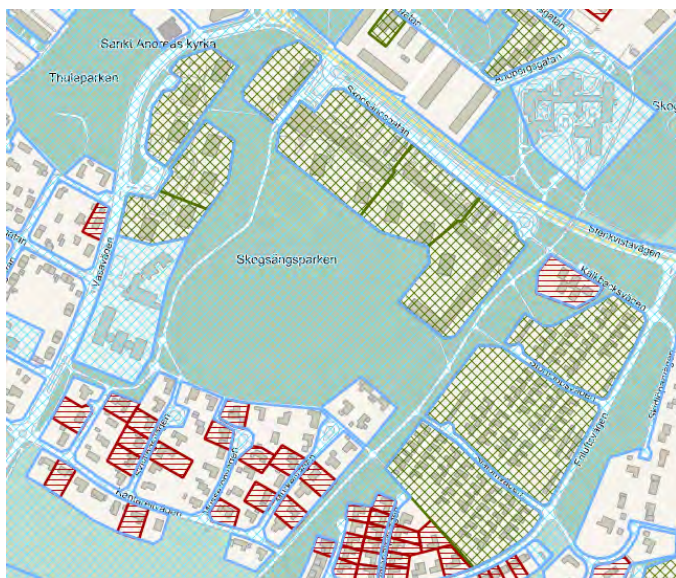
Målpunkter i och runt planområdet samt gångavstånd från torget (500 m = cirka 6 minuter)

Näringsliv och arbetsplatser

Det finns ett antal arbetsplatser inom området. Största arbetsgivare är Eskilstuna kommunfastigheter AB med ca 50 arbetsplatser. Hemvårdsområde Söder, Förskola Hattmakaren, Skogsängsskolan och Förskolan Kälkbacksvägen har mellan 20 och 49 arbetstillfällen var. Postnord Sverige AB har flyttat från Skogsängen årsskifte 2016/17. Föräldrakooperativet Murkelvägen har mellan 5 till 9 anställda.

Markägande och fastighetsrättsliga aspekter

Marken inom planområdet ägs idag av både kommunen och det kommunala bostadsbolaget Eskilstuna kommunfastigheter (K-fast AB). Det finns även en tomträtt för fastigheten Hibiskusen 1:1. Torget är planlagd som kvartersmark, men fortfarande i kommunalt ägo. Det finns ett antal tomtindelningar inom programområdet som kommer att upphävas vid detaljplanläggning. Det medför att det kan finnas servitut/rättigheter som inte redovisas i registerkartan.

Markägandet (K-fast = grön, Eskilstuna kommun = ljusblått, rött = tomträtt)
© Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

5.4. Trafik och rörelser

Offentliga rummet

Det offentliga rummet har en stor potential som mötesplats och bildas av många olika element: Entréer, stråk, torg och platser, fasader med eller utan lokaler i bottenvåningen m m.

Entréer till Skogsängen

Huvudentrén och mittpunkten i bostadsområdet är torget, men upplevs idag som folktomt av boende. Torget kantas på västra sidan av en arkad med lokaler som dock ligger undangömda bakom parkeringsplatser. Avståndet mellan lokaler och själva torgytan upplevs därmed som större än vad det är. Den södra torgsidan består av en mindre inbjudande byggnad med stora glasutor, slutna tegelfasader och portar för bilar. Den östra och norra sidan saknar rumsliga kanter.

Centrum Skogsängen med lokaler vid torget

Utöver torget finns det tre andra viktiga entréer till Skogsängen.

Entrén Vilstastigen/Viptorp möter boende och besökare från Viptorp, förskolan Källbacksvägen och Vilstastigen. Idag utgörs entrén av några meter grönskan vid Vilstastigen som går över i Skogsängens stora ytor för markparkering, parkeringsgarage samt gatumiljöerna Skogsängsgatan och Stenkvistavägen.

Entrén Vilstastigen/Skogsängsslingan är idag undanskymt och det är otydligt för gående och cyklister vart gång- och cykelvägen leder till. Entrén upplevs vara mer av privat karaktär. Nära intill entrén Vilstastigen/Skogsängsslingan finns även en mindre upptrampad stig längs befintliga villor som går upp för backen i Skogsängsparken.

Entrén söder om Skogsängsskolan upplevs trots större grönytor intill busshållplatsen som otydligt. De öppna gräsytorerna mellan villor och Skogsängsskolan ger utrymme för ett publikt stråk, men skyltning och en medveten gestaltning saknas idag.

➤ *Bedömning av framtida behov*

Huvudentrén till Skogsängen behöver bli tydligare och mer inbjudande. Tydliga rumsliga kanter med lokaler i bottenvåningen kan bidra med fler rörelser runt torget och på så sätt stärka torgets funktion som torg och mötesplats. Platsgestaltningen och programmeringen av torgytan behöver förändras och stödja verksamheterna runt om. Även de andra entréerna behöver bli tydligare och mer inbjudande i sin utformning och gestaltning för att väcka lust och intresse att promenera eller cykla igenom Skogsängen. Konst kan användas som identitetskapande element i området.

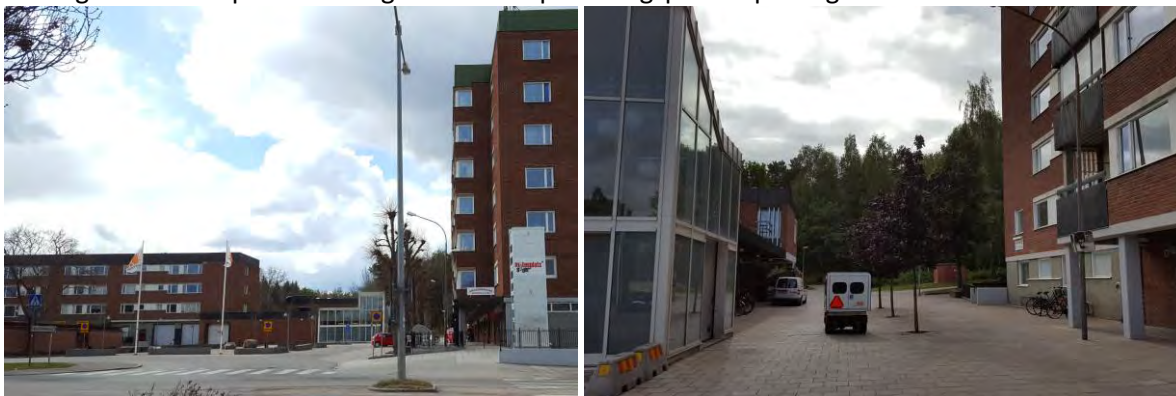

Olika entrésituationer: Torget, Viptorp/Vilstastigen/Skogsängsgatan, Vilstastigen/Skogsängsslingan, stig från Vilstastigen och söder om Skogsängsskolan

Kopplingar och stråk

Det finns ett antal viktiga kopplingar och stråk som binder ihop bostadsområdet med omgivningen. Gemensamt för alla är att de saknar platser som bjuder in till att stanna till och/eller fler intressanta punkter att vila ögat på. Det finns en stor potential att höja uppehålls- och upplevelse kvalitén.

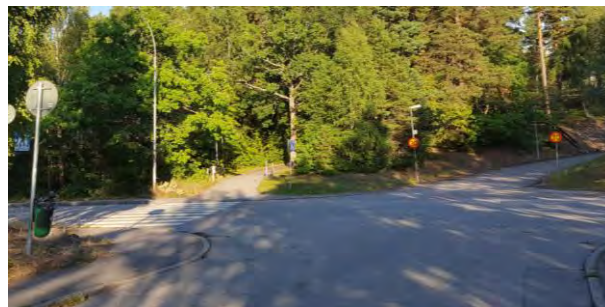
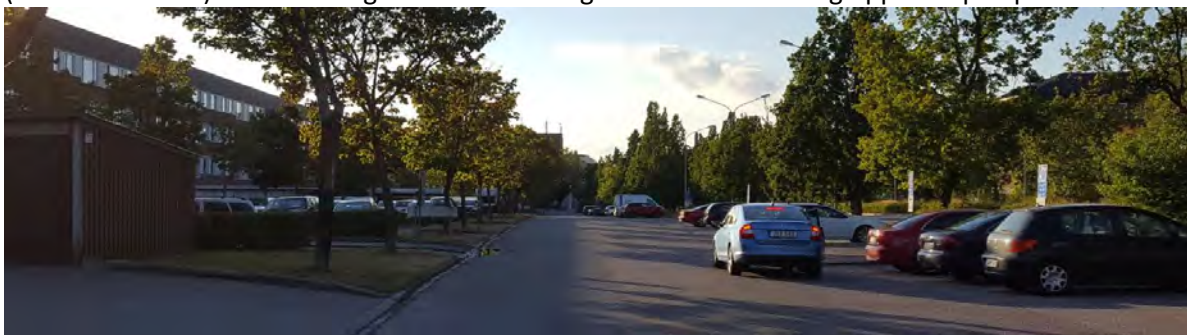
Kopplingen Torget – Vasaplan är idag visuellt och funktionellt bristfällig utformad. Den överbredda Stenkvistavägen bildar en barriär. En tydlig visuell koppling till torget eller arkaden saknas. Befintliga GC-vägar från Vasaplan leds idag rakt in mot parkeringsplatser på torget.

Entrésituation vid torget och siktlinjen in till Skogsängsparken idag

Även kopplingen Torget – Skogsängsgatan – Viptorp är idag otydlig. Den stora öppna ytan mellan Stenkvistavägen och befintlig bostadsbebyggelse är planerad utifrån trafikseparering och gestaltningen anpassad till biltrafik och parkeringsbehoven. Miljön saknar en gestaltning för gående och cyklister som stödjer kopplingen visuellt och/eller funktionellt. Gående och cyklister som istället

håller sig intill befintlig bostadsbebyggelse möts idag av stora sträckor med garage i bottenvåningen (inaktiva fasader). Via Vilstastigen och Källbacksgatan leder en GC-väg upp till Viptorp.

Kopplingen Torget – Skogsängsgatan - Viptorp idag

Kopplingen mellan Viptorp och Skogsängsparken består av ett antal sträckor igenom området med atriumhusen som alla mynnar till Vilstastigen. Därifrån leder en asfalterad GC-väg till Skogsängsparken och vidare till Vilsta eller torget. Utöver GC-vägen finns ett antal mindre stigar från Vilstastigen upp till Skogsängsparken.

Uppehålls- och upplevelsekväliten av viktiga kopplingar idag: Torget – Vasa-plan- Centrum, Torget – Skogsängsgatan – Viptorp, Skogsängsparken – Viptorp, Skogsängsparken – Skogsängsskolan – Å-promenaden

Två viktiga stråk går igenom planområdet. Skogsängsslingan är en asfalterad och belyst gång- och cykelstråk som knyter ihop Skogsängstorget/Vasaplan med Skogsängsparken och Vilstastigen/Vilsta friluftsområde. Slingan är inte skyltad och alla entrésituationerna otydliga. Från Skogsängsslingan går ett antal upptrampade stigar upp till toppen i Skogsängsparken och bjuder på naturupplevelser av olika slag.

Vilstastigen är en del av huvudnätet för cykel och ett grönt stråk som ska stärkas enligt ÖP 2030. Som promenadstråk fyller Vilstastigen en viktig funktion genom att bli en knyta ihop stadsdelarna Söder och Skogsängen med friluftsområdet Vilsta. Största delarna av Vilstastigen domineras av öppna gräsytor med enstaka ekar. Gemensamt för båda stråken är att de idag har en låg upplevelse- och uppehållskvalitet.

Från Å-promenaden finns det en koppling genom bostadsområdet Snopptorp vidare över skolgården vid Skogsängsskolan till Skogsängsparken och Vilstastigen. Därutöver finns det ett antal mindre kopplingar som är delar av ett finmaskigt nät för gående och cyklister.

Upphålls- och upplevelsekvaliteten av viktiga stråk idag: Skogsängsslingan mellan villaområdet och torget samt Vilstastigen

➤ *Bedömning av framtida behov*

Tillgängligheten till och inom Skogsängen kan ökas. Det handlar om att skapa tydliga och välkomnande entréer, att komplettera befintliga kopplingar och stråk där det finns glapp idag samt att höja uppehålls- och upplevelsekvaliteten för gående och cyklister. Kvalitetshöjande åtgärder kan till exempel vara konst, sittplatser, mångfunktionella ytor och ytor som bjuder in till olika aktiviteter längs vägen.

Passagen mellan befintlig bebyggelse från torget mot Skogsängsparken är smal (9,5 m) och kantas idag mestadels av fasader utan lokaler eller större fönster i bottenvåningen. Gestaltningen här är en nyckelfråga för att skapa intresse hos boende och besökare att ta sig vidare från Skogsängstorget till Skogsängsslingan och de offentliga miljöerna på andra sidan bebyggelsen. I och med att parkeringsytorna längs Stenkvistavägen bebyggs bedöms rörelsemönstren genom området att förändras. Potential finns både längs Stenkvistavägen och den nya Skogsängsgatan att skapa nya attraktiva kopplingar igenom området. Kopplingarna behöver ses i sitt sammanhang med de nya in- och utfarterna samt tvärförbindelser över dagens parkeringsytor in till innergården.

Kopplingen via skolgården bör vara en förutsättning vid en omgestaltning av skolgården.

Ytorna längs Vilstastigen kan fylla många fler funktioner än idag. Tunneln under Stenkvistavägen bör gestaltas mer positivt med hjälp av belysning och färgsättning.

Bostadsentréer portar och tvärförbindelser

Entréerna till befintliga lamellhus ligger skyddade på den gemensamma innergården, riktade mot grönskan. Entréerna nås genom ett antal portar i husen. Punkthusen i väst har sina entréer mot parkeringsplatserna längs Carl-Johansgatan. Portarna i och glappen mellan befintliga husen bjuder idag på intressanta siktlinjer och viktiga tvärförbindelser in i och genom området.

Bostadsentréer, portiker och entréer idag

Kopplingar och stråk till angränsande bostadsområden och inom Skogsängen. Torg och platser, med eller utan lokaler i bottenvåningen samt bostadsentréer (rött = saknas/låg uppehållskvalitet, orange = utvecklingspotential uppehållskvalitet, grönt = hög uppehållskvalitet) Ju tjockare sträck, desto viktigare stråk

Trafikstruktur

När Skogsängen byggdes på 60- och 70-talet utgick man från den tidens planeringsideal som baserades på en tydlig trafikseparering. Syftet med trafiksepareringen var att minimera trafikolyckor och göra Skogsängen mer trafiksäkert. Även många bostadscentréer ligger på de bilfria, gröna gårdar som vetter mot skogen och inte mot stråk och gator.

Gående och cyklister

Bostadsområdet Skogsängen ligger nära centrumet. Det tar en kvart att promenera och fem minuter att cykla till centrum. Vilstastigen är en viktig gång- och cykelbana som förbinder bland annat Skogsängen och Söder. Vilstastigen är skild från Stenkvistavägen och gående och cyklister korsar bilvägen i en tunnel. På andra ställen längs Stenkvistavägen korsar dock gående vägen via ett antal stenlagda glapp i mittremsan vilket ökar risken för trafikolyckor. Enligt STRADA skedde ett antal olyckor med personskador under året 2013. Andra separerade gång- och cykelbanor finns längs Vasavägen och Stenkvistavägen. Gång- och cykelvägen längs Skogsängsparken används bl a som skolväg av barn i Skogsängsskolan.

➤ *Bedömning av framtida behov*

Attraktiva cykelförbindelser, kopplingar och stråk är viktiga delar för gående och cyklister och behöver stärkas i planområdet. Befintliga cykelnätet behöver kompletteras med väl utbyggda och från biltrafiken separerade cykelstråk som knyter samman olika delar av staden och skapar samband och sammanhang.

Kollektivtrafik

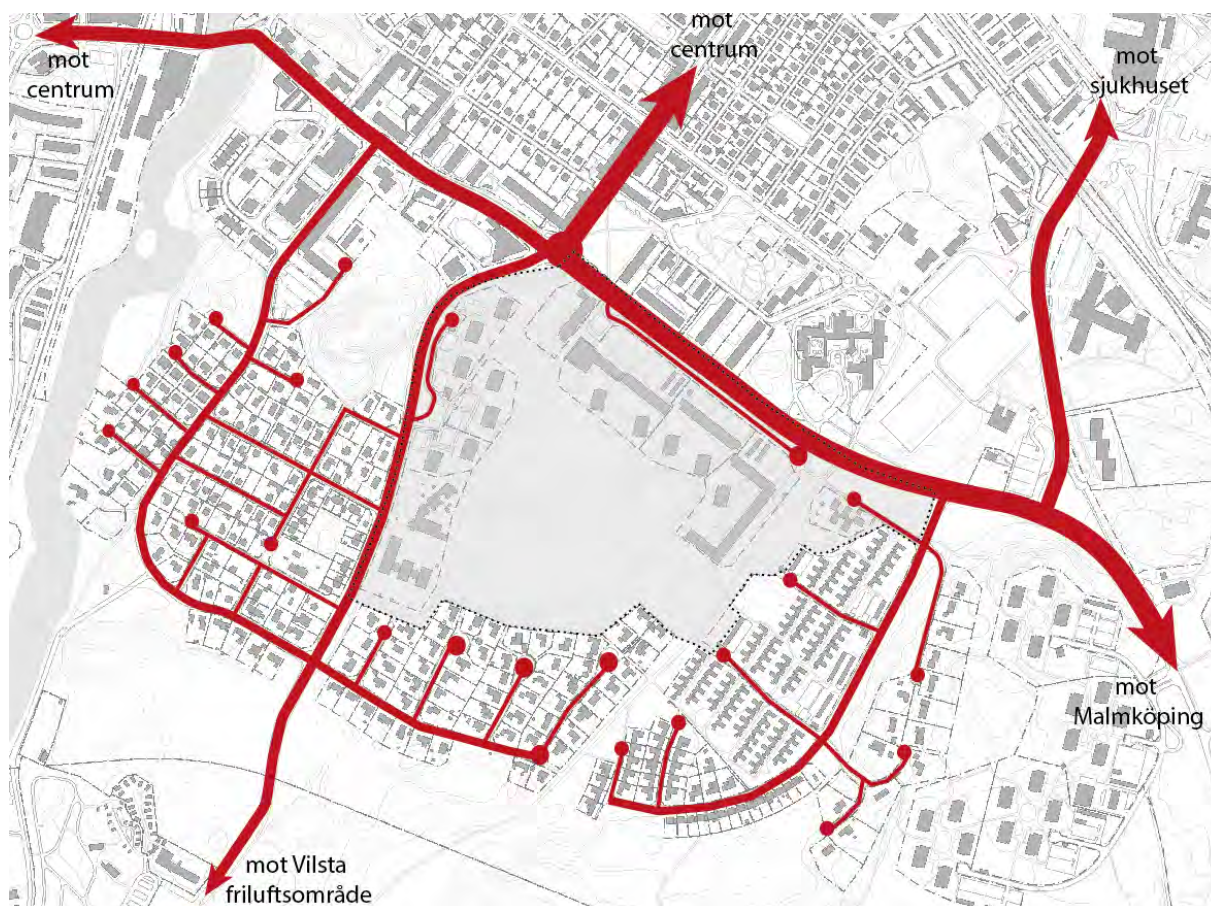
Planområdet har mycket goda förbindelser till kollektivtrafik. Busshållplatser finns på nära avstånd vid Skogsängens centrum (linje 3, 30, 31), Skogsängens IP (linje 3, 30 och 31) samt på Carl-Johansgatan (linje 6). Avståndet mellan bussarhållplatserna ska helst ligga runt 400 m. Längs Stenkvistavägen ligger hållplatserna idag närmare varandra (260 m). Landsbygdsbussar har hållplatser ca 450 m nordöst om Skogsängen, vid Sveavägen. Bussarna har bra turtäthet med 15 minuters trafik för linje 3 och 30 minuters trafik för linje 30/31. Linje 60 mot centrum trafikerar oregelbundet. Linje 6 längs Vasavägen har 30 minuters trafik.

➤ *Bedömning av framtida behov*

Arbetet med en ny kollektivtrafikplan pågår och kommer att visa behoven sett ur ett övergripande perspektiv. Kollektivtrafikplanen kommer att vara ett av underlagsmaterialen till förstudien av Stenkvistavägen. Det finns diskussioner om att öppna upp för busstrafik åt båda håll längs Vasavägen. Utformningen av Stenkvistavägen för kollektivtrafiken utreds i samband med förstudien för Stenkvistavägen.

Gator

Skogsängen nås främst via Stenkvistavägen (Riksväg 53) och Vasavägen. Parallellt med vägarna går biltrafiken på lokalgatorna Skogsängsgatan och Carl-Johansgatan. Dessa slutar i säckgator med vändplatser vilket gör de inre delarna av bostadsområdena bilfria, med viss undantag för angöring och sophantering.

Gatustruktur i och runt planområdet

- *Stenkvistavägen (Riksväg 53)*

Stenkvistavägen förbi Skogsängen är riksintresse för befintlig väg/kommunikationer (riksväg 53). Riksvägen 53 leder idag trafiken via Stenkvistavägen, Vasavägen, Carlavägen och Västergatan genom staden till E 20. Sträckan är hårt belastad av trafik samtidigt som många människor är bosatta utmed sträckningen. Uppmätta trafikvärden på Stenkvistavägen ligger på 6 000 ÅVDT (årsvardagsmedeldygnstrafik). Tungt fordon undviker dock delsträckan då Vasavägen saknar fri höjd under järnvägen och väljer i stället Sveavägen. Hastigheten på Stenkvistavägen är reglerad till 50 km/h. Den överbredda gatan med större ytor impedimentmark ökar det rumsliga avståndet mellan stadsdelarna Söder och Skogsängen. Vistelsekvaliten längs vägen är låg.

Trafikverket är idag väghållare och ansvarig för drift, underhåll samt investeringar utmed vägen. Det finns ett antal krav för riksvägar (bl.a. tillgänglighet, trafiksäkerhet, utformning). För Skogsängen betyder det att tillkommande byggnader idag inte ska placeras närmare vägområdet än 12 meter (byggnadsfri avstånd). Det motsvarar i stort avståndet mellan väg och befintliga byggnader på den norra sidan av Stenkvistavägen. Antalet anslutningar ska hållas nere och inga nya anslutningar tillåts från planområdet, eftersom varje enskild anslutning kan innebära en potentiell farlig trafiksituation. Stenkvistavägen är idag en rak och bred väg som är mittseparerad. Den är utformad och gestaltad för att hantera mycket trafik och för att underlätta framkomligheten för bilen. Det är körbanan som idag dominerar gaturummet och trottoar och cykelbana tar upp betydligt mindre av gaturummets utrymme. Gaturummet avgränsas av träd på båda sidor, där trädraden på Skogsängssidan är svagare med mindre träd. Genom sin bredd och utformning förmedlar Stenkvistavägen idag en känsla av barriär mellan stadsdelarna som kan upplevas svår att korsa för fotgängare och cyklister.

Stenkvistavägen idag

➤ *Bedömning av potential att bli stadsgata*

Stenkvistavägen förbi Skogsängen är aktuell för ett eventuellt väghållarbyte och en åtgärdsvalstudie gjordes under år 2014/2015. Riksväg 53 behöver få en bättre funktion, bättre trafikering och ny utformning. För Stenkvistavägen beskriver åtgärdsvalstudien en utformning som stadsgata, goda möjligheter för gående och cyklister att korsa vägen, att nå stora stadsdelar som Viptorp och Skogsängen samt att snabbt nå centrum. I åtgärdsvalsstudien föreslås åtgärder mot ett mjuktrafikrum. Ett mjuktrafikrum är ett gaturum där bilister och oskyddade trafikanter samspelar och det är lätt att röra sig i rummets längs- och tvärs-riktning. Utformningen av sträckningen skapar en optimal balans mellan vistelse och rörelse. Härigenom skapas en maximal grad av urbanitet, givet de förutsättningar som ges av området och staden som helhet.

○ *Vasavägen*

Vasavägen är en överbred gata som ökar avståndet mellan angränsande stadsdelarna Snopptorp och Skogsängen. Det finns även större ytor impedimentmark där vistelsekvalitet är låg. Längs gatan ligger både förskola och skola och vägen är en viktig förbindelse för bilburen trafik till friluftsområdet Vilsta. Uppmätta trafikvärden på Vasavägen ligger på 3500 ÅVDT (årsvardagsmedeldygnstrafik). Runt Skogsängsskolan upplever föräldrar problem med avlämning av barnen utanför skolan. Barn- och utbildningsförvaltningen önskar öka antalet p-platser genom att nyttja en sträcka längs Vasavägen som avlämningsplats vid skjuts av barn till skolan. Även för förskolan finns det idag en tillfällig lösning för avlämning längs vägen.

Del av Vasavägen idag

➤ *Bedömning av potential att bli stadsgata*

En avsmalning av Vasavägens breda körfält ger utrymme för en omfördelning mellan trafikslagen. Gång- och cykeltrafiken till och från Skogsängsskolan och förskolan ska stärkas och angränsningssituationen förbättras. Smalare körfält bidrar också till lägre hastigheter och trafiksäkrare skolvägar.

○ *Gator inom stadsdelen – Skogsängsgatan och Karl-Johansgatan*

Skogsängsgatan går parallellt med Stenkvistavägen och angör parkeringen på båda sidor idag. Gatan är utformad och avsedd för biltrafik, gång- och cykelstråk saknas. Gatan kantas av impedimentmark och parkeringsytor. Den raka sträckningen ger möjlighet till att köra fortare på gatan än vad det tillåts, vilket bidrar till en känsla av otrygghet.

Karl-Johansgatan går parallellt med Vasavägen och angör parkeringsplatserna idag. Gatan är utformad och avsedd för biltrafik, trottoar för gående och cyklisterna finns på en sida av gatan. Gatan kantas av impedimentmark och mindre parkeringsytor som är placerad med hänsyn till befintliga landskapet.

Parkering

Idag finns det totalt 633 p-platser i planområdet. Huvudandelen (517 p-platser) är boendeparkering för K-fasts 523 hyreslägenheter längs Stenkvistavägen (384 lägenheter) och Vasavägen (139 lägenheter). Resterande 116 p-platser är kommunal parkering. Det finns därmed cirka 1 p-plats per lägenhet (kommunala parkeringar ej inräknade). I planområdet finns även 9 st husvagnsplatser.

○ *Parkering Vasavägen*

Det finns 18 kommunala p-platser vid Karl-Johansgatan. Dessa används mestadels som besöksparkering och är avgiftsreglerade. Ytterligare 20 p-platser finns för skolans personal och föräldrar vid förskolan Hattmakaren som ligger på kommunens mark men som fastighetsägaren har hand om. På kvartersmark finns det totalt 128 p-platser i markplan, varav 16 vakanta. P-platserna är indelade i mindre grupper i landskapet, vilket ger dem en grön karaktär.

○ *Parkering Stenkvistavägen*

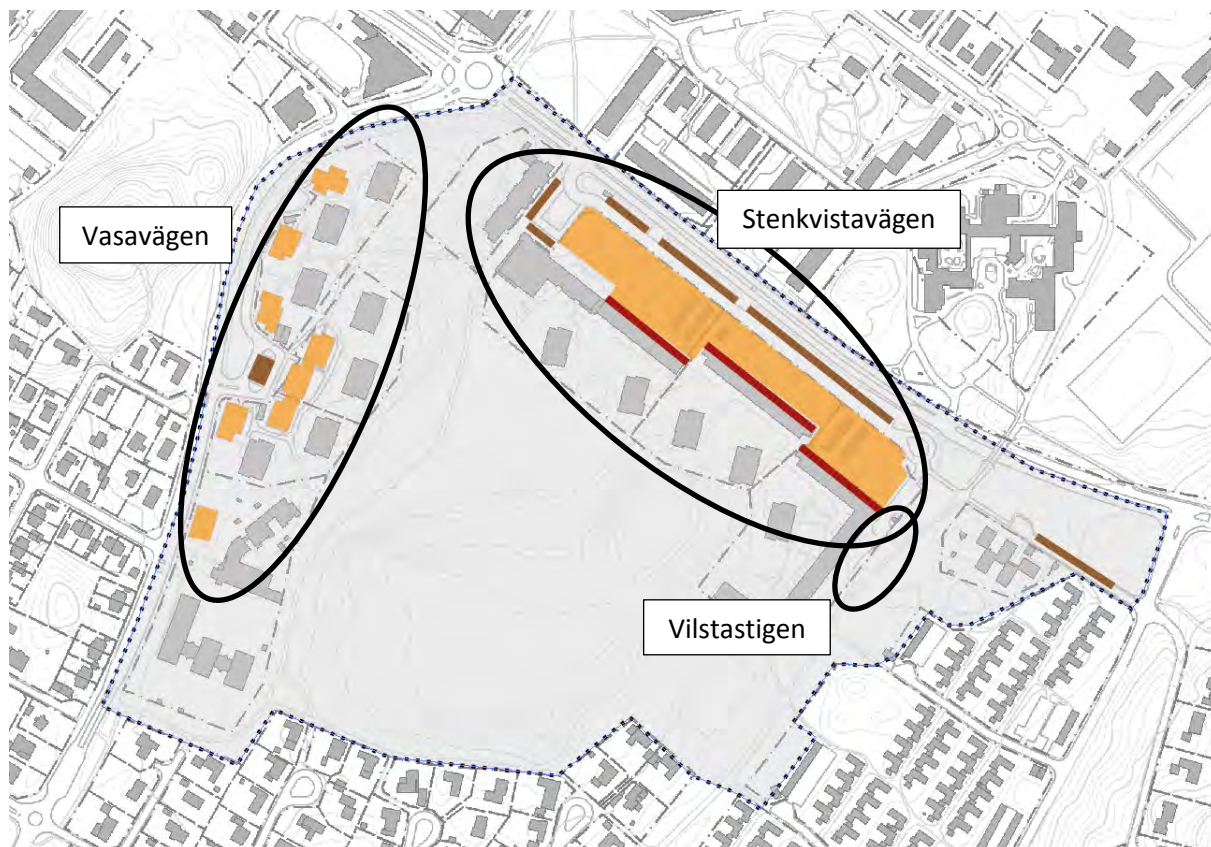
Det finns 98 kommunala p-platser längs Stenkvistavägen. Dessa är avgiftsbelagda och används mestadels som besöksparkering, vilket gör att belägningsgraden på dessa p-platser är väldigt låg. På tomtmark finns det totalt 355 p-platser för boende i form av markparkering (234 p-platser), termogarage (46 p-platser), carport (19 platser) och varmgarage i källarplan (56 platser). 20 platser är vakanta. Utav dessa 234 markparkeringarna är 9 avsatta till husvagnsuppställning. Intill torget finns det 10 p-platser som K-fast ansvarar över trots att dessa ligger på kommunens mark. På några av dessa parkeringsplatser är det tillåtet att parkera i 30 minuter och för handikapparkering är det tillåtet att parkera i två timmar. Det finns även 4 platser avsatta för besökare till K-fast kontor reglerad till 15 min.

○ *Parkering Vilstastigen*

Det finns idag inga kommunala p-platser längs Vilstastigen. På kvartersmark finns det två markparkeringar med totalt 14 p-platser.

Delområde	Allmän platsmark eller till samhällsservice	Kvartersmark				
	Kommunala p-platser	Markparkering	Termogarage	Carport	Varmgarage	Vakanta
Vasavägen (139 lägenheter)	18	128	0	0	0	16
-Personalparkering skolan/förskolan*	20					
Stenkvistavägen (384 lägenheter)	98	234	46	19	56	20
Vilstastigen	0	14	0	0	0	0
Totalt	136	376	46	19	56	36
	136	497				36

Antalet p-platser på gatemark och kvartersmark *Skolans p-platser hanteras separat

Fördelning parkeringsplatser idag (varmgaragen = röd, parkering på kvartersmark = orange, parkering på allmän platsmark = brun)

Parkering vid Vasavägen och Stenkvistavägen idag

Parkeringsräkning

Under september 2016 har en parkeringsräkning genomförts vid fyra tillfällen. Garageplatserna ingår inte i beläggningsräkningen. Parkeringsräkningen visar på att beläggningsgraden på p-platzerna i planområdet är låg. För delområdet Vasavägen ligger medelbeläggningsgraden mellan 7 % och 66 % medan maxbeläggningsgraden ligger mellan 13 % och 100 %. Medelbeläggningsgraden för delområdet Stenkvistavägen ligger mellan 10 % och 59 % medan maxbeläggningsgraden ligger mellan 13 % och 80 %.

Bilnehav

År 2014 hade 716 av 843 boenden längs Stenkvistavägen ingen bil i trafik medan 127 personer hade tillgång till minst en bil. 164 av 240 boenden längs Vasavägen hade ingen bil i trafik medan 76 boenden hade tillgång till minst en bil. Med ett bilnehav av cirka 178 bilar/1000 invånare (Stenkvistavägen) respektive 354 bilar/1000 invånare (Vasavägen) år 2014 ligger området ungefär på samma nivå som genomsnittet i Eskilstuna (453 bilar/1000 invånare för år 2014/2015).

➤ *Bedömning av framtida parkeringsbehov*

Eskilstuna kommuns flexibla parkeringsnorm gäller som vägledning vid detaljplaneläggning. Planområdet bedöms tillhöra grupp B vilket innebär att parkeringstalet bör ligga mellan 0-9 bilplatser och 30 cykelparkeringsplatser per 1000 m² BTA. Vad det faktiska parkeringstalet landar på beror på vilken typ av bostäder och verksamheter som planeras i området och hur uppläget ser ut vad gäller för att effektivisera transporterna. Det finns behov av fler parkeringar med elstolpar.

5.5. Stadsnatur

Grönska och vatten i en stad är en grundförutsättning för ekologisk och social hållbarhet. Grönytorna kan vara biotoper i naturmark, parker och trädgårdar i staden och är grundläggande för att kunna skapa bättre livsvillkor för växter och djur i staden. Det gröna i staden bidrar tillsammans med ekosystemtjänster till bättre klimat genom att rena luften från föroreningar, omhändertar dagvatten, utjämna temperatursvängningar, dämpa vind, höja luftfuktigheten och fungerar som filter genom att ta upp partiklar.

I flerbostadshus inom tätorten spelar den gröna infrastrukturen också en viktig annan roll. Grönskan och vatten ger stadens barn möjlighet till att röra sig i naturmiljöer, växa upp med en förståelse för biologisk mångfald, ekosystem och respekt för naturen. Naturen ger också möjlighet till jämlik lek.

Grönstruktur

Det finns stora grönytor med god tillgänglighet i Skogsängen som t ex Skogsängsparken med skog och öppna ytor, gröna innergårdar och Vilsta som grönt promenadstråk mot friluftsområdet Vilsta. Bebyggelsen vid Stenkvistavägen vänder sig in mot Skogsängsparken medan bebyggelsen vid Karl-Johansgatan ligger inplacerad i grönskan. Även invid och mellan bebyggelsen återfinns plantering och buskage.

Gröna kopplingar och funktionella nätverk

Skogsängsparken ingår i ett kärnområde i sydöstra delen av staden, ett sammanhängande område med flera artrika biotoper. Skogsdelen av Skogsängsparken och ett antal parktytor utgör en varierad och sammanhängande grönstruktur tillsammans med större naturområden som ligger utanför staden som Vilsta och Odlarskogen. Parker som ligger i närheten som tillhör samma kluster är parkmarken i Söderängsparken, Strömparken nere vid ån, Thuleparken och Andbergsparken. Det är också nära till Djurgården och Jätteberget. Här finns höga naturvärden och de är beroende av just en sammanhängande, men varierad grönstruktur. En variation som också bidrar till attraktivitet när det gäller rekreation och attraktiva boendemiljöer. Denna grönstruktur försörjer staden med ekosystemtjänster och får en allt större betydelse i en förtätad stad. Viktiga grönstrukturkopplingar i närheten är Thuleparken, Viptorpsbackarna, Vilsta och Odlarskogen.

Vilstastigen är en grön förbindelse och stråk som knyter samman friluftsområdet Vilsta med Skogsängens centrala grönområde samt Skogsängens idrottsplats samtidigt som den också avskiljer flerbostadshuset från atriumhuset. Stigen ska stärkas enligt Översiktsplanen 2030.

Skogsängsparken

Översiktsplanen 2030 pekar Skogsängsparken ut som ett grannskapets park och grönområde inom 200 m. Parken är en grön zon mellan flera olika bebyggelseområden och består av både öppna, skötta ytor för bollek och umgänge samt sparad natur i form av ett höjdparti med berg i dagen och

blandskog. En mellanzon med kuperad backig terräng med enstaka träd och klippblock ger karaktär. Skogsdelen av Skogsängsparken är inte gestaltat utan är naturlig mark. Skogen är en värdefull miljö med både ekologiska värden och upplevelsevärden. Det är en dramatisk natur med stora höjdskillnader och inslag av berg i dagen. Vegetationen utgörs av klippta gräsytor med lönnar, kullar med klippblock och mossiga stenar, tallskog samt blandskog med ek och gran. Skogen bildar en fond och ramar in de öppna ytorna. Parkmarken med gång- och cykelväg mot skolområdet och anslutning till Vilstastigen utgör ett grönt landskap där barnen kan springa fritt och ha en trygg skolväg. Skogsängsparken möjliggör unika lekmiljöer för barn från olika bostadsområden och skolområdet och ger en direkt tillgänglighet för de boende till en rik och intressant skogsmiljö bokstavligen utanför knuten. I gällande grönstrukturplan är Skogsängsparken utpekad som område som på sikt kan utvecklas till artrik biotop och där hänsyn krävs.

Naturmark i Skogsängsparken

Bostadsgårdar

På bostadsgårdarna finns möjlighet att ha odlingslott eller rabattodling. Båda odlingsformerna är omtyckta i området och har bidragit till mer kontakt mellan grannarna. Balkonger vetter mot innergården med utsikt mot Skogsängsparken. En del bottenvåningar har tillgång till uteplats.

Gemensamma gröna innergårdar med sittplatser

Grönstruktur idag

➤ *Bedömning av framtida utvecklingspotential av grönstrukturen*

I förtätningsprojekt i kärnområden och ny bebyggelse i anslutning till Skogsängsparken kan värdet på parken höjas och förädlas. En viktig aspekt är förhållningssättet mellan ny bebyggelse och parkmiljön, hur den tillgängliggörs och hur nya kopplingar kan skapas till andra parker och naturområden.

Skogsängsparken bedöms vara tillräckligt stor grönyta för att tillgodose tillgång till friyta för både dagens och framtida boende. Parken fyller ett viktigt syfte med olika karaktärer och ekosystemtjänster till bebyggelsen runt om. Det saknas dock idag en tydlig och sammanhållen gestaltning och fler funktioner som underlättar för en bredare användning av parken. Idag är det också svårt att uppfatta grönskan bakom bebyggelsen som allmän park.

Den bostadsnära naturmarken med hållmarker är en viktig funktion att upprätthålla. Den framtida potentialen ligger framför allt i tydligare entréer, en variation av gröna områden, dagvattenstråk samt varsam förädling och kvalitativ höjning med tillägg i mellanzonerna. Dessa zoner finns mellan bebyggelseområden och skötta parkyta för sport/lek, längs med befintlig gång- och cykelväg (skogsbrynet längs Skogsängsslingan) samt i anslutning till ny bebyggelse. Befintlig skog och berg i parken bör lämnas oexploaterat och skötas som naturmark, där sly i kantzonen och längs stigar tas bort. Med hänsyn till värdet på den bostadsnära naturen och den kuperade terrängen med svår tillgänglighet bör promenadvägar genom Skogsängsparken begränsas till stigar av olika karaktär.

En skötselplan för skogsdelen av Skogsängsparken kan gynna olika ekosystemtjänster, förtydliga vilka ytor som ska skötas och hur och på så sätt gynnar olika karaktärer.

Det finns också en stor potential för både befintlig och ny bebyggelse i mötet mellan natur och anlagd grönska/bebyggd miljö. Det handlar om anslutningar till bebyggelsen, inramning och tillägg med funktioner på lämpliga platser (mångfunktionella ytor). Ny bebyggelse i anslutning till Skogsängsparken kan höja och förädla värdet på parken. I samband med ny bebyggelse är det viktigt att utreda hur bebyggelsen förhåller sig till parkmiljön, hur parkmiljön tillgängliggörs och hur nya kopplingar kan skapas till andra parker och naturområden.

Gröna kopplingar som kan förstärkas i planområdet ligger längs Vilstastigen vid GC-tunneln under Stenkvistavägen och mellan Skogsängen och Thuleparken. Utifrån bostadsområdets namn, så finns det idag skog i bostadsområdet, men saknas äng.

Ekosystemtjänster (EST)

Begreppet används för att synliggöra de värden som naturen ger oss människor och att visa hur vi människor är beroende av att naturens ekosystem fungerar. Ekosystemtjänster delas in i stödjande, reglerande, kulturella och försörjande. De första tre är relevanta i planområdet.

Stödjande EST

Det finns höga värden knutna till skog, främst tall och ek. Det är grundläggande att värna om den biologisk mångfald och stabila ekosystem. Cirka 500 meter från planprogramsområdet finns ett natura 2000-område och naturreservatet Vilsta. Naturreservatet är varierat med bland annat naturvärden knutna till tall och ek. Även spridningsvägarna för växter och djur är knutna till ek och tall och viktiga både inom Skogsängen och mellan området och andra naturmiljöer i anslutning till.

Reglerande EST

Skogen bidrar till att påverka mikroklimatet genom att t ex dämpa vinden och jämna ut temperaturskillnaden mellan dag och natt. Naturområdena binder även koldioxid. Skogen tillhandahåller pollinering, inte bara till skogens egna bär utan även till närliggande trädgårdar. Naturliga sänkor är av vikt för att fördröja och reducera det rinnande vattnet.

Kulturella EST

Stadsnära naturområden är viktiga för psykisk återhämtning, fysisk aktivitet och möjlighet att uppleva växter och djur, tjänster som bidrar till god hälsa. Naturområdena och Skogsängsparken främjar en god hälsa genom möjligheten till vardagsmotion, hundrastning och lek med fysiska aktiviteter för barn. De ger också möjlighet för möten mellan boende runtom.

➤ *Bedömning av framtida potential för ekosystemtjänster*

Förutsättningar för att tillhandahålla ekosystemtjänster i programområdet är goda.

Stödjande EST

Viktigt är att stråket med ek fram till naturreservatsgränsen vidmakthålls och att en koppling skapas mot Thuleparken. Detta bidrar till ekologiskt samspel mellan olika naturområden. Spridningsvägarna och biotoperna måste skyddas och stärkas i samband med exploatering. Det handlar om att skydda och stärka biologisk mångfald i naturområdena (ökad inslag av stående och liggande död ved) och att stärka möjligheten för arter knutna till ek att sprida sig mot reservatet genom att plantera ek som komplettering till befintliga.

Reglerande EST

Blommande träd, buskar och blommor från tidig vår till höst behöver skyddas och stärkas. Nederbörden förväntas öka i framtiden. I södra hörnet mot spontanidrottsplatsen finns ett lägre liggande område med dominans av al och asp. Sänkan bidrar även med ekosystemtjänster som luft- och vattenrening. De naturliga sänkorna behöver skyddas.

Kulturella EST

De befintliga områdena kan stärkas genom t ex en yta för spontana aktiviteter och bänkar i anslutning till gångstråk. Det minskar risken för slitage i samband med en ökad befolkning. Det är också viktigt att skydda och stärka naturområden för att barn ska kunna utöva lek. Studier visar att barn som går på förskolor med stor tillgång till natur har bättre motorik och koordinationsförmåga än barn på förskolor med mindre naturtillgång. För skolor innebär närhet till naturområden ökad möjlighet till att idka friskvård och naturpedagogik. Möjligheten till naturpedagogik behöver skyddas men även stärkas genom att främja möjligheterna till att interagera med naturen och på så sätt öka förståelsen för människans beroende av ekosystemen. För äldre kan möjligheten till vila stärkas i naturområdena samt utmed Vilstastigen till naturreservatet Vilsta.

Ekosystemtjänster att skydda eller stärka i programområdet (tjock skriftstil)

Naturmiljö

Naturvärdesinventeringen avseende biologisk mångfald (NVI) visar ytor med olika höga naturvärden avseende biologisk mångfald. Bedömningen grundar sig på bedömningsgrunderna arter och livsmiljö. Naturvärdesklass 1, 2 och 3 motsvarar sådana områden som avses i miljöbalken 1 kap 1§ punkt 3 (den biologiska mångfalden bevaras). Naturvärdesklass 1 och 2 motsvarar även de områden som avses i miljöbalken 1 kap 1§ punkt 2 (värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas). I Miljöbalkens 1 kapitel 1 § framgår bland annat att Miljöbalken ska tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skador och olägenheter. Naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 1,2 och 3 är även viktiga områden att bevara och vårda för att uppfylla de av riksdagen antagna miljömålen.

Naturvärdesklass 2 – område 1 och 3

Område 1 utgörs av en stenbunden slänt mot öster och norr som domineras av ek och tall, varav flertalet äldre tallar. Längst i söder finns det en del hassel. Enstaka död ved finns på marken. Flera tallar har dock grövre döda grenar och stamdelar. Gul gaddbagge (NT, nära hotad) och tallticka (NT, nära hotad) förekommer i området. Gul gaddbagge (NT, nära hotad) är en 3-4 mm lång, gulbrun skalbagge. Arten trivs på lövved. Fynden indikerar att arten kanske kan utnyttja tallved för sin utveckling även om det inte kan uteslutas att den hamnat i fällorna av en slump när den flugit förbi. Talltickan är en hovformad flerårig ticka som växer på gammal tall. Det är först på tallar som är 100-150 år gamla som talltickan syns på. Vanligtvis uppträder den på träd som är över 150 år gamla. Hotet mot talltickan är avverkning av gammal tall. Notering av äldre gnagspår efter reliktbodyck (NT, nära hotad) har gjorts som trivs på gamla tallar. Larvutvecklingen sker inne i den tjocka barken på gamla, levande, solexponerade tallar. Ofta nyttjas träd som under en längre tid stått fritt och öppet. Hotet utgörs av att gamla tallar avverkas eller att det sker en igenväxning kring stammen. Åtgärd innefattar att gamla tallar friställs kontinuerligt.

Område 3 är en stenbunden dunge med ek och tall samt inslag av främst gran och asp och ett artrikt buskskikt. Naturvärdet består främst i biotopens ovanlighet i egenskap av en ekskog och den stora variationen av träd och buskar.

Naturvärdesklass 3 – område 9

Område 9 utgörs av en brant med inslag av gamla och grova tallar och några äldre ekar. I området finns fynd av tallticka (NT, nära hotad). I de inre delarna av området finns större mattor med signalarten blåmossa.

Naturvärdesklass 4 – område 2, 4 och 8

Område 2 utgörs av tallskog på hållmark och stenig mark. Marken är friskare med inslag av gran i norr. En del äldre tall finns. Tofsmes och kungsfågel (VU, sårbar) sågs i området vilket tyder på en skapligt stor och intakt barrskog (område 2 och 9 tillsammans).

Vid område 4 har marken har förmodligen tidigare hävdats, betats eller slåtrats, vilket bl a svinrot är ett tecken på. Utmed Vilstatigen står ett antal ekar i vad som skulle kunna tolkas som allébildande. Alléer omfattas av det generella biotopskyddet (7 kapitlet 11 § miljöbalken).

Område 8 är ett mindre område i anslutning till öppen yta för spontana aktiviteter. I området finns yngre ek, tall, asp, björk och hassel. Det finns även träd med lite ihållighet i stammarna och lite döda grenar.

Område 5, 6 och 7

I område 5 finns en mindre, stenbunden dunge med främst ek. Område 6 utgörs av en dunge med bland annat asp, sälg och björk. I dungen förekommer, sparsamt, liggande och stående död ved. En sänka med spår av diken och främst al och asp finns i område 7.

Naturvärdesinventeringen avseende biologisk mångfald

Föreslagen placering för högre punkthus (vid transformatorstationen) och befintliga ekar längs Vilstatigen

Lek & rekreation

Människor använder och upplever platser och grönområden i staden på olika sätt. En översiktlig bedömning av grönområdena har gjorts avseende deras rekreativa och sociala värden.

Skogsängsparken utgörs av öppna ytor och skog. Den stora öppna gräsytan är idag en plats som inbjuder till få aktiviteter (mindre rekreativa värden). Ytan används främst för bollspel och en pulkabacke vetter ner från skogsdelen. Den kommunala lekplatsen mitt emot fotbollsplanet innehåller få lekredskap och riktar sig till yngre barn. Det saknas i ordning ställda grillplatser. Grönytan är dock de låga rekreativa värden till trots redan idag en omtyckt plats där många träffas och umgås med varandra. Grönytan används även av elever från Skogsängsskolan. Det ger grönytan höga sociala värden. Skogsdelen är en tallskog med mindre stigar och stora stenblock som naturliga sittplatser. Som plats för naturlek både för barn i området och i Skogsängsskolan/förskolan fyller skogsdelen höga sociala värden. Skogsängsslingan som leder från torget förbi Skogsängsparken till Vilsta används idag mest av boende i Skogsängen samt förskole- och skolbarn. Det finns ett fåtal uppehållspunkter med koppling till förskolan/Skogsängsskolan, resten av slingan har låg uppehålls- och upplevelsekaraktär. Utan skyltning är Skogsängsslingan dessutom svårt att upptäcka för boende utanför Skogsängen. Skogsängsslingan bedöms därför ha medelhöga rekreativa och sociala värden. Fotbollsplanen vid Vilstatigen är idag bortglömt och används mycket sällan så att de sociala och rekreativa värden bedöms som låga idag. För boende i Skogsängen har Skogsängsparken redan idag stora rekreativa och sociala värden, medan boende utanför Skogsängen har svårt att hitta dit.

Fotbollsplanen på den öppna ytan

Friluftsområdet Vilsta skogen ligger inom fem minuters gångavstånd från Skogsängen och erbjuder en stor bredd av aktiviteter: motions- och ridspår, elljusspår, ridskola, kanotklubb, skidbacke, bad och strövområde för promenader (höga rekreativa och sociala värden). Vilstastigen till friluftsområdet används av många invånare på väg till Vilsta, men har idag i förhållande till ytan låg uppehålls- och upplevelsekaraktär som promenadstråk. Det saknas till exempel fler sittplatser längs stråket, skyltning och förutom en lekplats på kvartersmark finns få saker som bjuder in till att stanna upp (låga sociala och rekreativa värden).

Innergårdarna är ytor med mycket höga sociala värden. Funktioner såsom odlingslotter, rabattlotter, boulebanor, lekplatser för mindre barn ger möjlighet till olika aktiviteter och gör innergårdarna till en viktig mötesplats i det gröna för olika generationer. Som halvprivata ytor ger innergårdarna boende också möjlighet för rekreation intill sitt boende. Ett fåtal boende har tillgång till uteplats direkt utanför sin lägenhet.

Ytor med sociala och kulturella värden (utevistelse och fritidsliv) samt promenadstråk med betydelse för möjligheten att uppleva stadens gröstruktur och gröna länkar (trädrader)

- **Bedömning av framtida potential för lek och rekreation**

Det finns stor potential att höja både sociala och rekreativa värden på befintliga grönytor. På många platser kan uppehålls- och upplevelsevärden höjas med hjälp av ekosystemtjänster. Den stora öppna ytan i Skogsängsparken har ett strategiskt läge och har potential till att bli en viktig mötesplats för boenden i befintliga och nyttillkommande bostäder. Det finns även potential till att bli en mötesplats som lockar boende utanför Skogsängen.

Det finns även tillräcklig yta och underlag för en större satsning på lekplats för äldre barn och ungdomar. Möjligheten till att anlägga en hundrastplats/hundlekplats i området bör utredas.

5.6. Teknisk försörjning

Vatten & avlopp och dagvatten.

Fastigheterna ligger inom verksamhetsområde för VA. Tillkommande bebyggelse ska ligga 6 m från befintliga VA-ledningarna. Översiktsplanen 2030 pekar ut ett stråk för dagvattenfördröjning längs Vilstastigen. Det finns även ett antal lågpunkter i planområdet som bör användas för dagvattenhanteringen.

- *Bedömning av framtida behov*

Befintlig VA-nätet bedöms även kunna försörja den föreslagna tillbyggnationen. Eventuell flytt av VA-ledningar i samband med förtätningen bekostas av exploatören. En dagvattenutredning för hela planområdet bör visa lämplig dagvattenhantering i samband med nybyggnation.

El, tele och bredband

El

Befintliga elledningar visas i ledningskartan nedan. Det finns inga elladdnings-stolpar idag.

Tele

Det finns en telestation längs Stenkvistavägen vid torget som ägs av TSNFAB. Tillhörande ledningar ägs av Skanova AB. Anläggningen är upplåten med ledningsrätt och innehåller känslig utrustning som kräver ett visst säkerhetsavstånd. Utrustningen kan påverkas av sprängningar och borrningar i närheten (se Telias riktlinjer för borrning och sprängning). Telestationen kan innebära störande ljud, det finns dock inga mätningar gjorda.

Bredband

Planområdet ligger inom distributionsområdet för stadsnät.

- *Bedömning av framtida behov för el, tele och bredband*

Behov finns av ett antal laddplatser för elbilar i programområdet. För att elnätet ska kunna försörja nya bostäder och laddplatser måste ett antal nya transformatorstationer byggas längs Stenkvistavägen.

Telestationens inverkan på planerad bebyggelse och framtida placering bör utredas vidare i samband med detaljplaneläggning. Om telestationen ligger kvar, bör eventuell bullerpåverkan ingå som en del av kommande bullerutredning. Om behov uppstår ska exploatören bekosta lämpliga åtgärder för att minimera ljud och störningar från telestationen. Exploatören bekostar även kostnader om byggnaden och utrustningen föreslås flyttas.

Fjärrvärme

Befintligt bostadsområde är anslutet till fjärrvärme.

- *Bedömning av framtida behov*

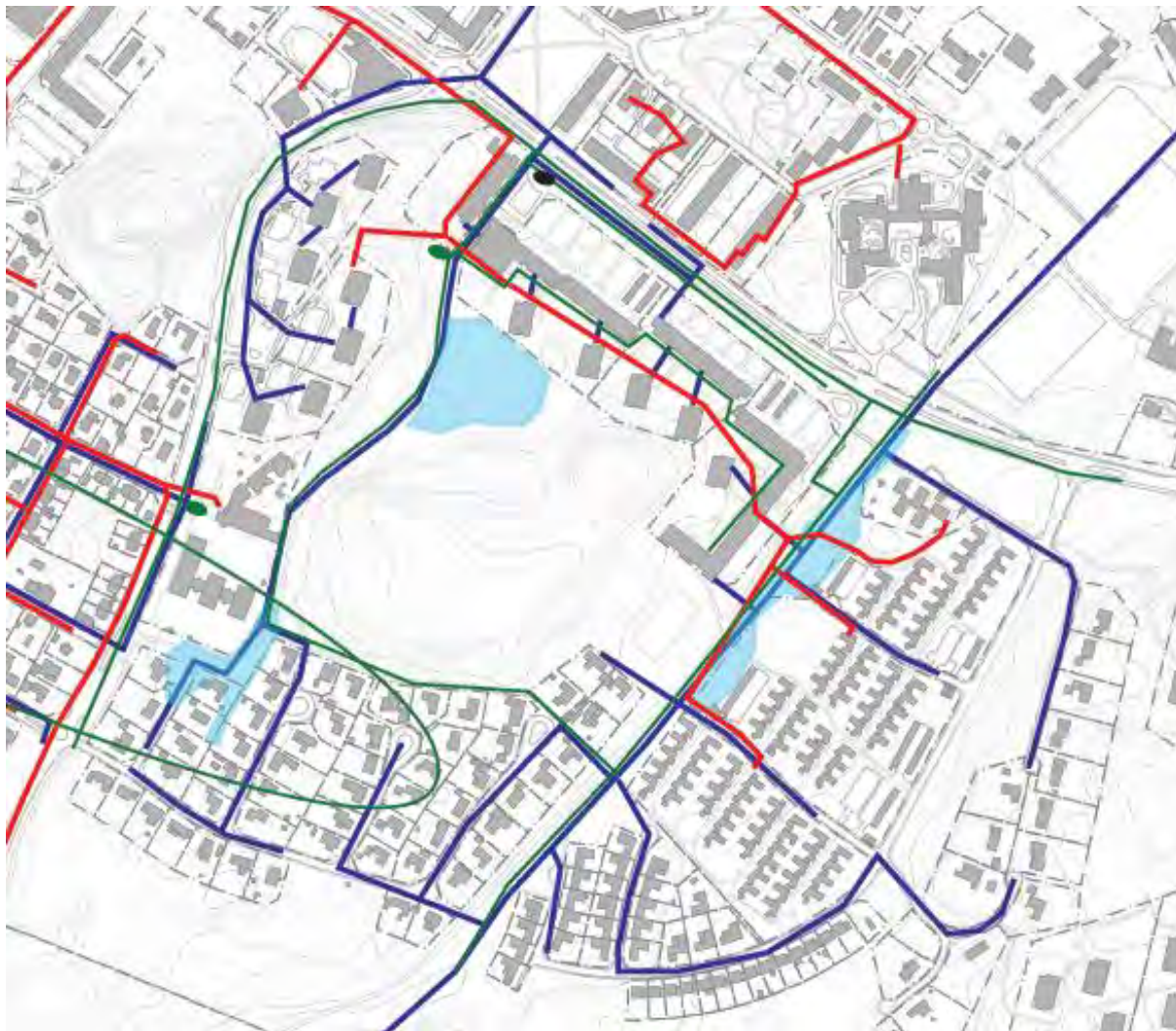
Det finns möjlighet att ansluta föreslagen bebyggelse längs Vasavägen och Stenkvistavägen västerifrån genom att förstärka befintliga matarledningar. I och med att anslutningen sker västerifrån följer den även den tänkta utbyggnadriktningen för föreslagen bebyggelse längs Stenkvistavägen. En anslutning via matarledningen österifrån bedöms inte vara möjligt med tanke på planerad bebyggelse i Odlaren/Trumtorp. Ledningarna längs Vilstastigen kan flyttas österut för att ge utrymme för föreslagen bebyggelse.

Avfall

Avfallshanteringen i Eskilstuna kommun drivs av Eskilstuna Energi och Miljö (EEM) och sker via färgsortering i påsar. För befintlig bebyggelse finns källsorteringshus i området. En källsorteringsstation är kvar på inngården. En plats för förpacknings- och tidningsinsamling från FTI ligger nordväst om planområdet vid livsmedelsaffären.

- *Bedömning av framtida behov*

Kommunens renhållningsförordning ligger till grund för planering av transportvägar till och från avfallsutrymmen.

Ledningar i planområdet. VA/Dagvatten (blått), fjärrvärme (orange) samt lågpunkter för dagvatten med ett djup större än 1 m (ljusblått) © Eskilstuna kommun, © Lantmäteriet MS2006/1416

5.7. Störningar och risker

Miljö kvalitetsnormer

SMHI:s Haltberäkningar vid utvalda gatuavsnitt i Södermanlands län (rapport nr 2011 – 46) visar beräkningar för NO₂ och PM₁₀ för Stenkvistavägen (gatuavsnitt Lohegatan – Vasavägen). För NO₂-halter ligger alla värdena för årsmedel, 98-percentil dygn och 98 percentil timme under den nedre tröskeln för MKN. För PM₁₀-halter klarar värdet för årsmedel den nedre tröskeln. Värdet för 90-percentil dygn klarar den övre tröskeln, dock inte den nedre tröskeln för MKN.

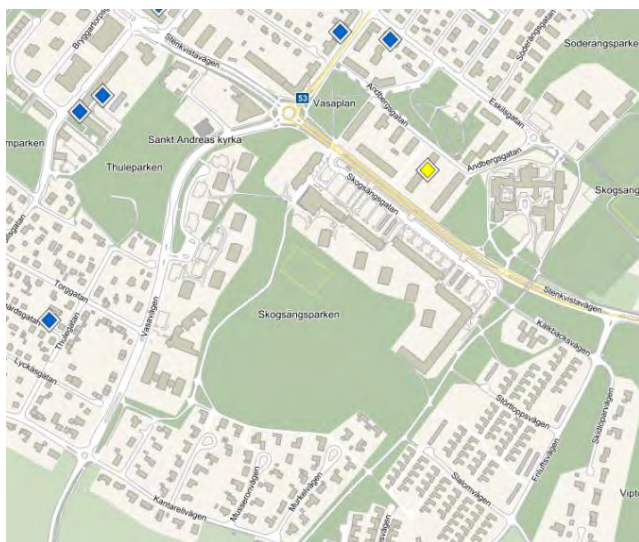
Buller

I samband med detaljplaneläggning behöver bullerutredningar längs Stenkvistavägen och Vasavägen visa att förordningen för buller kan följas.

Markföroreningar

Inga kända föroreningar finns dokumenterade inom området, ej heller någon tidigare verksamhet som kan föranleda till misstanke. Närmaste förorening i EBH-stödet finns norr om väg 53 på Skräddaren 22.

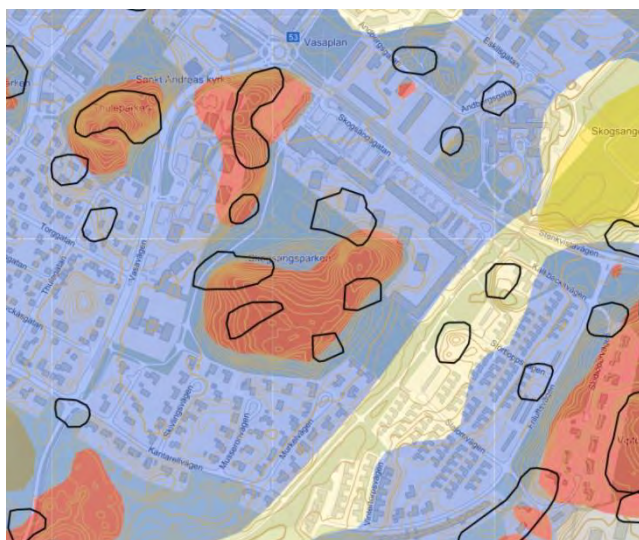
➤ *Bedömning av framtida behov av utredningar*

EBH-stödet (Gul = riskklass 3-4)

Även om inga förorenade verksamheter har identifierats så kan det förekomma markföroreningar. Området anlades på 60/70-talet och fyllnadsmassor från den tiden kan innehålla förhöjda halter av föroreningar. Markföroreningar kommer att utredas i detaljplaneskedet. Om föroreningar påträffas på fastigheten ska den som äger eller brukar fastigheten genast anmäla detta till tillsynsmyndigheten Miljö- och räddningstjänstförvaltningen i Eskilstuna kommun (kapitel 10 § 11 Miljöbalken). Tillsynsmyndigheten meddelar beslut om krav på eventuell efterbehandling.

Mark och geoteknik

Jordarter (blått = morän, rött = berg i dagen, gult = finsediment, svarta områden = hällar)

Enligt jordartskartan utgörs marken av morän, finsediment, mo, silt och torrskorpelera. Mer information om markens beskaffenhet kan finnas i geotekniska utredningar, det finns ett antal utförda inom området som finns i stadsarkivet, gatuavdelningens arkiv samt bygglovsavdelningens arkiv. För flerbostadshusen vid Stenkvistavägen finns geotekniska utredningar gjorda. (Stadsarkivet diarienummer 21909, 21910 samt B 45 byggavdelningen). Även för Vilstastigen finns en geoteknisk utredning i stadsarkivet diarienummer 00991 A)

Markradon

Planområdet ligger utanför höriskområde för markradon.

Räddningstjänsten

Räddningstjänstens tillgänglighet till området är inom normal insatstid. Utbyggnad av bostadsområden kan medföra behov av ytterligare brandposter i anslutning till dessa.

6. Viktiga frågor för fortsatt process

Ett antal frågor påverkar kommande detaljplaneläggning och genomförandet av framtida bostäder i Skogsängen.

- **Övertagande av väghållarskapet för Riksväg 53**

Stenkvistavägen är i dagsläget riksväg med Trafikverket som väghållare. Dialog och samverkan mellan Eskilstuna kommun och Trafikverket föregår det formella beslutet om ändring av väghållarskapet och utformning från väg till stadsgata. Kommunalt väghållarskap är en förutsättning för att kunna förtäta intill Stenkvistavägen samt komplettera Stenkvistavägen med fler in- och utfarter. Dialogen med Trafikverket pågår och inriktningen är ett kommunalt övertagande av vägen.

Ansvar: Kommunledningskontoret (KLK) i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) (utvecklingsenheten)

- **Förstudie utformningen framtida Stenkvistavägen**

Förstudien ska beskriva framtida utformningsalternativ för gaturummet med utgångspunkt av karaktär stadsgata. Viktiga aspekter att belysa är bl a hur gatans olika delar/funktioner fogas in i ett stadsbyggnadssammanhang, hur trafikslagets framtida behov ska tillgodoses (gatusektion) samt framtida gestaltningsmöjligheter. Förstudien bör också visa hur trafikslagets framtida behov, gatusektionen och gestaltningsmöjligheter kan bäst balanseras sinsemellan och gentemot planprogrammets planeringsmål. Viktiga aspekter är rumslig närhet och öppenhet mot omgivande stadsdelar, läge för en framtida rumslig bebyggelsekant längs Stenkvistavägen och områdets identitet. Särskilt fokus bör ligga på trafiksäkerhetshöjande åtgärder vid föreslagen placering av ny förskola/skola och cykelvägen längs Stenkvistavägen. I förstudien bör även eventuella konsekvenser av befintlig telestation och eventuell biotopskydd för trädallén utredas. Förstudien ska fungera som planeringsunderlag för kommande detaljplanering och projektering.

Ansvar: Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) (planavdelningen) i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) utvecklingsavdelningen, projekt- och GIS-avdelningen, gatu- och trafikavdelningen

- **Lokalförsörjning samhällsservice (för)skola**

Behovet av förskole- och skolplatser i hela kommunen är stort. Planprogrammet föreslår att pröva en utbyggnad av Skogsängsskolan (cirka 190 barn) och Hattmakarens förskola (cirka 40 barn). Vid Källbäcksgatan pekar planprogrammet ut en utredningsyta för förskola/skola. Där behöver utökningen av verksamheten vid Källbäcksgatans förskola (cirka 20-40 barn) utredas vidare i ett större sammanhang och även med hänsyn till skolans framtida behov. Beroende på val av alternativ finns det ytterligare behov av förskola eller skola på Söder för att kunna möta det bedömda behovet. Utöver det bör möjlighet till en mindre fristående förskoleverksamhet utredas i gamla posten. Antalet förskole- och skolplatser som kan tillskapas inom planområdet är cirka 60 – 80 förskole- och cirka 190 skolplatser totalt.

Ansvar: Barn- och utbildningsförvaltningen (BoU), Kommunledningskontoret (KLK) (Lokalsamordning) i samverkan med Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) (utvecklingsenheten, planavdelningen)

- **Ägardirektivet år 2017 – Eskilstuna Kommunfastigheter AB**

Eskilstuna kommunfastigheter är en del av kommunkoncernen. Följande punkter från ägardirektivet har koppling till projektet i Skogsängen.

- Bygga minst 300 företrädesvis hyresrätter per år. Ungdoms- och studentbostäder ska byggas i samband med nybyggnation eller vid omvandling av lämpliga objekt.
- Aktivt delta i kommunens stadsläkningsarbete. Bolaget ska arbeta med stadsdelsutveckling, bland annat tillsammans med kommunens förvaltningar, de boende, och ideella organisationer. Bolaget ska tillämpa hyressättningsmodeller som minskar segregation och trångboddhet. Bolagets styrelse får i uppdrag att ta fram modeller för detta.

- Bolaget ska verka för blandad bostadsutformning och blandade ägandeformer i bostadsområdena.
- Bolaget ska arbeta offensivt i sitt miljö- och klimatarbete. All om-, ny- eller tillbyggnation ska utgå från att minimera miljöpåverkan och ha energieffektiva lösningar enligt klimatplan.

Ansvar: Eskilstuna Kommunfastigheter AB

- **Kommunala investeringar, drift och skötsel**

Programförslaget innebär kommunala investeringar på allmän platsmark (bl a kommunalt vägövertagande av riksväg 53, Skogsängsparken, temalekplats, ändrad utformning för Stenkvistavägen och Vasavägen). Kommunen behöver också investera i utbyggnaden av samhällsservice i form av förskolor, skolor och gruppboenden, men även på en kvalitativ höjning av förskol- och skolgårdar. Kvalitetshöjningen på allmän platsmark innebär även ökade kostnader för drift och skötsel, framför allt för parkavdelningen. Dessa delar behöver ges en säkrad kommunal finansiering när detaljplaneringen påbörjas. Det är respektive nämnds ansvar att se till att investeringspengarna finns för föreslagna kommunala investeringar.

Ansvar: Kommunledningskontoret (KLK) (mark- och exploatering), Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen, gatuvärdningen, projektavdelningen), Barn- och utbildningsförvaltningen

- **Markbyten**

Utbyggnationen i Skogsängen kräver markbyten mellan dagens fastighetsägare Eskilstuna kommun och K-fast. Markbyten och fastighetsregleringen utreds närmare i samband med detaljplanläggningen. Delar av allmän platsmark föreslås tillföras kvartersmark (t ex besöksparkering längs Stenkvistavägen), andra delar justeras utifrån dagens markanvändning (t ex runt Skogsängsskolan och Källbacksvägens förskola). Fastighetsregleringen sker efter lagakraftvunnen detaljplan och förtydligar också ansvarsfördelningen för drift och skötsel. Fördelningen av marken bygger på ett avtal som kommer att skrivas av K-fast och Eskilstuna kommun i samband med detaljplanläggningen.

Ansvar: Kommunledningskontoret (KLK) (mark- och exploatering)

7. Dialog och samverkan

För Skogsängens utveckling är det viktigt att många olika aktörer deltar på olika sätt - var för sig och i samverkan med varandra. Kommunen, fastighetsägare, verksamhetsutövare, föreningar och andra kan alla ha en roll i att verka för områdets utveckling och ökade attraktivitet. Det kan gälla olika typer av aktiviteter och evenemang för att skapa intresse för området eller samverka för att genomföra förtätning av olika delar av området. Dialogverktygen nedan knyter an till Stadsläkningen och ska vara utgångspunkt för arbetet i olika sammanhang.

7.1 Detaljplaneprocessen som ett forum för dialog

Skogsängen är ett bostadsområde med en stor mångfald av människor och många engagerade boende och verksamma. Dialogtillfällen ska skapa delaktighet under hela planprocessen. Tillsammans med boende och verksamma kan den fysiska miljön utvecklas så att den ger förutsättningar för att leva ett bra liv. Människor med olika ålder, bakgrund och erfarenheter bidrar till olika idéer och perspektiv som berikar ett levande samhälle.

Inriktning för det fortsatta arbetet i Skogsängen

- En relativ stor andel av boende i programområdet är barn och ungdomar. Särskilt vikt ligger därför på att få ungas delaktighet under planprocessen.
- Använd planprocessen för att visa upp engagemanget i och för Skogsängen.
- Återkommande evenemang i bostadsområdet bör användas som forum för att föra dialog med boende om pågående planarbetet.

- Tillfällig användning av ytor eller tillfälliga evenemang kan vara ett sätt att pröva platsens funktion i dialog med boende.
- Viktiga platser (t ex temalekplats, torget) utvecklas tillsammans med boende och andra intressenter och ger boende möjlighet att utveckla sitt eget närområde. Möjliga frågor att föra dialog med boende kring kan bl a vara tillfälliga projekt på Skogsängstorget och längs Skogsängsslingan.
- Dialogen med barnen ska fortsätta och fördjupas i samband med detaljplanläggningen. Barn-GIS, barnkonsekvensanalyser och sociotopkartering är möjliga metoder att arbeta med.

7.2 Gamla posten – ny mötesplats för dialog med boende

Posten har lämnat den befintliga byggnaden intill torget, vilket ger förutsättningarna till att öppna upp för andra användningar. Tillfälligt bygglov har getts för skolverksamhet. Potential finns att på sikt etablera en ny central målpunkt med olika funktioner där.

Inriktningen för fortsatta arbetet i Skogsängen

- Lokaler i gamla posten ska kunna användas som mötesplats för lokala initiativ och dialogarbete.
- Investera i en kreativ omgivning.
- Uppmuntra samarbete med olika aktörer för att liva upp byggnaden, torget och gaturummet.

7.3 Dialog och samverkan med framtida byggherrar

Samarbetsavtalet mellan K-fast och andra byggherrar ska baseras på planprogrammet samt kommande kvalitetsprogram och säkra kvalitén även på kvartersmark.

Inriktningen för fortsatta arbetet i Skogsängen

- Dialog förs under detaljplaneprocessen med exploitörer som är intresserade av att medverka i utbyggnaden av Skogsängen.
- Planprogrammet och i senare skeden detaljplan med kvalitetsprogram är en del av samarbetsavtal. Metoden för hållbar stadsutveckling används för att tydliggöra och säkerställa kvalitetsnivån på kvartersmark.
- Eskilstuna kommun ska, tillsammans med framtida byggherrar, arbeta aktivt med åtgärder som främjar hållbart resande för att främja en låg parkeringsnorm för den nya bebyggelsen.

8. Fortsatt planarbete

Med tanke på storleken på planområdet kommer planläggning och framförallt genomförandet av områdets utbyggnad ske successivt. Programförslaget ska därför ses i ett längre perspektiv. Vissa delar i programförslaget går att genomföra inom en snar framtid medan andra delar kräver ett vidare utredningsarbete eller är beroende av andra beslut/förutsättningar. Genomförandet av detaljplanen ska grundas på denna beskrivning. Kommande stadsbyggnadsramar och kvalitetsprogram ska vara vägledande i samband med områdets utbyggnad.

8.1 Rumslig avgränsning för detaljpaneläggning

Kommande detaljplaner föreslås delas in i tre delområden – Vasavägen, Stenkvistavägen och Vilstastigen.

Rumslig avgränsning av kommande detaljplaner

- **Vasavägen**

Detaljplaneområdet omfattar befintlig och planerad bebyggelse längs Vasavägen samt befintlig förskola/skola. Ändrad utformning/avsmalning längs Vasavägen behöver ses i sitt sammanhang. Utbyggnad av skolan/förskolan kräver större ytor för (för)skolgård. Allmän platsmark som redan idag används från skolan/förskolan planeras tillföras kvartersmark, likaså överytor genom avsmalningen av Vasavägen. Dessa förändringar kräver detaljplaneändring.

- **Stenkvistavägen**

Detaljplaneområdet omfattar befintlig och planerad bebyggelse längs Stenkvistavägen, en zon för ett högre punkthus samt ett utredningsområde för (befintlig) förskola/ny skola. Ett kommunalt vägövertag av Rv 53 och ändrad utformning berör hela Stenkvistavägen. Fler bostäder kräver också parallell utbyggnation av förskole- och skolverksamhet i området. Allmän platsmark som redan idag används från förskolan planeras tillföras kvartersmark vilket kräver detaljplaneändring. Användningen och utvecklingen av parkmarken i Skogsängsparken förtydligas med riktlinjer och skötselplan i samband med detaljpaneläggningen.

- **Vilstastigen**

Ny bebyggelse intill Vilstastigen kräver en flytt av GC-banan österut. Längs Vilstastigen planeras också åtgärder för att höja uppehållskvaliteten och biologisk mångfald. Vilstastigen behöver därför ses i sitt sammanhang (bl a planerad bostadsbebyggelse Stenkvistavägen, (för)skola längs Stenkvistavägen). Tillräckligt stora ytor längs Vilstastigen behöver ingå i planområdet för att kunna möjliggöra en gestaltning utifrån ekosystemtjänster.

8.2 Turordning för detaljplaner

Planområdet föreslås detaljplaneläggas i följande turordning:

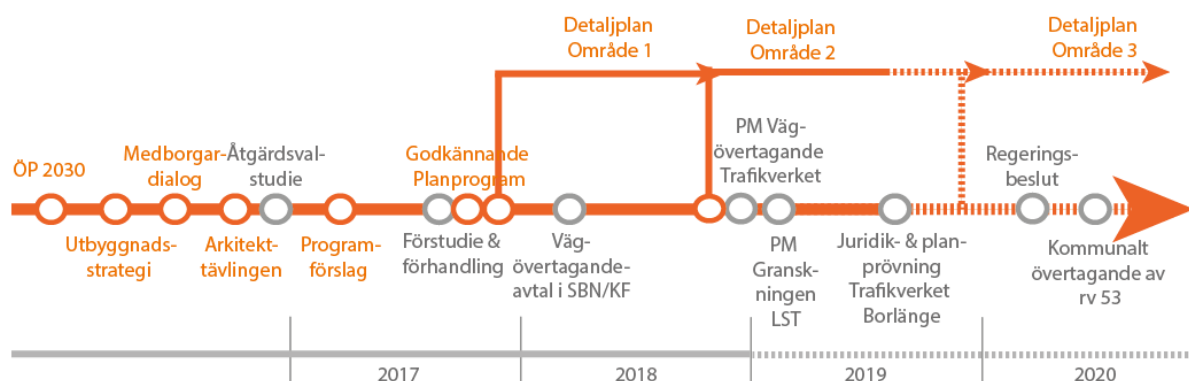
1) Vasavägen	
Fördel	Nackdel
<ul style="list-style-type: none"> • Detaljplanen är oberoende av processen kring ändrat väghållarskap för Rv 53. Ändrad utformning av Vasavägen ligger inom kommunalt ansvar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den stora exploateringsvolymen längs Stenkvistavägen (inklusive högre punkthus) relateras till processen kring Rv 53 och detaljplaneläggs senare.
<ul style="list-style-type: none"> • Befintlig förskola och skola ges möjlighet att utöka sin verksamhet för att tillgodose dagens behov i området. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Vasavägen ses i sitt sammanhang för hela sträckan från skolan till planerad bebyggelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Planeringen av bostäder och samhällsservice sker i samma detaljplan och blir beroende av varandra.
	<ul style="list-style-type: none"> • Nya bostäder kräver förhållandevis höga exploateringskostnader.

2) Stenkvistavägen	
Fördel	Nackdel
<ul style="list-style-type: none"> • Processen kring kommunalt vägövertagandet av Rv 53 och förstudien avseende framtida utformningen av Stenkvistavägen pågår parallellt med detaljplaneläggning för detaljplan 1 - Vasavägen. Kunskapen kring vägövertagandet (process, tidsaspekt, ev risker) ökar under processens gång. 	<ul style="list-style-type: none"> • Den stora exploateringsvolymen längs Stenkvistavägen detaljplaneläggs senare. Tidplanen är kopplat till processen för Rv 53.
<ul style="list-style-type: none"> • Zonen för ett högre punkthus ger möjlighet till att diskutera placering och detaljplaneläggning i sitt rumsliga sammanhang, dvs ihop med torget. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utan det högre punkthuset får etapp 1 Vasavägen mindre exploateringsvolym vilket påverkar exploateringsekonomin.
<ul style="list-style-type: none"> • Tidplan och genomförandefrågor avseende framtida utformningen för Stenkvistavägen och etappvis utbyggnad av planerad bebyggelse längs Stenkvistavägen kan stämmas av under detaljplaneprocessen. Möjliga synergieffekter bör utredas i samband med detaljplaneläggningen. 	

3) Vilstastigen	
Fördel	Nackdel
<ul style="list-style-type: none"> • Området ligger längst in i relation till befintlig och planerad bebyggelse. Området behöver därför ses kopplat till utbyggnaden längs Stenkvistavägen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Få byggrätter kräver egen detaljplaneläggning.
<ul style="list-style-type: none"> • Detaljplanen kan prövas startas parallellt med detaljplan 2 - Stenkvistavägen. 	

8.3 Preliminär tidplan

Detaljplanen Vasavägen är inte beroende av vägövertagandet Rv 53. Tidplanen för detaljplanen Stenkvistavägen och Vilstastigen är dock relaterad till övertagandeprocessen och behöver därför stämmas av.

Preliminär tidplan för planläggning och kommunalt övertagande av Rv 53

9. Genomförandefrågor

Nedan beskrivs organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som är viktiga i samband med kommande detaljplaneringen. Som generell ansvarsfördelning kommer att gälla att kommunen ansvarar för utbyggnad inom allmän plats enligt kommande detaljplaner (gator, torg, parker) medan den enskilde fastighetsägaren/exploatören ansvarar för utbyggnaden inom kvartersmark. Någon översiktlig kalkyl för exploateringen har inte gjorts. I samband med detaljplaneringen bör möjligheter undersökas att söka bidrag eller stöd till kommunala investeringar. Vissa genomförandefrågor berör hela programområdet medan andra frågor är mer specifika för ett av delområdena.

9.1 Generella genomförandefrågor för hela Skogsängen

Till varje detaljplan ska det tas fram ett kvalitetsprogram och en barnkonsekvensanalys.

Följande aspekter berör hela programområdet och är viktiga vid kommande detaljplanläggning.

Att utreda vidare i samband med detaljplanläggning

- Värdering av träd som underlag vid detaljplanering och exploateringsavtal, utformning av kompensationsåtgärder/behov av ersättningsåtgärder

Att ta hänsyn till/att beakta

- En sammanställning av rättigheter/servitut har genomförts i samband med att grundkartan har tagits fram. Det ger i ett tidigt skede av detaljplanprocessen möjlighet till att hantera eventuella konsekvenser som detaljplanläggningen kan medföra för befintliga servitut/rättigheter.
- Inmätta värdefulla träd med stam och kronomfång

Att säkerställa med planbestämmelser/exploateringsavtal

- Bestämmelse om skydd av träd samt krav på marklov för fällning av utpekade värdefulla träd. I samband med förändringar som sker i anslutning till träd ska SLU:s Standard för skyddande av träd vid byggnation beaktas.
- Upplysningstext i plankarta om upphävning av befintliga tomtindelningar
- Säkra skydds- och kompensationsåtgärder genom exploateringsavtal. Exploatörens kostnad kopplas till intrånget i stället för val av åtgärd.
- Estetisk utformning som t ex vegetationstak, avtal om grönytefaktor styrs som del i exploateringsavtalet.

9.2 Delområde Vasavägen - områdesspecifika genomförandeåtgärder

Rumslig avgränsning delområde Vasavägen (mörkrött) och området idag © Blomwebb

Etappindelning

Utbyggnaden av bostäder planeras ske i en etapp. Utbyggnaden för förskolan och skolan planeras ske parallellt med bostadsbebyggelsen.

Viktigt vid kommande detaljplanläggning

Att utreda

- Bullerutredning
- Dagvattenutredning
- Markföroreningar kopplad till Vasavägen från fyllnadsmassor när bostadsområdet byggdes
- Markägandet för Carl-Johansgatan

Att ta hänsyn till/att beakta

- Kopplingen mellan Snopptorp och Vilstastigen via skolgården Skogsängsskolan ska kunna stärkas vid en framtida omgestaltning av skolgården.
- Befintliga busshållplatserna behåller sin placering, men ändrar utformningen utifrån avsmalningen av Vasavägen.

Att säkerställa med planbestämmelser/exploateringsavtal

- Skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud för befintlig bostadsbebyggelse som förtydligar varsamhetskravet i enlighet med kulturmiljöanalysen
- Planbestämmelser som reglerar utformningen av tillkommande bebyggelse, så att den underordnar sig befintlig bostadsbebyggelse (byggnadshöjd, gruppering, utformning och gestaltning)
- Planbestämmelse som hindrar vidare exploatering mellan befintlig bebyggelse
- Planbestämmelse som förbjuder vidare bemålning av omålad betong och tegel inom området

Ekonomiska frågor

Genomförandet av detaljplanen, dvs utbyggnationen är förknippad med kostnader för både kommunen och exploatören. Följande kostnadspunkter är kända hittills:

- **Kommunala investeringar**

Kommunala investeringar	Ansvarig förvaltning
Planerad utbyggnad Skogsängsskolan	Barn- och utbildningsförvaltningen
Planerad utbyggnad Förskolan Hattmakaren	Barn- och utbildningsförvaltningen

Kvalitativ höjning av skolgården	Barn- och utbildningsförvaltningen
Ny utformning (avsmalning) av Vasavägen vid skolan/förskolan	Kommunledningskontoret (mark- och exploatering)/Barn- och utbildningsförvaltningen
Kvalitativ höjning av allmän platsmark (t ex entré söder om Skogsängsskolan till Skogsängsparken, belysning, ekosystemtjänster)	Stadsbyggnadsförvaltningen (gatu- och parkavdelningen)
Markbyten vid skolan/förskolan	Kommunledningskontoret (mark- och exploatering) /Barn- och utbildningsförvaltningen
Kommunal drift och skötsel	
Ökad drift och skötsel för höjd kvalitet längs Vasavägen och entrén söder om Skogsängsskolan	Stadsbyggnadsförvaltningen (park- och gatuavdelningen)
Ökad drift och skötsel för Vilsta friluftsområde och Skogsängens IP	Kultur- och fritidsförvaltningen

- **Exploateringskostnader**

Listan nedan beskriver vilka kostnader som minst åligger exploatören.

Exploateringskostnader byggherre
<ul style="list-style-type: none"> ○ Avsmalning av Vasavägen längs sträckan där bostadsutbyggnad sker ○ Förändringar av Carl-Johan-gatan ○ Flytt/nyanläggning av parkering på kvartersmark. Besöks- och/eller handikapparkering längs Vasavägen ○ Förändrad utformning av befintlig hållplats ○ Flytt av VA-ledningar vid Vasavägen/Carl-Johan-gatan ○ Markbyten i samband med bebyggelse på allmän platsmark ○ Kompensation/flytt av träd längs Vasavägen

9.3 Delområde Stenkvistavägen - områdesspecifika genomförandefrågor

Rumslig avgränsning delområde Stenkvistavägen (mörkrött) och området idag © Blomwebb

Etappindelning

Utbyggnaden av bostäder längs Stenkvistavägen kommer att ske i minst två etapper där föreslagen markparkering föreslås vara gränsen. Utbyggnaden av första etappen vid torget föreslås ske parallellt

med utbyggnaden/nybyggnad av förskolan/skolan. Därefter byggs resterande bostadsbebyggelse i en andra etapp. Utbyggnationen av bostadsbebyggelse/samhällsservice och förändringar avseende framtida utformningen av Stenkvistavägen behöver stämmas av med varandra. Inför start av planläggningen utreds om delområde 2 och 3 ska utvecklas parallellt.

Viktigt vid kommande detaljplaneläggning

Att utreda

- Dagvattenutredning (inklusive detaljplaneområde Vilstastigen)
- Markföroreningar längs Stenkvistavägen/Skogsängsgatan från fyllnadsmassor när bostadsområdet byggdes
- Bullerutredning
- Luftkvalité
- Solstudie för ny bebyggelse
- Volym- och stadsbildstudie för ett högre punktthus
- Eventuell ansökan om dispens från biotopskydd för allé längs Stenkvistavägen

Att ta hänsyn till/att beakta

- Förstudie gaturum Stenkvistavägen avseende framtida funktionskraven, utformning och gestaltning
- Telestationen vid Stenkvistavägen
- Parkering i underjordiska p-garage (3D fastighetsbildning eller gemensamhetsanläggning)
- Utbyggnad samhällsservice (för)skolplatser samt ev kombination av både förskola/skola
- Riktlinjer för Skogsängsparken samt skötselplan för naturmarken i parken
- Vid placering av byggnader med höjd över 20 meter inom detaljplaneområdet ska samråd ske med Luftfartsverket (LFV) och berörda flygplatser. LFV utför även flyghinderanalys som kontrollerar att det planerade byggnadsverket inte påverkar ICAO Annex 14-ytorna (tidigare BCL-yltor), MSA-yltor och in- och utflygningsprocedurerna, mm.
- Möjlighet att på sikt kunna tillföra varmgaragen en bredare användning. Dagens miljökrav på oljeavskiljare gör det fördelaktigt att en eventuell förändring sker för hela istället för delar av samma huslängd.

Att säkerställa med planbestämmelser/exploateringsavtal

- Skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud för befintlig bostadsbebyggelse som förtydligar varsamhetskravet i enlighet med kulturmiljöanalysen
- Planbestämmelser som reglerar utformningen av tillkommande bebyggelse, så att den underordnar sig befintlig bostadsbebyggelse (variation i byggnadshöjd, exploateringsgrad, utformning och gestaltning)
- Planbestämmelse som hindrar vidare exploatering mellan befintlig bebyggelse
- Planbestämmelse som förbjuder vidare bemålning av omålad betong och tegel inom området
- Planbestämmelse om maximal höjd för upphöjda parkeringsgaraget samt tvärförbindelser över upphöjda innergårdar
- I strategiska lägen ge förutsättningar för flexibel användning av bottenvåningar
- Yta för fördröjning av dagvatten i Skogsängsparken och andra ekosystemtjänster
- Utformnings-/gestaltningsskrav för transformator- och telestationer samt markparkeringar
- Genomgående entréer från gata och gård i nybyggnation.
- Grönytefaktor för gröna innergårdar
- Markparkeringar med grön karaktär
- Skydds- och kompensationsåtgärder säkras genom exploateringsavtal

Ekonomiska frågor

Genomförandet av detaljplanen, dvs utbyggnationen är förknippad med kostnader för både kommunen och exploatören. Följande kostnadspunkter är kända hittills:

- **Kommunala investeringar**

Kommunala investeringar	Ansvarig förvaltning
Kommunalt övertagande av Rv 53 (kommunalt väghållarskap)	Kommunledningskontoret
Projektering och ny utformning av gaturummet Stenkvistavägen	Stadsbyggnadsförvaltningen (Projekt och GIS)
Nybyggnad/tillbyggnad av skola/förskola längs Stenkvistavägen/förskolan Kjällbäcksvägen (utredning pågår)	Barn- och utbildningsförvaltningen
Gruppboende	Vuxenförvaltningen
Projektering och anläggning av temalekplatsen	Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen)
Projektering och anläggning av nya Skogsängsgatan	Stadsbyggnadsförvaltningen (projekt och GIS)
Kvalitativ höjning av allmän platsmark (t ex torget, entréer till Skogsängsparken, Skogsängsparken, grönytor, GC-tunneln under Stenkvistavägen, belysning, ekosystemtjänster)	Stadsbyggnadsförvaltningen (projekt och GIS, parkavdelningen)
Kommunal drift och skötsel	
Ökad drift och skötsel för Skogsängsparken i enlighet med riktlinjer och skötselplan	Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen)
Drift och skötsel för befintlig kommunal lekplats ersätts med kostnaderna för temalekplatsen	Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen)
Ökad drift och skötsel för att upprätthålla högre kvalitet på allmän platsmark (t ex torget, Vilstastigen, grönskan längs Stenkvistavägen)	Stadsbyggnadsförvaltningen (gatu- och parkavdelningen)
Ökad drift och skötsel för Vilsta friluftsområde och Skogsängens IP	Kultur- och fritidsförvaltningen

- **Exploateringskostnader**

Listan nedan beskriver vilka kostnader som minst åligger exploatören.

Exploateringskostnader
<ul style="list-style-type: none"> ○ Flytt av ledningar längs Skogsängsgatan ○ Ev flytt av telestation vid Stenkvistavägen ○ Markbyten: Utökad fastighet för befintlig förskola, ny bebyggelse på allmän platsmark ○ Ny utformning av Stenkvistavägen (gatukostnader Stenkvistavägen) ○ Anläggning av nya Skogsängsgatan inklusive in- och utfarter vid Stenkvistavägen ○ Anslutning till och nya fjärrvärmeledningar ○ Flytt av husvagnsparkering ○ Flytt/återplantering av värdefulla träd ○ Ekosystemtjänster (t ex dagvattenhantering, träd)

9.4 Delområde Vilstastigen - områdesspecifika genomförandeåtgärder

Rumslig avgränsning delområde Vilstastigen (mörkrött) och området idag © Blomwebb

Etappindelning

Inga etapper utan utbyggnaden sker som helhet. Etappen kan eventuellt utvecklas parallellt med detaljplaneområdet 2 Stenkvistavägen.

Viktigt vid kommande detaljplanläggning

Att utreda

- Markägandet för gatan parallellt med Vilstastigen

Att ta hänsyn till/att beakta

- Gaturummet får ej uppfyllas vid träd som ska bevaras (stor risk för skada)
- Tillräckligt stora öppna grönytor under utpekade värdefulla ekar
- Möjlighet för gångförbindelse över förskolgård/skolgård Källbäcksvägen

Att säkerställa med planbestämmelser/exploateringsavtal

- Bredden för det gröna släppet som säkerställer sambanden Skogsängsparken, Vilstastigen och friluftsområdet Vilsta (grönstruktur, kulturmiljövärden)
- Utformning av gaturummet med karaktär av ett gångfartsområde
- Skyddsbestämmelser och krav på marklov för utpekade värdefulla ekar
- Planbestämmelser som reglerar utformningen av tillkommande bebyggelse, så att den underordnar sig befintlig bostadsbebyggelse (byggnadshöjd, gruppering, utformning och gestaltning)
- Säkra skydds- och kompensationsåtgärder genom exploateringsavtal

Ekonomiska frågor

Genomförandet av detaljplanen, dvs utbyggnationen är förknippad med kostnader för både kommunen och exploatören. Följande kostnadspunkter är kända hittills:

- **Kommunala investeringar**

Kommunala investeringar	Ansvarig förvaltning
Ev markbyten för tydligare skötselansvar längs Vilstastigen	Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen)/ Kommunledningskontoret (mark och exploatering)
Kvalitativ höjning av allmän platsmark (t ex GC-tunneln, Vilstastigen, entré till Skogsängsparken från Vilstastigen, belysning, ekosystemtjänster)	Stadsbyggnadsförvaltningen (projekt & GIS-avdelningen, gatu- och parkavdelningen)

Kommunal drift och skötsel	
Ökad drift och skötsel för höjd kvalitet längs Vilstastigen	Stadsbyggnadsförvaltningen (parkavdelningen)
Ökad drift och skötsel för Vilsta friluftsområde och Skogsängens IP	Kultur- och fritidsförvaltningen

- **Exploateringskostnader**

Listan nedan beskriver vilka kostnader som minst åligger exploatören.

Exploateringskostnader
<ul style="list-style-type: none">○ Flytt av delar av Vilstastigen○ Flytt av fjärrvärmeledning och elledningar längs Vilstastigen○ Markbyten○ Ekosystemtjänster, t ex kompensation av träd längs Vilstastigen

10. Konsekvensbeskrivning

Eskilstuna kommun växer och Skogsängen är ett av de utpekade områden där fler bostäder ska skapas för att möta bostadsbristen. Konsekvensbeskrivningen visar vad den föreslagna framtida utvecklingen av Skogsängen kan innebära.

10.1 Fokus på sociala aspekter och barnperspektiv

Planprogrammet fokuserar på helheten och strukturen. Det beskriver inriktningen för arbetet med rumsliga strukturer. Konsekvensbeskrivningen går därför inte in på några detaljer, utan beskriver konsekvenserna på stadsdelsnivå.

Skogsängen ingår i Stadsläkningen. Fokus i konsekvensbeskrivningen ligger därmed på integration och sociala konsekvenser. Begreppet integration omfattar såväl etnisk som social och åldersmässig integration. I stadsbyggandet handlar det om att i ett övergripande perspektiv skapa fysiska strukturer som integrerar stadsdelar och främja miljöer där många trivs. Stadens fysiska utformning påverkar hur människor möts och rör sig men även hur de upplever trygghet och tillit m m. Stadens rumsliga karaktär har också betydelse för människors sociala välbefinnande och hälsoutveckling. Ekologiska, kulturella och samhällsekonomiska konsekvenser behandlas översiktligt.

Skogsängen är en ung stadsdel. Det finns fler barn i planområdet än i genomsnittet i Eskilstuna kommun. Enligt FN:s barnkonvention ska barns bästa sättas i främsta rummet i all planering. Beskrivningen av konsekvenser lägger därför fokus på målgruppen barn och ungdomar.

10.2 Intressekonflikter och avvägningar

I samband med planprogrammet för Skogsängen finns ett antal intressekonflikter och avvägningar.

Intressekonflikter

Ett fåtal aspekter utgör intressekonflikter i den framtida planeringen. Dessa avser samhällsservice och kulturmiljövård.

- **Utökad verksamhet (för)skola med större behov av (för)skollokaler – begränsad tillgång till friyta på (för)skolgården**

Närhet till (för)skolor är en viktig del av en attraktiv boendemiljö. Dagens behov av fler förskole- och skolplatser i området förstärks av den föreslagna bostadsbebyggelsen. Om boende i Skogsängen och angränsande stadsdelar ska kunna erbjudas närhet till (för)skolor kräver det både ny- och tillbyggnation av befintliga förskolor och skolor.

Planprogrammet föreslår två platser i olika lägen i planområdet Skogsängen. Dessa platser ligger nära fotbollsplaner, Skogsängsparken och kollektivtrafik vilket underlättar för (för)skolverksamheten att använda dessa. Närhet till idrottsplatser, parker och stadsnatur ger en annan typ av utemiljö än skolgården och är viktiga tillgångar för (för)skolverksamheten.

Vid Skogsängsskolan och Hattmakarens förskola är tillgången till friyta på kvartersmark begränsad. En utökning av verksamheten innebär att det görs (ytterligare) avsteg från Boverkets allmänna råd* om friyta. Genom att smalna av Vasavägen och att ändra parkmark längs gång- och cykelvägen (Skogsängsslingan) från allmän platsmark till kvartersmark kan glappet minskas. Tillgången till friyta ligger dock fortfarande under Boverkets allmänna råd (friyta cirka 17 m²/elev och cirka 30 m²/förskolebarn). Även Kälkbackens förskola har idag små möjligheter att utöka verksamheten på grund av tillgången till friyta. Där behöver dock en framtida utökning av verksamheten ses i ett större sammanhang.

*Boverkets allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utvistelse vid fritidshem, förskolor, skolor eller liknande verksamhet. De allmänna råden innehåller generella rekommendationer om tillämpningen av föreskrifterna i plan- och bygglagen och anger hur någon lämpligen kan eller bör handla för att uppfylla föreskrifterna.

Det är mycket viktigt att den tidigare parkmark blir tillskott till barnens redan idag begränsad friyta på (för)skolgården. Fotavtrycket av Skogsängsskolan får därför inte förändras väsentligt vid till- och/eller nybyggnation. Inom utpekat utredningsområde för Skogsängsskolan ges förutsättningarna för att bygga högre än vad gällande detaljplanen tillåter idag.

Vid mindre friyta än i Boverkets allmänna råd lyfts ofta kvalitativa åtgärder på (för)skolgården och användning av närliggande parker och naturområden som kompensation. Att ersätta förlusten av friyta på (för)skolgården genom högre kvalitet på gården behöver dock ses bl a mot ytbehovet som krävs för att kunna ge förutsättning för en attraktiv gårdsmiljö med gröna och naturliga inslag. Forskning visar t ex på att det krävs en minimiyta på 3000 kvm för skolgård oavsett antal barn. På en yta som är mindre kan barn få svårt att utveckla lek och socialt samspel. Att ersätta mindre friyta med vistelse i närliggande Skogsängsparken behöver ses ihop med ett generellt större tryck på Skogsängsparken när området förtätas. Ökar slitaget påverkar det Skogsängsparkens attraktivitet för andra besökare.

➤ *Kritiska faktorer*

- Kommunalt investeringsbehov för till/nybyggnation av (för)skolor
- Kommunalt investeringsbehov för avsmalningen av Vasavägen vid förskolan/skolan
- Detaljplanen kan inte styra en attraktiv gestaltning av skolgård. Andra kommunala verktyg krävs för att säkerställa genomförandet av attraktiva gårdsmiljöer för förskole- och skolbarn.
- Barnens möjlighet att påverka gestaltningen av deras utemiljö
- Trycket på Skogsängsparkens olika delar ökar vilket kräver ökade driftmedel för att kunna upprätthålla en attraktiv park- och naturmiljö.
- Stadsnatur är känslig för slitage. Slitage vid för högt tryck på naturmiljön är svårt att åtgärda och kan påverka dess naturvärde.

Barnperspektivet

- Utbyggnad av (för)skola ger barnen möjlighet till skolgång i sin närmiljö. Det är positivt att skolorna ligger nära kollektivtrafik.
- Närheten till Skogsängsparken med stadsnatur ger förutsättningar för naturupplevelser.
- Under barndialogen framförde barn att dagens skolgård utgörs mest av stora ytor för bollek, men att det saknas lugnare platser i utemiljön. Möjligheten till att skapa olika typer av platser är avhängig av storleken av (för)skolgården.
- För yngre barn är möjligheten att vistas i Skogsängsparken avhängig av personalens möjlighet att kunna följa med.
- Attraktiva skolgårdar kan bli en mötesplats för barn och unga på kvällar och helger och komplettera utbudet av lekplatser i bostadsområdet.
- Med tanke på det fria skolvalet kan skolor vara mötesplats för barn från olika stadsdelar. En attraktiv närmiljö kan bidra till att äldre barn och ungdomar besöker området även utanför skoltid.

Avvägningar

Ett antal aspekter ger utrymme för olika ställningstaganden. Hur avvägningen görs har betydelse för hur Skogsängen kommer att utvecklas framöver.

- **Riksväg 53 – Stenkvistavägen med karaktär stadsgata och i kommunalt väghållarskap**

Trafikverkets väghållarskap begränsar idag både utformningsmöjligheterna för vägen, utbyggnadsmöjligheterna i planområdet samt möjligheten till nya in- och utfarter.

Ett kommunalt övertagande ger kommunen rådighet över den framtida utvecklingen. Övertagandet ger förutsättningarna för att utveckla Stenkvistavägen mot en stadsgata. Bebyggelse på båda sidor av Stenkvistavägen och en annan gatusektion främjar en attraktivare gaturum med mer socialt liv och rumslig närhet till angränsande stadsdelen Söder.

➤ *Kritiska faktorer*

- Kommunens och Trafikverkets ekonomiska åtaganden kopplat till ett övertagande av Rv 53
- Trafikslagans framtida behov (gatusektion) avseende barriäreffekt mot Söder
- Närheten till angränsande stadsdel Söder kan tappas om gaturummet inte utformas på ett medvetet sätt

Barnperspektivet

- Förändringar i gaturummet kan bidra till bättre översikt och lägre hastigheter i gaturummet. Det ökar barnens förutsättningar att på ett tryggt och säkert sätt kunna röra sig i sin närmiljö.
- Lägre hastigheter och därmed mindre buller och luftföroreningar bidrar till en hälsosammare livsmiljö för barn.
- Föreslagen ny (för-)skola ligger intill Stenkvistavägen som idag är mycket trafikerad. Vid kommunalt övertagande av Stenkvistavägen behöver trafiksäkra skolvägar ingå som en del i förstudien Stenkvistavägen.

• **Integrerade trafikrum - trafikseparering som värde i det kommunala intresset för kulturmiljövård**

Under 1950-talet ökade bilismen. Personbilarna blev vanligare hos familjerna och trafiksituationen blev i de flesta städer ohållbar. Infrastrukturen var inte uppbyggd för att bilarna skulle inta gatorna vilket resulterade i en stor andel trafikolyckor. Barn var extra utsatta och under 1950- och 60-talet växte en debatt om trafiksäkerhet. Trafiksystemen skulle anpassas till massbilismen och i nya stadsbyggnadsprojekt kunde man bygga och planera så att människor och bilar säkert skulle vara åtskilda från varandra. Bilfria gårdar, stora parkeringsytor och separerade GC-vägar kännetecknar många av dessa områden och även Skogsängen som byggdes enligt dåvarande planeringsideal. Idag är både utgångssituationen och planeringsidealen annorlunda. Antalet trafikolyckor minskar kontinuerligt och idag planeras det för integrerade trafikrum. Planprogrammet föreslår att trafiksepareringen i Skogsängen upprätthålls där det är möjligt. Där det inte är möjligt i den nya årsringen utgår planeringen från ett integrerade trafikrum där gående och cyklister prioriteras vid utformningen.

Planprogrammet föreslår att utformningen av Stenkvistavägen och Vasavägen förändras mot ett mjukt trafikrum, men att vägarna behåller sitt ursprungliga läge. Läsbarheten av den övergripande trafikstrukturen med större vägar runt bebyggelsen minskar.

I planprogrammet bevaras de befintliga trafikseparerade stadsrummen mellan och inom befintlig bebyggelse. Vid den nya bebyggelsen föreslås trafikintegrerade stadsrum med fokus på gående och cyklister vilket skiljer sig helt från Skogsängens mycket tydliga trafikseparering idag. Den föreslagna trafik- och kvarterstrukturen bedöms medföra en negativ påverkan på kulturmiljön där ursprungliga strukturer och ideal blir svårare att utläsa. Planprogrammet lyfter inte de strukturella värdena och de föreslagna åtgärderna försvagar därmed kulturmiljöns läsbarhet. Detta gäller främst intentionerna om blandtrafik.

➤ *Kritiska faktorer*

- Begränsad tillgång till yta kan föranleda kompromisser vid planeringen av trafikrummen där prioriteringen av gående och cyklister minskar.
- Omfattningen av blandtrafik
- Placering och gestaltning av parkeringsplatser

Barnperspektivet

- En prioritering av gående och cyklister vid utformningen av framtida gaturum främjar en trafiksäker miljö även för barn.

- **Föreslagen ny bebyggelse - kommunalt intresse för kulturmiljö**

Enligt kulturmiljöanalysen ska bebyggelse och strukturer i Skogsängen betraktas som särskilt värdefulla i lagens mening. Viktiga kvaliteter och centrala värden i Skogsängens miljö är trafiksepareringen, den övergripande bebyggelse- och grönstrukturen samt arkitekturen. Att komplettera ett område som Skogsängen där såväl bebyggelse som strukturer i princip är intakta medför att de kulturhistoriska värdena skadas. Planprogrammet medför dock såväl negativa som positiva konsekvenser för kulturmiljön.

Befintlig bostadsbebyggelse kan genom planprogrammets intentioner och planbestämmelser i kommande detaljplaner få ett starkare skydd och tydliggjorda värden.

Placeringen av den nya bebyggelsen som en ny årsring i områdets perifera delar avser att kulturhistoriska värden påverkas i så liten grad som möjligt. Ny bebyggelse längs Vasavägen kommer troligen inte att påverka bebyggelsen vid Karl-Johanvägen, men en exploatering kan minska möjligheten att uppleva bebyggelsen i skogsläntan från avstånd och ge området en mer stadsmässig karaktär. Den tillkommande bebyggelsen längs Stenkvistavägen kommer att utgöra ett tillägg till den befintliga bebyggelsen och kan ges en varierad skala och byggnadshöjd. Att planprogrammet redovisar en flexibilitet i våningsantalet mellan tre och fem våningar medför osäkerhet i bedömning av påverkan. Om tillkommande bebyggelse utförs i högst fyra våningar med enstaka volym i fem våningar bedöms påverkan på kulturmiljön som måttlig. Om alla tillkommande volymer utförs i fem våningar kommer de resa sig över befintlig bebyggelse som kan komma i skymundan och upplevas som trängd. Den tänkta strukturen längs Stenkvistavägen bryter mot de kulturhistoriskt viktiga idealen om hus i park. Genom att gårdarna är upphöjda bryter den planerade strukturen längs Stenkvistavägen mot befintliga strukturen med hus-i-parken och riskerar att utgöra en barriär och ett tydligt brott gentemot den välbevarade bebyggelsestrukturen. Föreslagen bebyggelse vid Vilstastigen ligger inom ett område som utgör en viktig del i den större grönstrukturen som planerades i samband med uppförandet av Skogsängen. Grönstrukturen är ett viktigt uttryck för tidens ideal om närhet till rekreation. Bebyggelsen placeras så att stråket ut i naturen inte bryts, men försvagas. Den annars så tydliga och dominerande grönstrukturen och grönstråken blir därmed svårare att avläsa. Denna påverkan kan lindras i planskedet genom att bebyggelsen inbäddas i grönska och istället för en stadsmässig karaktär ges en karaktär direkt kopplad till grönstrukturen och naturmarken. En enkel och rationell gestaltning samt tegel som fasadmateriell lindar påverkan av den nya bebyggelsen på de kulturhistoriska värdena i den befintliga bebyggelsen och främjar anslutningen mellan de nya och befintliga områdena.

Planprogrammet ämnar stärka torgbildningen i Skogsängen, vilket är positivt ur kulturmiljöaspekt. Dagens torgbildning är otydlig och saknar till viss del den vitalitet och folkliv som den ursprungligen var tänkt att få. Även att torgbildningen ska tydliggöras som entré till området är positivt eftersom den idag är och ursprungligen har varit Skogsängens entré. En stärkt torgbildning med fler lokaler för handel kan återskapa ett levande centrum, vilket kan underlätta läsbarheten.

Med undantag av det högre punkthuset (vid en placering på innergården/skogsbrynet) medför planprogrammet inte att Skogsängens kulturhistoriska värde skadas i sådan omfattning att miljön inte kan utläsas. Även angränsande områden som utgör uttryck för riksintresset främst som bostadsområden åt industristadens arbetare bedöms inte påverkas i sådan omfattning att möjligheten till läsbarhet av riksintresset minskar. Skogsängens kulturhistoriska värden bedöms inte skadas i sådan mån att det är att betrakta som förvanskning.

➤ *Kritiska faktorer*

- Fördelning av bebyggelsevolym och -höjder längs Stenkvistavägen

Barnperspektivet

- Befintlig trafiksepareringen ger barnen idag i stora delar ett (nästan) bilfritt bostadsområde och trafiksäker miljö som främjar deras möjlighet att upptäcka sin närmiljö.
- Vilstastigen och Skogsängsslingan värnas som bilfria och separerade GC-stråk till idrotts- och rekreationsområden.

- **Ny bebyggelse längs Vilstastigen – grönstrukturen, kulturmiljö och rekreationsstråk**

Ny bebyggelse längs Vilstastigen bidrar med en ny bostadstypologi. Den nya bebyggelsen förtydligar gränsen mellan privat och offentligt rum, men privatiserar samtidigt grönytor längs Vilstastigen som är allmän platsmark. Vilstastigen som utpekad grönt promenadstråk minskas i bredden, men stärks i sin upplevelse- och uppehållskvalitet med ekosystemtjänster som en utgångspunkt.

Ett tydligt glapp mellan villabebyggelsen och tillkommande bebyggelse ska upprätthållas. Blir det gröna släppet mellan villabebyggelsen och ny bebyggelse längs Vilstastigen för smalt, kan det leda till avbrott i den övergripande grönstrukturen. Utpekade skyddsvärda ekar och dagvattenhanteringen ger gaturummet vid Vilstastigen och glappen mellan bebyggelsegrupperna en mycket grön karaktär. Ekar som inte går att spara föreslås ersättas genom olika ekosystemtjänster i närområdet, t ex nyplantering av ek längs Vilstastigen mot Vilsta friluftsområde.

Kritiska faktorer

- Placeringen av ny bebyggelse i relation till gröna samband mellan Skogsängsparken och Vilstastigen.
- Bredden för det gröna släppet mellan befintlig villabebyggelse och ny bebyggelse
- Skyddet av utpekade skyddsvärda ekar i gaturummet och mellan bebyggelse – från planering till byggnation

Barnperspektivet

- Naturmarken i Skogsängsparken är en del av barnens lekmiljö i bostadsområdet. Delen runt den mindre bollplanen används dock knappt idag.

- **Placering av ett högre punkthus**

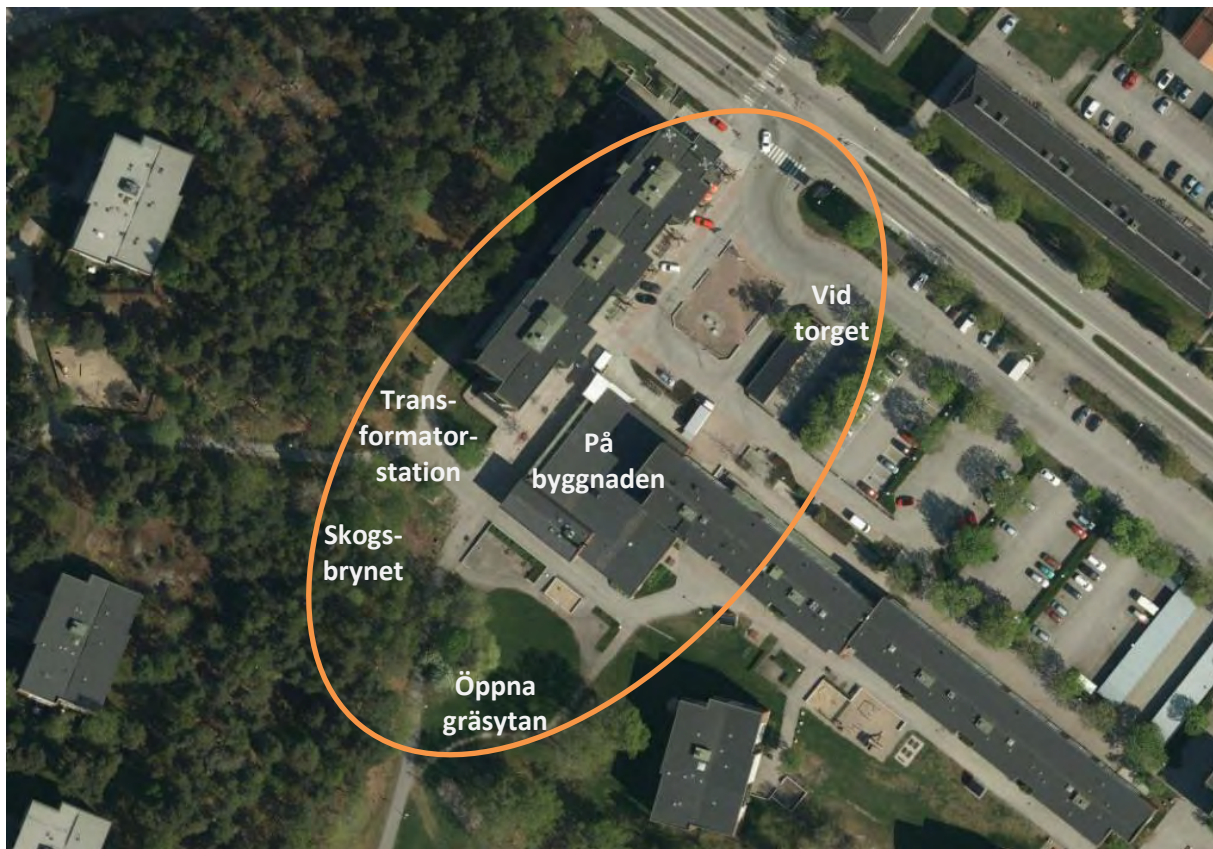
Ett högre punkthus är en ny bebyggelsetypologi som bidrar med ett relativt sett stort antal nya bostäder på ett förhållandevis litet fotavtryck, där en hög exploateringsgrad ger en effektiv markanvändning. Högre hus är synliga på stora avstånd och kan därmed ha påverkan på stadsbilden. I anslutning till Skogsängen längre västerut vid Stenkvistavägen finns efterkrigstidens bebyggelse med flertalet högre bostadshus om ca tio till tolv våningar som sticker upp bland grönska och lägre bebyggelse. Särskilt vid Stenkvistavägen mot ån återfinns ett kluster av högre bebyggelse.

Kulturmiljöanalysen visar att riksintressets centrala stadsbildsdominerande uttryck inte återfinns i närheten av Skogsängen vilket kan möjliggöra att Skogsängen är en plats som kan utredas vidare för byggande av ett högt hus. För att klargöra påverkan på riksintresset bör volymstudier i större landskapsrum genomföras i tidigt skede av detaljplaneprocessen.

Byggnadens placering ska stärka viktiga kvaliteter i Skogsängen: 1) Stärka centrumet, 2) främja mer rörelser längs Skogsängstorget och Skogsängsslingan, 3) en levande/inbjudande bottenvåning, 4) Samspel med Skogsängsparken och annan allmän platsmark.

Olika placeringar med koppling till torget har studerats (se karta nedan) och diskuterats utifrån ett antal aspekter som är viktiga för placeringen.

Trots det relativt lilla fotavtrycket av ett högre punkthus är byggnaden inte lätt placerad. Å ena sidan kan byggnaden vid omsorgsfull placering och gestaltning bidra till mer stadsliv, högre trygghetskänsla och stärka kvaliteter i Skogsängen. Å andra sidan kan fel placering och gestaltning av byggnaden ha negativ påverkan på natur- och kulturmiljön och/eller motverka just de kvaliteterna som ska stärkas i Skogsängen. Placeringen bör fördjupas vidare i tidigt skede av detaljplaneprocessen av etapp 2 - Skogsängsvägen.

Området för ett högre punkthus

Viktiga kvaliteter att uppnå vid placering av ett högre hus	Skogsbrynet	Vid transformatorstation	Öppna gräsytan (Skogsängsslingan)	På befintlig byggnad	Parkeringsyta vid torget
Stärka centrum					
Centrum och torgbildningen stärks	Nej	Kanske	Nej	Ja	Ja
Förutsättningar för kommersiell service stärks (levande bottenvåning)	Kanske	Kanske	Nej	Kanske	Ja
Förutsättningar för socialt umgänge och folkliv vid torget främjas	Nej	Kanske	Nej	Ja	Ja
Skuggeffekter på torget och befintlig bebyggelse undviks	Nej, under eftermiddagen	Nej, under eftermiddagen	Ja	Nej, befintlig bebyggelse under förmiddagen, torget mitt på dagen, ny bebyggelse under eftermiddagen	Nej, under förmiddagen
Potential för levande/inbjudande bottenvåningar stärks	Kanske	Kanske	Nej	Ja	Ja
Främja mer rörelser längs Skogsängsslingan					
Koppling mellan centrum/torget och parkrummet förstärks	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Nej
Skogsängsslingan som promenadstråk stärks	Ja	Kanske	Kanske	Kanske	Nej
Samspel med Skogsängsparken och annan allmän platsmark					
Öppna gräsytan som social mötesplats stärks	Kanske	Nej	Kanske	Kanske	Nej

Viktiga kvaliteter att uppnå vid placering av ett högre hus (ja – kvalitén stärks, kanske = beroende på utformningen, nej = kvalitén stärks inte)

Planprogram Skogsängen – Konsekvensbeskrivning

Konsekvenser vid en placering vid	Skogsbrynet	Vid transformatorstation	Öppna gräsytan (Skogsängsslingan)	På befintlig byggnad	Parkeringsyta vid torget
Samspel med naturmiljön					
Skydd av naturmiljö med klass 2- värden	Nej	Kanske	Ja	Ja	Ja
Skydd av skyddsvärda tallar/ekar	Nej	Kanske	Ja	Ja	Ja
Skuggbildning i naturmiljö undviks	Nej, under förmiddagen	Nej, under förmiddagen	Nej, under förmiddagen	Nej, under förmiddagen	Ja
Samspel med kulturmiljön					
Skydd av höga kulturmiljövärden (b) a. bebyggelse- och grönstruktur	Nej	Nej	Nej	Kanske	Ja
Siktlinje från torget in i parken bevaras och understrykas	Nej	Kanske	Ja	Kanske	Ja
Skydd av bebyggelsefria gröna innergårdar	Nej	Kanske	Nej	Kanske	Ja
Skuggbildning på gröna innergårdar undviks	Nej, under eftermiddagen	Ja	Nej, under eftermiddagen	Kanske	Nej, innergårdar vid ny bebyggelse under eftermiddagen

Konsekvenser vid en placering i olika lägen (ja – positiv påverkan, kanske = påverkan beroende på utformningen, nej = negativ påverkan)

➤ *Kritiska faktorer*

- Punkthusets placering, volym och gestaltning
- Skuggeffekter som kan påverka tillgång till sol på torget, innergården och i områden med höga naturvärden
- Ev påverkan på riksintresset avseende stadsbilden/landskapsrum
- Påverkan på den övergripande bebyggelse- och grönstrukturen för kulturmiljön
- Påverkan på höga naturvärden och skyddsvärda tallar
- Känslan av privatsfär/rum på den gröna innergården och i Skogsängsparken

• **Utökad verksamhet av (för)skola med större behov av friyta – allmän platsmark (parkmark)**

För att kunna erbjuda (för)skolbarn maximal möjlig (för)skolgård utifrån platsens förutsättningar föreslår planprogrammet att flytta gränsen för kvartersmark fram till befintlig gång- och cykelväg (Skogsängsslingan). På så sätt kan gårdsytan utökas även formellt för (för)skolan, samtidigt som förutsättningarna ges för bättre trafikmiljö framför (för)skolan.

Utökningen av (för)skolgården mot Skogsängsslingan begränsar dock ytan parkmark som kommunen har tillgång till för att skapa högre uppehålls- och upplevelsekaraktär längs Skogsängsslingan (allmän platsmark, parkmark). En medveten, grönare och attraktivare gestaltning av (för)skolgården mot Skogsängsslingan bedöms dock kunna kompensera förlusten av allmän platsmark. Även en mer attraktiv (för)skolgård kan bidra till att visuellt öka uppehålls- och upplevelsekaraktären längs slingan. Sträckningen för gång- och cykelvägen (Skogsängsslingan) förblir oförändrad.

➤ *Kritiska faktorer*

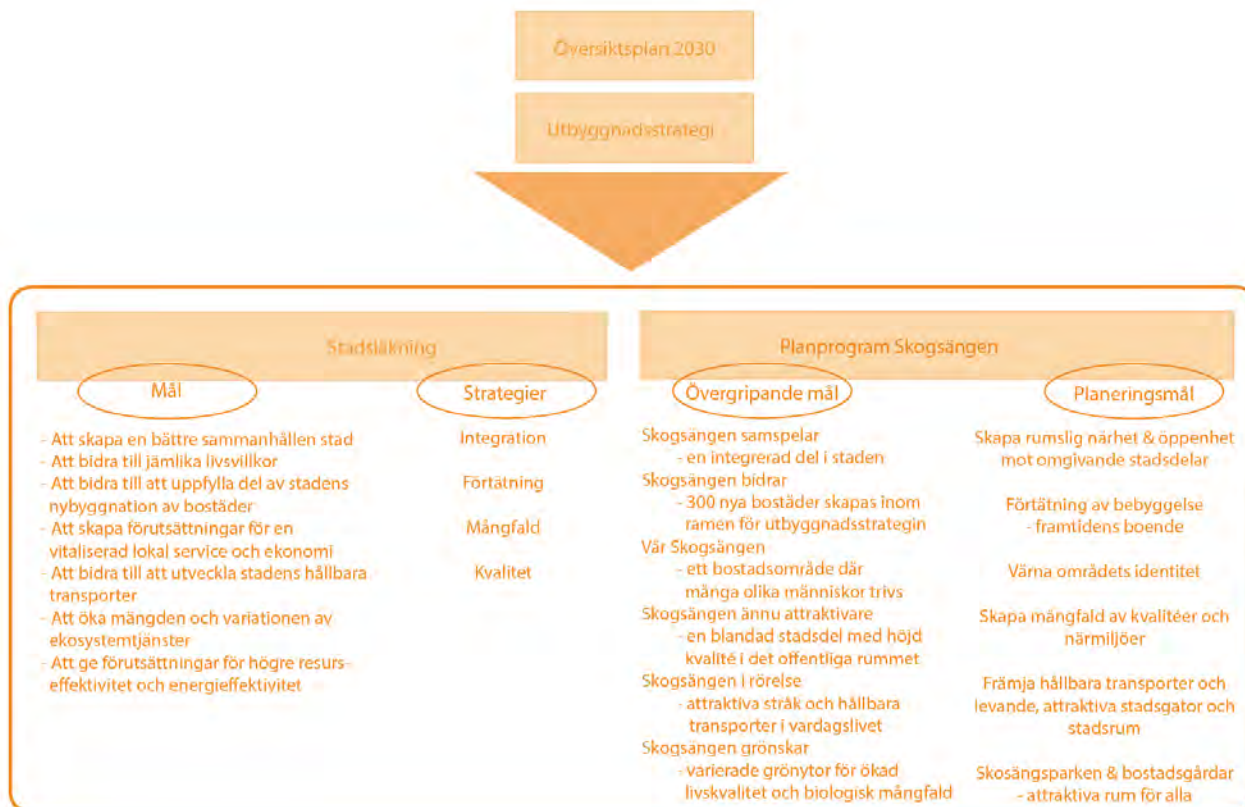
- Kommunalt investeringsbehov för avsmalningen av Vasavägen vid förskolan/skolan
- Detaljplanen kan inte styra en attraktiv gestaltning av skolgård. Andra kommunala verktyg krävs för att säkerställa genomförandet av attraktiva gårdsmiljöer för förskole- och skolbarn.

Barnperspektivet

- En ändrad utformning av Vasavägen främjar ett lugnare trafikrum med tryggare och säkrare (skol)vägar för barn.
- Att ändra allmän platsmark till kvartersmark ökar tillgången till friyta för yngre barn.

10.3 Konsekvensbeskrivning av planförslaget utifrån planeringsmålen

Planeringsmålen i planprogrammet visar inriktningen för arbetet med rumsliga strukturer – från planprogrammet till genomförandet och till dess byggnaderna står på plats. Planeringsmålen har även en koppling till Stadsläkningens mål och kvalitetsprogrammet. Konsekvensbeskrivningen utifrån planeringsmålen belyser möjliga positiva och negativa konsekvenser samt kritiska punkter för den framtida utvecklingen.

Stadsläkningen och Skogsängens mål och strategier

Staden som social arena

En social konsekvensbeskrivning sätter människan i fokus och beskriver hur den planerade strukturen skapar möjligheter för det sociala livet för olika grupper.

- **Skapa rumslig närhet och öppenhet mot omgivande stadsdelar**

Den planerade bebyggelsen längs Stenkvistavägen vänder sig utåt och samspelar tydligare med angränsande stadsdelen Söder än Skogsängen idag. Åtgärder som att skapa tydligare entréer och nya målpunkter, att stärka torget och att höja kvalitén längs viktiga kopplingar och stråk kan bidra till att bjuda in fler att besöka Skogsängen och stärka utbytet med omgivande stadsdelar. Målpunkter för de som bor och arbetar i Skogsängen bidrar också till en levande stadsdel. Placeras målpunkterna i områdets utkanter och längs stråk blir de även synliga och mer tillgängliga från omgivningen. Med rätt utformning kan ett stärkt torg och mindre platsbildningar tillsammans med Skogsängsparken bjuda in många olika grupper att vistas och mötas i det offentliga rummet.

Att smalna av och/eller förändra Stenkvistavägens och Vasavägens utformning kan främja förutsättningarna för ett socialt liv längs gatorna. Att skapa rumslig närhet mot Söder är även viktigt utifrån kulturmiljöaspekter där den nya bebyggelsen orienterar sig mot Söder. Gaturummet kräver en medveten utformning. Annars finns risk att vägarnas barriäreffekt återstår eller till och med förstärks. Även utformningen av fasaderna längs nya Skogsängsgatan är av stor vikt för att Skogsängsgatans funktion som gemensam stadsrum och mötesplats för boende i befintlig och ny bostadsbebyggelse. Med levande bottenvåningar i strategiska lägen kan gatan bli en viktig länk

mellan befintlig och ny bebyggelse. Utan levande bottenvåningar är dock risken stor att stadsliv inte kan utvecklas och nya Skogsängsgatan och de mindre platsbildningarna blir folktomma.

➤ *Kritiska faktorer*

- Vaghållarskapet för Riksväg 53
- Utformning av gaturummen Stenkvistavägen, Vasavägen och nya Skogsängsgatan även i relation till kulturmiljön
- Publika funktioner i gamla posten samt levande bottenvåningar i strategiska lägen som ger en levande fasad samt liv och rörelse åt torget och stadsrum.
- Kopplingar och stråk som bryts längs sträckan på grund av för få målpunkter och/eller låg uppehålls- och upplevelse kvalitet
- Upphöjda gårdar längs Stenkvistavägen kan upplevas som ny barriär mot Skogsängen.
- Drift och skötsel som säkerställer att investeringar i en höjd kvalitet i det offentliga rummet kan upprätthållas över tiden

Barnperspektivet

- Ny utformning av gaturummen Stenkvistavägen, Vasavägen och nya Skogsängsgatan ger lägre hastigheter och skapar ett mer trafiksäkert stadsrum. Minskad barriäreffekt underlättar möten för barn som bor på var sin sida av vägen eller besök i Eskilstuna centrum.
- Skogsängsgatan får ett nytt läge och ny utformning vilket ökar säkerheten och tryggheten för barn i området
- Mer stadsliv i det offentliga rummet ökar trygghetskänslan hos både barn och vuxna.

• **Förtätning av bebyggelse – framtidens boende**

Tillskottet på ca 300 bostäder är positivt för stadens bostadsförsörjning. Blandningen i bostadsbebyggelsen är viktigt för att gynna flyttkedjorna. Ett bredare utbud i den tillkommande bostadsbebyggelsen ger större variation och valfrihet för den som redan bor i eller vill flytta till Skogsängen. Det är dock viktigt att hyresnivån/köppriset för den nya bebyggelsen varierar i området och inte heller blir för hög. I så fall blir förtätning ingen förutsättning för integration och mångfald utan skapar ekonomisk segregation bland boende. Variation i boendeformer m m är en viktig förutsättning för en bostadsmarknad för alla och naturliga möten mellan olika befolkningsgrupper i vardagen. Ett större utbud i bostadsbebyggelsen minskar också risken för att en vi- och dem-känsla utvecklas då det inte blir en enda större befolkningsgrupp som "tar över" den nya bostadsbebyggelsen. Förtätning av bostäder medför också att samma bostadsområde används av fler boende. Det främjar fler rörelser och kan öka efterfrågan på olika typer av service och tjänster i Skogsängen. Men det kan också bidra till ökat slitage.

➤ *Kritiska faktorer*

- Planprogrammet ger förutsättningar för nya bostäder med variation, men kan inte garantera det.
- Byggherrarnas ambitionsnivå att åstadkomma mångfald i boendet för att motverka segregering
- Rumslig separering kan ge upphov till mentala och praktiska barriärer.
- Antal boende i ny bebyggelse utifrån både – ökat underlag till närservice men även ökat slitage och krav på kvalitén i det offentliga rummet

Barnperspektivet

- Med fler boende ökar antal rörelser i bostadsområdet. Det kan gynna barnens och föräldrarnas känsla av att bo i ett tryggt bostadsområde.
- Fler boende betyder fler barn som använder samma yta, dvs fler som ska ha plats att leka, cykla m m. Förtätningen måste lämna tillräckligt utrymme för närlek i bostadsområdet.
- En stor blandning av boenden minskar risken för att en grupp människor "tar över" stadsrummet och förtränger barn och unga från den lekmiljön.
- Trots utbyggnaden av förskola och skola kan det periodvis vara svårt för barn i Skogsängen att få plats på förskola/skola i sitt bostadsområde.

• **Värna områdets identitet**

Att ta hänsyn till Skogsängens historia och bygga vidare på det arv som platsen bär med sig är viktigt. Dels för att koppla de nya bostäderna till ett sammanhang, dels för att många i Skogsängen har bott länge här och uppskattar de många kvalitéerna i bostadsområdet. Planprogrammet föreslår inga förändringar i det befintliga bostadsbeståndet och innergårdarna värnas. Däremot föreslås ny bebyggelse i anslutning till den befintliga strukturen vilket kommer att förändra t ex utsikten för en del boende i Skogsängen och kan leda till en viss oro inför förändringen. Föreslagna åtgärder inom Skogsängsparken har potential att komplettera Skogsängens identitet med stadsdelsparken. Trots den nya årsringen som den nya bebyggelsen utgör, bevarar planprogrammet de delar av Skogsängens identitet som befintliga byggnader och Skogsängsparken förmedlar. De äldre strukturerna kan fortfarande utläsas. Den föreslagna förtätningen kan dock påverka stadsbilden på olika sätt beroende på placering, exploateringsgraden och utformningen. Med rätt utformning, placering och gestaltning bedöms ett högre punkthus kunna ha potential att bli ny identitetsskapande byggnad. Även inom det offentliga rummet finns det möjlighet att främja identitetskänslan genom t ex konst eller andra element i stadsrummet som kopplar an till Skogsängen förr och idag.

➤ *Kritiska faktorer*

- Det högra punkthusets utformning, placering, våningshöjd och gestaltning
- Typ av funktioner som etableras i byggnaden av gamla posten
- Planerad bebyggelse och grönskan som struktur i sig och sambanden med Vilstastigen och friluftsområdet
- Den lilla skalan och känslan för detaljer vid utformning och gestaltning

Barnperspektivet

- För barn är framför allt närmiljön identitetsskapande, som till exempel innergårdar, förskolor och skolor, gaturummen. En intressant närmiljö som inbjuder till att röra sig i Skogsängen bidrar till att föreställa sig en bild och minne av Skogsängen så som det har sett ut då.
- En medveten gestaltning av närmiljön utifrån barns behov är viktig och tar hänsyn till aspekter som t ex orienterbarhet, rörelse och upptäckarglädje. Den lilla skalan och barnens ögonhöjd är andra viktiga faktorer.

• **Skapa en mångfald av kvalitéer och närmiljöer**

De närmaste åren kommer Skogsängen att se en avsevärd befolkningsökning. Byggnationen planeras ske i etapper vilket kan underlätta att skapa en större variation av miljöer. Befolkningsökningen innebär också ett ökat behov av service och offentlig verksamhet, men även ökat underlag för det befintliga utbudet. Ett mer funktionsintegrerat Skogsängen med en grundnivå av service på kort avstånd är särskilt viktigt för barn och människor med vissa funktionshinder eller utan tillgång till bil. Mångfunktionella ytor där olika funktioner i stadsrummet samsas på samma yta är ett annat sätt att förtäta funktioner och skapa mångfald. Viktiga sociala mötesplatser värnas som t ex innergårdarna och den öppna gräsytan i Skogsängsparken. Fler funktioner lockar nya målgrupper till platsen och stärker dess roll som social mötesplats för många. Tillsammans med den föreslagna ökade kvalitén i det befintliga stadsrummet finns en stor potential i Skogsängen att utveckla en omväxlande närmiljö som tilltalar olika befolkningsgrupper under olika tider på dagen och året. Detta innefattar både bostadsområdet och Skogsängsparken. Då kan stadsrummet bli en social arena där många olika människor möts och trivs i vardagen. Ett exempel är den föreslagna temalekplatsen vid den öppna gräsytan i Skogsängsparken.

➤ *Kritiska faktorer*

- Bottenvåningar som fylls med olika funktioner och skapar levande fasader
- Efterfrågan på service i sitt bostadsområde
- Balans mellan ytor för kommersiella verksamheter och mötesplatser som är tillgängliga för alla i stadsrummet

- Drift och skötsel som säkerställer att investeringar utförs med ökad kvalitet i det offentliga rummet kan upprätthållas över tiden

Barnperspektivet

- Innergårdarna med en tydlig uppdelning mellan privat och offentligt ger en trygg ram och miljö för lek bland de mindre barnen
- Även ytor som inte upplevs som attraktiva för vuxna kan vara intressanta lekmiljöer för barn.
- Skogsängsparken med olika karaktärer är en viktig del i barnens närmiljö som naturlig lekplats på nära håll och för socialt umgänge.
- Befintliga skolgårdar och förskolgårdar kan utvecklas till attraktivare lekmiljöer.
- Föreslagen temalekplats kompletterar utbudet för äldre barn i Skogsängen och omgivningarna.

- **Främja hållbara transporter och levande, attraktiva stadsgator och gaturum**

Gående och cyklister främjas på olika sätt vilket ger positiva effekter för miljö och hälsa. Det skapar också förutsättningar för att barn ska kunna få röra sig på ett tryggt och säkert sätt i sin närmiljö. Ny bebyggelse ger Stenkvistavägen och Vasavägen rumsliga kanter och en mänsklig skala. Attraktiva gaturum för gående och cyklister är också en viktig förutsättning för ett socialt liv mellan husen. Även fler målpunkter för olika aktiviteter och åldrar samt intressanta kopplingar och stråk gynnar en levande och trygg stadsdel där folk rör sig under många timmar av dygnet. Vilstastigen och Skogsängsslingan förblir skilda från större vägar och värnar dagens goda förutsättningar för barn att nå rekreationsområden m m på ett säkert sätt. För gående och cyklister utvecklas ett nätverk med fler korsningspunkter och mötesplatser. Att kunna välja väg kan upplevas som en trygghetsfaktor.

➤ *Kritiska faktorer*

- Större glapp mellan olika punktsatsningar kan leda till att uppehålls- och upplevelsekaraktär längs kopplingar och stråk fortsätts upplevas som låg.

Barnperspektivet

- Hög upplevelsekaraktär längs kopplingar, platser och stråk ger barnen en intressant och stimulerande närmiljö som lockar till att gå eller cykla.
- Fokus på gående och cyklister vid utformningen av gaturum ger barn möjlighet att röra sig fritt, tryggt och självständigt i sin närmiljö.
- Utformningen av gaturum som stadsrum ger barn möjlighet att bli aktiva och kunna använda gaturum som en del av sin närmiljö.
- Lekplatser, idrottsplatser m m är intressanta vardagsmålupunkter för barn som kan nås själv på ett tryggt och säkert sätt.
- Nya utformningen av Vasavägen gynnar även trygga skolvägar.
- Framtida läget för förskola/skola intill Stenkvistavägen kräver en medveten utformning av byggnaden för att i möjligaste mån minska bullerpåverkan av skolgården.

- **Skogsängsparken och bostadsgårdar – aktiva gröna rum för alla**

Det finns en stor tillgång till grönytor av olika karaktär i Skogsängen, allt från gröna innergårdar till Skogsängsparken med öppna, skötta ytor och naturmark samt Vilsta friluftsområde. Innergårdarna är ett viktigt vistelserum för barn och äldre. Tillgång till naturmiljöer ökar barns förståelse för hur naturen fungerar. Det är grönytors kvalitativa egenskaper som eftersträvas snarare än kvantitativ yta. Det är viktigt med en inspirerande utemiljö som ger möjlighet att utöva olika fritidsintressen i naturen för dem som inte har möjlighet att resa iväg eller kan skaffa sig den möjligheten. Kvalitativ höjning är viktiga aspekter på Skogsängsskolans skolgård. Skogsängsparkens funktion som länk till Vilsta friluftsområde värnas så att stadsdelsparken även framöver kan koppla samman bostadsnära natur med det större rekreationsområdet.

➤ *Kritiska faktorer*

- Ljusa och gröna bostadsgårdar vid ny bebyggelse
- Bredden för det gröna släppet mellan befintlig villabebyggelse och ny bebyggelse längs Vilstastigen som binder ihop Skogsängsparken med Vilsta friluftsområde

- Ökat slitage i stadsdelsparken
- Ingrepp i naturmark som påverkar befintliga naturmiljön och den biologiska mångfalden

Barnperspektivet

- Skolgården som utemiljö utgör en viktig del i barnens vardagsliv. En medveten gestaltning bidrar till utveckling av barnens motorik, socialt samspel m m. Forskning visar att förskolgårdar/skolgårdar som är mindre än 3000 m² ger tjejer sämre förutsättningar att utveckla lek m m. Förskole- och skolgårdarna i området har minst 3000 m² utemiljö, men underskrider Boverkets allmänna råd. Attraktiva skolgårdar utnyttjas även utanför skoltider som lekmiljö.
- Barnen i området har redan idag stor tillgång till en grönstruktur med varierad karaktär. Den ger barn i olika ålder möjlighet att röra sig i en grön närmiljö.
- En temalekplats kompletterar lekplatser för mindre barn på innergårdarna och kan utvecklas till en mötesplats även för barn från andra stadsdelar.

10.4 Sammanhållen bedömning av konsekvenser

Det behövs fler bostäder i Eskilstuna. Med förtätning av bebyggelsen och fler boenden ökar också efterfrågan på samhällsservice och användningen av fritidsanläggningar, parker och naturområden på i stort sett bibehållen yta. Även nya behov kan uppstå. Samtidigt finns ett bra utgångsläge och stor potential i bostadsområdet idag. För att möta dessa förutsättningar krävs det investeringar i infrastruktur och åtgärder som höjer kvalitén i det offentliga rummet. En viktig förutsättning för att få god effekt och kunna nå planeringsmålen i planprogrammet är därför att kommunen både investerar och ökar budgeten för drift och skötsel. Rumsliga åtgärder i form av stadsbyggnad bör även kompletteras med andra insatser inom kultur, fritid och näringsliv för att uppnå en sammanhållen stad även ur ett bredare socialt perspektiv. Vissa intressekonflikter går dock inte att lösa utan kräver vägval. Det är placeringen för det högre punkthuset och behovet av nya (för)skolplatser i relation till fria per barn.

10.5 Behov av MKB

En tidig bedömning av miljöpåverkan har gjorts för att kunna ta ställning till om en särskild miljöbedömning krävs i samband med detaljplanering. Utifrån de kända förutsättningar och den planerade markanvändning bedöms det inte behövas en miljökonsekvensbedömning vid detaljplaneläggning.

Planprocessen

Enligt 6:11 Miljöbalken och lagen om miljöbedömningar av planer och program (PBL 4:34) skall kommunen genomföra en miljöbedömning för alla detaljplaner som kan medföra en betydande miljöpåverkan. Som stöd för kommunens ställningstagande görs en behovsbedömning i ett tidigt skede av planarbetet. Om behovsbedömningen visar på en betydande miljöpåverkan skall en miljöbedömning göras i form av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). I behovsbedömningen finns 3 alternativ:

- Ja indikerar att planförslaget kommer att leda till en betydande miljöpåverkan i enskild aspekt eller sammanvägt med andra aspekter.
- Nej indikerar att planförslaget inte kommer att leda till en betydande miljöpåverkan enskilt eller i en sammanvägd bedömning.
- Osäker indikerar att det finns en osäkerhet och att frågan kräver djupare analys för att ett ställningstagande ska kunna göras.

Bedömningarna är preliminära. Ny kunskap som tillförs under planarbetet kan innebära att bedömningarna måste omvärderas.

Översiktlig beskrivning av planområdet

Planområdet är ett bostadsområde från 1960-talet med flerbostadshus, skola och förskolor som är belägen runt en skogsliknande parkmiljö - Skogsängsparken. Innergårdarna är skyddade från trafiken och går naturligt över i skogsmiljön. Längs Vilsta-stråket finns ett antal grova ekar och på parkeringsytan finns ett större antal träd. Stenkvistavägen (Rv 53) och Vasagatan passerar planområdet och är idag överbredda gaturum. Den planerade bebyggelsen kommer förmodligen inte att öka dagens bullernivåer utan snarare minska trafikens påverkan på befintlig bebyggelse (gatuutformning som liknar en stadsgata, minskad hastighet).

Miljöbalken

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Bestämmelser Är ett genomförande av planen förenligt med bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap miljöbalken?	x			Placeringen av bostadsbebyggelse bedöms i huvudsak vara lämplig för ändamålet och hushålla med mark (impedimentmark, parkeringsyta, exploateringsgrad). Placeringen tar i huvudsak också hänsyn till platsens förutsättningar och naturmiljön. Konsekvenserna av ett högre punkthus beror på dess placering. Behovet av grönområden i tätorter beaktas. Områden som i sin helhet är av riksintresse är inte aktuellt för planområdet.
laktas gällande miljökvalitetsnormer enligt 5 kap miljöbalken?	x			Miljökvalitetsnormer för utomhusluft, vattenförekomster, fisk- och musselvatten samt omgivningsbuller uppfylls i området. I samband med detaljplaneläggning krävs bullerutredningar för vissa delområden.
Kommer området att tas i anspråk för sådant ändamål som omfattas av bestämmelserna i PBL 4:34 om krav på MKB?		x		Planområdet kommer inte att tas i anspråk för ett sådant ändamål som nämns i PBL 4:34.

Gällande regleringar och skyddsvärden

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Förordnanden/skydd <i>Berör planen område med lagenligt skyddad natur enligt miljöbalken?</i>		x		Naturresevatet Vilsta som även är Natura 2000 område (Art- och habitatdirektivet) ligger cirka 250 m söder om planområdet. Befintligt bostadsbestånd har placerats med omsorg i landskap. Längs parkeringen vid Stenkvistavägen står träd på rad och bildar eventuellt en allé, ensataka träd saknas. Eventuellt kan det bli aktuellt att söka biotopskyddsdispens i samband med detaljplaneläggning.

Planprogram Skogsängen – Konsekvensbeskrivning

Berör planen kulturresevat, byggnadsminnen eller fornminnen?		x		Enligt den arkeologiska utredningen finns det två fornlämningar och en övrig lämning inom planområdet. Arkeologiska åtgärder bedöms inte behövas under kommande planarbeten. Programförslaget bedöms inte heller påverka fornlämningarna. Den planerade bebyggelsen i västra delen längs Vasagatan ligger inom zonen för fornminnen, men bedöms inte ha betydande påverkan på fornminnet (RAÄ Eskilstuna 279:1 – Depotfynd, bevakningsobjekt) som ligger på andra sidan gatan. Angränsande till planområdet ligger St Andreas kyrka, ett kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. KML som dock inte omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 2-3 KML.
Riksintressen Berör planen riksintresse för natur- eller kulturminnesvård, rörligt friluftsliv eller Natura 2000-område?		x		Skogsängen angränsar i nordvästliga delen till Riksintresse för kulturmiljövård. En framtida placering av ett högre punkthus bedöms kunna vara möjligt utan att påverka riksintresset för kulturmiljö. En landskapsrumsanalys bör dock göras i samband med detaljplanläggning.
Högt naturvärde Berör planen område, som bedömts ha högt regionalt eller kommunalt naturvärde?		x	x	Skogsängsparken är en tallskog som fyller rekreativa behov men utgör också en livsmiljö för växter och djur. En naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald har gjorts som visar att det finns naturvärdesklasser 2, 3 och 4. En av de studerade placeringarna för ett högre punkthus ligger i randzonen i mittersta delen av ett område med naturvärdesklass 2. Värdefulla träd har inmätts och tre tallar (ca 150 år) och en ek (ca 100 år) påverkas i olika omfattning vid byggnation av ett högt punkthus. Längs Vilstastigen finns naturvärdesklasser 3 och 4. Placering av bebyggelsen längs Vilstastigen kommer att detaljstuderas i samband med detaljplaneringen. Sträckningen av gatan och placeringen av bebyggelsen anpassas till utpekade och inmätta skyddsvärda träd.
Skyddsavstånd Lokaliseras planerade verksamheter så att skyddsavstånd till befintlig bebyggelse inte uppfylls?		x		Planprogrammet pekar inte ut några ytor för verksamhetsändamål utan bara mindre lokalytor utan störande påverkan på omgivningen.

Effekter på miljön

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Mark Kan ett genomförande av planen skada befintliga markförhållanden?		x		Det finns ingen känd risk för skred, ras eller erosion i området. Hällar i området utgör en intressant geologisk formation att ta hänsyn till vid placering av ny bebyggelse.
Ligger delar av planområdet inom det av SMHI karterade riskområdet för översvämning?		x		

Planprogram Skogsängen – Konsekvensbeskrivning

Kan miljö- och hälsofarliga ämnen finnas lagrade i marken?		x		Den enda kända markföroreningen enligt Länsstyrelsens EBH-stödet ligger utanför planområdet, norr om Stenkvistavägen och är klassad som riskklass 3-4. Skogsängen anlades på 60/70-talet och fyllnadsmassor från den tiden kan innehålla förhöjda halter av föroreningar. Markföroreningar kommer att utredas i detaljplaneskedet.
Luft och klimat Kan ett genomförande av planen medföra försämringar av luftkvaliteten eller förändringar av klimatet?		x		Trafiken som tillkommer i samband med ny bebyggelse bedöms inte medföra väsentliga försämringar av luftkvaliteten. Hastigheten längs Stenkvistavägen, Vasavägen och Skogsängsgatan bedöms minska när gatuutformningen förändras. Stora grönområden bevaras som parkmark och bidrar positivt till klimatet. Träd på parkeringsytan som tas ner när bebyggelsen genomförs, ska återersättas i området med nyplantering eller andra ekosystemtjänster.
Vatten Kan ett genomförande av planen medföra försämringar av vattnets kvalitet eller orsaka förändrade flödesmönster?		x		Planområdet ligger inte i närheten av ett yt- eller grundvattentäkt. Den planerade bebyggelsen sker i huvudsak på parkeringsytor och impedimentmark. Ny bebyggelse längs Vilstastigen ligger inom en zon där avrinning och dräneringsmönster samt ytor för dagvattenhantering ska studeras närmare i samband med detaljplaneläggningen. Lågpunkten inom parkområdet kan med fördel användas för hantering av dagvatten.
Vegetation Kan ett genomförande av planen påverka vegetationsförhållandena i området?			x	Skyddsvärda träd har mätts in (stam och kronomfång) för att i möjligaste mån kunna anpassa bebyggelsen/minska påverkan av träden. Mötet mellan ekarna och ny bebyggelse ska detaljstuderas i samband med detaljplaneläggning. Befintliga träd på parkeringsytan vid Stenkvistavägen kan delvis ersättas på de nya gårdarna och på markparkeringarna, längs nya Skogsängsgatan eller i kompensationsområden (t ex skolgårdar). Variationen av trädarter kan med fördel ökas i samband med det. Pollinerande växter i gårdarna på kvartersmark men även på allmän platsmark är möjligheter för att öka mångfalden när det gäller vegetationen. Stadsnaturen i Skogsängsparken med sin tallmiljö ska utvecklas som en av karaktärerna i parken. Fler möjligheter för att öka mångfalden i vegetationen är att kombinera dagvattenhantering och plantera vattentåliga växter. En möjlig yta finns vid den utpekade triangeln inom parkmark.
Djurliv Kan ett genomförande av planen påverka djurlivet i området?			x	Bebyggelsen vid Vilstastigen ska i möjligaste mån anpassas till de grova ekarna längs Vilstastigen. Ett av placeringarna för det höga punkthuset ligger inom ett område med höga naturvärden och skyddsvärda arter. Kopplingar mellan grönområden ska stärkas vilket bedöms vara fördelaktigt för djuren.

Planprogram Skogsängen – Konsekvensbeskrivning

Stads-/landskapsbild Kan ett genomförande av planen påverka stads/landskapsbilden?	x			Utsikten mot och silhuetten av Skogsängen kommer att förändras vid byggnation. Fler analyser av landskapsrummet och stadsbilden krävs vid byggnation av ett högre punkthus.
Miljöpåverkan från omgivningen Kan befintlig miljöstörande verksamhet i omgivningen ha negativ inverkan på projektet?		x		Det finns inga kända miljöstörande verksamheter i omgivningen som kan antas ha negativ inverkan.

Effekter på hälsa och säkerhet

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Störningar Kan ett genomförande av planen medföra störningar; t ex utsläpp, buller, vibrationer, ljus?			x	Med tanke på Trafikplanens mål och intentioner, prioritering av gående och cyklister samt avsmalningen av Stenkvistavägen och Vasavägen förväntas tillkommande bebyggelse inte medföra en ökning av nuvarande ljudnivåer. För vissa delområden behövs bullerutredningar i samband med detaljplaneläggningen för att säkerställa att gällande riktlinjer för trafikbuller följs.
Säkerhet Kan ett genomförande av planen ge effekter på hälsa och säkerhet?		x		Skogsängen ligger enligt översiktsplanen 2030 utanför högriskområde för radon. Stenkvistavägen är inte utpekad som rekommenderad väg för transport av farligt gods.
Barn och ungdomar Kommer planen att påverka barn och ungdomar negativt?		x		Inom parkmark föreslås en temalekplats med inriktning mot äldre barn som ökar möjligheterna för utomhusaktiviteter. Skogsmiljön bevaras i stora drag som naturlig lekplats och område för naturupplevelser både för boende, angränsande skolor/förskolor och allmänheten. Redan idag finns det trygga, separerade GC-vägar längs Skogsängsparken som leder bl a till olika skolor/förskolor i stadsdelen.

Effekter på hushållning av mark, vatten och andra resurser

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
Mark- och vattenanvändning Kan ett genomförande av planen medföra avsevärd förändring av mark och vattenanvändning i området?		x		
Naturresurser Kan ett genomförande av planen medföra ett avsevärt uttömmande av någon ej förnyelsebar naturresurs?		x		
Transporter/Kommunikation Kan ett genomförande av planen ge upphov till betydande ökning av fordonstrafik?		x		
Rekreation, rörligt friluftsliv Kan ett genomförande av planen försämra kvalitén eller kvantiteten på någon rekreativ möjlighet?		x		Bebyggelse längs Vilstastigen minskar grönytan längs Vilstastigen. Tillgång till grönytor bedöms dock vara tillräckligt för att tillgodose dagens och framtida behov. Kvalitativa åtgärder planeras som kompensation.

Planprogram Skogsängen – Konsekvensbeskrivning

<p>Kulturminnesvård Kan ett genomförande av planen negativt påverka område med fornlämning eller annan värdefull kulturhistorisk miljö?</p>			x	<p>En arkeologisk utredning visar att fornlämningar ligger inom naturmark och därmed inte kommer att påverkas av programförslaget. En övrig lämning är placerad i en mindre skogsdunge som föreslås bevaras som en del av skolgården. Bostadsområdet Skogsängen pekas ut som område med lokalt intresse för kulturmiljövård. Enligt kulturmiljöanalysen ska bebyggelse och strukturer i Skogsängen betraktas som särskilt värdefulla i lagens mening. Viktiga kvaliteter och centrala värden i Skogsängens miljö är trafiksepareringen, den övergripande bebyggelse- och grönstrukturen samt arkitekturen. Att komplettera ett område som Skogsängen där såväl bebyggelse som strukturer i princip är intakta medför att de kulturhistoriska värdena skadas. Planprogrammet medför dock såväl negativa som positiva konsekvenser för kulturmiljön. Med undantag av det högre punkthuset (vid en placering på innergården/skogsbrynet) medför planprogrammet inte att Skogsängens kulturhistoriska värde skadas i sådan omfattning att miljön inte kan utläsas. Även angränsande områden som utgör uttryck för riksintresset främst som bostadsområden åt industristadens arbetare bedöms inte påverkas i sådan omfattning att möjligheten till läsbarhet av riksintresset minskar. Skogsängens kulturhistoriska värden bedöms inte skadas i sådan mån att det är att betrakta som förvanskning.</p>
--	--	--	---	---

Övergripande miljömål och bärkraftsprinciper

	Ja	Nej	Osäker	Kommentar
<p>Långsiktliga miljömål Finns det någon risk att ett genomförande av planen åstadkommer effekter som strider mot de fyra kretsloppsvillkoren eller andra långsiktiga miljömål?</p>			x	<p>En placering av det högre punkthus i skogsbrynet skulle innebära påverkan på ett område som klassats med höga naturvärden för biologisk mångfald.</p>
<p>Har ett genomförande av planen effekter som var för sig är begränsade men tillsammans kan vara betydande?</p>		x		
<p>Har ett genomförande av planen miljöeffekter som kan orsaka skada på människors hälsa, direkt eller indirekt?</p>		x		

Sammanfattning

Positiva effekter av planens genomförande Planprogrammet bidrar med nya bostäder och skola/förskola – funktioner som det redan idag finns hög efterfrågan för. Det finns goda möjligheter att genomföra olika åtgärder i planområdet utifrån perspektivet ekosystemtjänster. Parkeringsytor och impedimentmark kan aktiveras och utnyttjas mer effektivt för flera funktioner samtidigt. Stenkvistavägen och Vasavägen får ett mjukare gaturum vilket bedöms leda till lägre hastigheter och positiva effekter på trafiksäkerhet och utsläpp.

Negativa effekter av planens genomförande Eventuell påverkan av enstaka ekar och lokala kulturmiljön beror på olika aspekter och kommer att studeras närmare under planprocessen. Enstaka tallar och ett område med höga naturvärden kan påverkas beroende på placeringen av ett högre punkthus. Eventuell påverkan på riksintresset behöver studeras vidare i en landskapsrumsanalys.

Nollalternativ Stora ytor (parkeringsytor och impedimentmark) fortsätter att användas undermålig. Överbreda vägar bildar barriärer mellan stadsdelarna. Trafiksäkerheten framför allt för barn är bra längs separerade GC-vägar, men sämre längs Stenkvistavägen, Vasavägen och Skogsängsgatan. Behovet av (för)skolplatser kan inte tillgodoses i närmiljön för boende i Skogsängen.

Sammanfattande kommentarer

Kommunens ställningstagande

Med utgångspunkt i ovanstående gör kommunen följande bedömning:	Markera med X
Ett genomförande av detaljplanen har inte någon påvisbar negativ effekt på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser. Planbeskrivning enligt PBL.	
Ett genomförande av detaljplanen kan få negativa effekter, men förebyggande åtgärder kommer att vidtas så att dessa inte blir betydande. Konsekvenser och åtgärder redovisas i planbeskrivningen, enligt PBL.	x
Ett genomförande av detaljplanen kan få en betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten eller andra resurser. En MKB enligt 4 kap. 34 § PBL erfordras.	
Miljöpåverkan är så betydande att andra lokaliseringalternativ bör utredas.	

Avgränsning

En MKB behöver inte tas fram.

11. Sammanställning av synpunkter från programsamrådet

Sammanställningen sammanfattar inkomna synpunkter från programsamrådet. Den redovisar också planavdelningens förslag och motiveringar till hur synpunkterna ska beaktas under den fortsatta hanteringen av planärendet. Dokumentet redovisar även eventuella förändringar som har gjorts efter programsamrådet.

Programsamråd

Programförslaget skickades ut till berörda för samråd och var utställt i foajén i Värjan, och på Distriktskontoret Öst i Skogsängen, under tiden 10 april – 2 maj 2017.

Inkomna synpunkter

15 skriftliga yttranden har kommit in under programsamrådet, varav 12 med synpunkter. En sammanfattning över skriftliga inkomna synpunkter och planavdelningens svar redovisas nedan. Samtliga skriftliga yttranden finns tillgängliga i sin helhet på planavdelningen för granskning.

11.1 Sammanfattning över inkomna synpunkter

Länsstyrelsen

Kulturmiljö

Riksintresse för kulturmiljövården

Planområdet angränsar i nordvästliga delen till riksintresse för kulturmiljövården Eskilstuna (D 5) enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Riksintresset ska skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Hänsyn ska tas till riksintresset även vid åtgärder utanför riksintresseområdet som kan påverka värdena i området negativt så att påtaglig skada uppstår. Kulturmiljöer som bedöms ha betydelse ur allmän synpunkt ska så långt möjligt skyddas mot påtaglig skada. Det gäller bl.a. de kulturmiljöer som finns redovisade i kulturmiljöprogram. Angränsande till planområdet i norr ligger Sankt Andreas kyrka, ett kyrkligt kulturminne enligt 4 kap. KML som dock inte omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 2-3 §§ KML. Bostadsområdet Skogsängen har pekats ut som område av lokalt intresse för kulturmiljövården i översiktsplan 2030 och i kulturminnesvårdsprogram för Eskilstuna kommun, Bygd att bevara 1988.

Synpunkter kulturmiljö – riksintresse och värdefull bebyggelse

Planprogrammet ska visa hur en ny blandad bebyggelse kan tillföras den befintliga strukturen från 60-talet i området Skogsängen, samtidigt som befintliga värden tillvaratas. För yngre bebyggelse, i synnerhet den senmoderna bebyggelsen som miljonprogrammet, finns det inte samma konsensus kring vilka positiva värden som bebyggelsen innehåller, t.ex. kulturhistoriska, historiska, byggnadstekniska, miljömässiga och konstnärliga värden, som det gör för äldre bebyggelse. Det är därför än viktigare att inventera och analysera befintliga värden i ett sådant område före en förändring, så att man kan bedöma vilka konsekvenserna blir och hur väl de stämmer med PBL:s krav på varsamhet, förvanskning och god planering. Det är därför bra att påverkan på kulturmiljön och stadsbilden ska studeras vidare i planprocessen och att en kulturmiljöanalys ska tas fram.

I landet finns många områden från rekordåren. Skogsängen liknar alla andra områden men samtidigt inget annat. Det är viktigt att varje område betraktas och förstås utifrån sina egna förutsättningar. Ofta är övergripande helhet och strukturer viktigt att värna, t ex placeringen av bebyggelsen i landskapet, trafikseparering, bebyggelsens samverkan med grönområden etc. Men konstnärliga värden som materialitet, gestaltning och färgverkan samspelar ofta på subtila sätt som det är lätt att renovera bort vid en förändring.

Det går inte att peka på ett val eller en lösning som det bästa. För varje objekt/område måste man göra en systematisk analys och sedan göra de val som behövs i förhållande till det mål man vill uppnå. Det är inte heller en enda part som kan avgöra om lösningen är bra. Valen måste ske i ett samspel mellan byggherre, myndigheter och boende/brukare.

Det är positivt att planprogrammet lägger grunden för en helhetssyn inför kommande detaljplanering vilket ger förutsättningar till att inkludera kulturmiljön tidigt i planprocessen. Det gör att värdefulla kulturmiljöaspekter kan tas tillvara, användas och utvecklas. Det är glädjande att planprogrammet så tydlig tar fasta på att utvecklingen ska ske i dialog med de boende i området. De principer för att ta tillvara och bygga vidare på befintliga kulturmiljövärden som anges i "Tematisk fördjupning – bebyggelse och funktioner", inledningen s 16-17, är bra och genomarbetade. Det bör dock studeras vidare i kulturmiljöanalys och kvalitetsprogram hur stor variationen i skala, höjder och bebyggelse typer bör vara i området, för att inte befintliga värden ska påverkas negativt.

Konsekvensbeskrivningen utreder inte i tillräckligt hög grad konsekvenser för kulturmiljön. Slutsatser från kulturmiljöanalysen bör införlivas i konsekvensbeskrivningen och kommande detaljplaner.

Det är bra att skydds- och varsamhetsbestämmelser för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse ska utredas i samband med detaljplaneläggning. I miljonprogramsområden kan varsamhetskravet och förvanskningförbudet enligt PBL behöva tillämpas på delvis annat sätt än för annan bebyggelse. Ett litteraturtips är Strategi för varsamhet, Skivhus och lamellhus av byggnadsantikvarie Daniel Melchert (2006) och Förändra varsamt – vägledning vid ombyggnader av rekordårens bebyggelse, arkitekt Nilsson Samuelsson (2004).

Utformning och materialval för ny bebyggelse bör studeras vidare och relatera på ett medvetet sätt till befintlig bebyggelse.

Särskilda förutsättningar och krav gäller för att renovera rekordårens bostadsområden. Ska man bevara, uppdatera eller uppgradera? Varje objekt måste analyseras noga och valen göras utifrån de mål man har. På senare tid har tydligare tankar om och metoder för renovering som tillgodoser de tekniska kraven men som samtidigt tar hänsyn till de speciella arkitektoniska kvaliteterna börjat utvecklas. Ett intressant projekt är området Vildanden i Lund, som fick den svenska arkitekturens främsta utmärkelse – Kaspar Sahlinspris 1968. Vid renoveringen av området i början av 2000-talet gjorde man vägvalet att renovera och laga istället för att byta ut och göra om.

Fornlämningar

Programområdet omfattar ca 25 ha mark som utgörs av idag bebyggda områden vilka omgärdar en skogsbeklädd moränhöjd med bergknallar. Det finns ingen känd fornlämning inom programområdet men eftersom det inte är osannolikt att tidigare okända fornlämningar kan förekomma, har en arkeologisk utredning beställts och kommer att genomföras under fältsäsongen år 2017.

Först när utredningens resultat föreligger kan Länsstyrelsen ta ställning till områdets detaljplanering. Utredningen kommer att utgöra en del av kommunens planeringsunderlag och ett beslutsunderlag enligt KML för Länsstyrelsen.

Svar:

En arkologisk utredning har genomförts. Utredningen hittade två fornlämningar (en härd/boplats och en härd) samt en övrig kulturhistorisk lämning (hägnad). Fornlämningarna kommer att beaktas i kommande detaljplanläggning.

En kulturmiljöanalys (antikvarisk förundersökning och konsekvensbeskrivning) har genomförts och arbetats in i planprogrammets olika delar. Kulturmiljöanalysen kommer även att vara underlag i kommande detaljplaneläggningen.

Trafikverket

Trafikverket är väghållare för väg 53 och är som sådan ansvarig för drift och underhåll av vägen, liksom för investeringar utmed vägen. I dessa sammanhang beaktar vi kraven för en riksväg, bl.a. tillgänglighet, trafiksäkerhet och utformning. Vägsträckan förbi aktuellt område byggdes om för ca 15 år sedan. I samband med ombyggnationen ändrades vägens karaktär då den mittseparerades.

Utifrån ovanstående anser Trafikverket att vägens funktion ska behållas. Inför det kommande arbetet med utvecklingen av Skogsängen önskar Trafikverket uppmärksamma följande.

Nya anslutningar till väg 53

Som planprogrammet beskriver jobbar Trafikverket generellt med att hålla antalet anslutningar till statlig väg nere, eftersom varje enskild anslutning kan innebära en potentiell farlig trafiksituation. På grund av detta anser Trafikverket att inga nya anslutningar från planområdet till väg 53 ska tillåtas. I samband med framtagande av ÅVS:n för väg 53 genom Eskilstuna framkom önskemål om att minska antalet utfarter till väg 53, för att på så sätt förbättra trafiksäkerheten utmed vägen.

Åtgärder utmed väg 53

Trafikverket ser positivt på att kommunen arbetar för att förbättra förutsättningar för gående och cyklister. Här vill vi dock uppmärksamma att Trafikverket arbetar utifrån de transportpolitiska målen och att vi inte har någon uttalad prioritering mellan enskilda trafikslag. Det innebär att bra lösningar, med avseende på bl.a. tillgänglighet och framkomlighet, ska skapas för alla trafikanter oavsett trafikslag. Beträffande utformningen av väg 53 önskar Trafikverket en dialog med kommunen. Här behöver klargöras vad som avses med mjukt trafikrum, vilka fysiska åtgärder innebär det på detta vägavsnitt och hur väl överensstämmer åtgärderna med Trafikverkets uppfattning enligt stycket ovan? Trafikverket vill uppmärksamma att ombyggnad av statlig infrastruktur kräver en process enligt väglagen.

Bebyggelse utmed väg 53

Trafikverket anser att det byggnadsfria avståndet utmed väg 53 ska beaktas, d.v.s. att nya byggnader ska placeras minst 12 meter från vägområdet utmed väg 53. Detta motsvarar i stort avståndet mellan väg 53 och byggnader på den nordöstra sidan av vägen.

Av planprogrammet framgår att ny bebyggelse enligt det vinnande tävlingsbidraget delvis ligger inom detta avstånd. Här framgår dock inte vilket avstånd som föreslås hållas mellan planerad bebyggelse och riksvägen. Frågan om placering av byggnader utmed väg 53 kan med fördel tas med i den dialog som nämns i avsnittet ovan.

Trafikbuller

I likhet med vad som framgår av planprogrammet anser Trafikverket att kommande detaljplaner ska redovisa ljudmiljön för planerade bostäder med tillhörande uteplatser, liksom för ev skolgårdar. I sammanhanget anser Trafikverket att trafikering prognosår 2040 ska beaktas.

Övertagande av väghållarskapet för väg 53

Förfarandet gällande kommunens övertagande av väghållarskapet för väg 53 pågår. När vägövertagandet är genomfört har kommunen rådighet över samtliga frågor ovan.

Svar:

Kommunen för en kontinuerlig dialog med Trafikverket om ett kommunalt övertagande av Stenkvistavägen. En förstudie planeras genomföras som visar framtida utformningsmöjligheter för Stenkvistavägen. Förstudien kommer att vara underlagsmaterial till kommande detaljplanering.

Luffartsverket

LFV har som sakägare av CNS-utrustning inget att erinra mot planprogrammet. Detta yttrande gäller på utfärdandedatum. LFV förbehåller sig rätten att revidera yttrandet vid ny prövning om regelverk gällande störningar på CNS-utrustning förändras, eller om ny CNS-utrustning etableras i hindrets närhet.

Med CNS-utrustning menas utrustning för kommunikation, navigation och radar (Communication, Navigation, Surveillance). Analysen grundar sig på Svensk Standard 447 10 12 utgåva 1:1991 "Skyddsavstånd för luftfartsradiosystem mot aktiva och passiva störningar för elektrisk kraftöverföring och tågdrift", Standardiseringskommissionen i Sverige, samt på ICAO DOC 015.

VIKTIGT: I vårt remissvar har LFV inte analyserat konsekvenser för flygvägar till och från flygplatser, samt om CNS-utrustning ägd av flygplats kan riskera att bli påverkad. Berörda flygplatser skall därför alltid tillfrågas som sakägare om byggnadsverk över 20 meter ingår i planer, eller om flygplatserna av annan anledning misstänks kunna bli påverkade av en etablering. Med berörd flygplats avses att etableringen hamnar inom flygplatsens MSA-yta ca 60 km ut från flygplatsen. MSA är den hinderyta som är störst och står för "Minimum Sector Altitude". LFV erbjuder produkten Flyghinderanalys, där vi utför kontroll av flygvägar, luftrum och all tänkbar radioutrustning för luftfarten.

Svar:

Luftfartsverket och berörda flygplatser kommer att kontaktas i den fortsatta detaljplaneläggningen.

- Lantmäteriet** Det finns ett antal tomtindelningar inom området som kommer att upphävas genom den nya planläggningen. Var noga med att redovisa denna konsekvens i planbeskrivningarna samt att underrätta den grupp inom Lantmäteriet som ansvarar för registrering/avregistrering av planer så att tomtindelningarna tas bort från fastighetsregistret när de upphör att gälla.
- Vid en snabb syn av fastigheterna i området konstateras att övervägande många bildades innan det digitala fastighetsregistret infördes. Det medför att det inom området kan finnas servitut/rättigheter som inte redovisas i registerkartan. Det är fördelaktigt om en utredning av rättigheter/servitut genomförs i samband med att grundkartorna tas fram för att i ett tidigt stadie kunna hantera konsekvenserna av eventuella påföljder detaljplanerna får för befintliga servitut/rättigheter. Detsamma gäller utredning/inmätning av befintliga gränser. De allra flesta gränser redovisas med god kvalitet (0,05 meter) men det är inte säkert att kvaliteten är så hög i verkligheten.
- En grundkarta av god kvalitet underlättar mycket vid genomförandet av detaljplanerna.
- Svar:*
En grundkarta har beställts som underlag till kommande detaljplanläggning.
- Telia Company** TSNFAB innehar en anläggning på fastigheten Eskilstuna Vilsta 2:1 inom planområdet. TSNFAB hemställer att ett E-område för användning Tekniska anläggningar eller Telestation ska vara kvar i plankartan som sammanfaller med anläggningen samt att det i planprogrammet anges att en telestation finns och kommer att kvarstå.
- TSNFAB förutsätter vidare att inga förändringar företas som påverkar TSNFAB:s byggnad och utrustning. Om förändringar företas ska kommunen eller exploatören ha klargjort vem som står för kostnaderna samt att dessa säkras upp via avtalsförbindelse.
- Svar:*
Planeringsförutsättningarna i planprogrammet kompletteras med information om telestationen. Under kommande detaljplanläggning kommer kommunen att fortsätta dialogen med Telia Company kring detaljplaneförslaget och befintlig telestation.
- EEM el** Under Teknisk försörjning saknas befintliga elledningar i ledningskartan. Texten ska också kompletteras med: För att elnätet ska kunna försörja nya bostäder och laddplatser måste ett antal nya transformatorstationer byggas i området.
- Svar:*
Planeringsförutsättningarna i planprogrammet kompletteras i karta och bild enligt ovan.
- EEM avfall** Att renhållningsförordning beaktas vad gäller transportvägar till och från avfallsutrymmen i detaljplan.
- Svar:*
Planeringsförutsättningarna i planprogrammet kompletteras. Renhållningsförordningen beaktas i samband med kommande detaljplanläggning.

Sakägare 1

Redan för ungefär 1 år sedan byggdes skolan ut med en paviljong som innehåller 4 klassrum. Det torde ha utökad antal elever med cirka 100 stycken. Som vi förstått planeras nu en utökning med ytterligare cirka 150 elever. Om vi tolkat planförslaget rätt ska den utbyggnaden göras genom att bygga fler våningar på byggnaderna närmast Vasavägen. Bullernivån är redan idag hög när barnen vistas ute på rast. Det är ganska påfrestande att vistas ute på den egna tomten under dessa tillfällen. Som tur är finns det en skyddszon på cirka 20 meter i form av allmän platsmark med gång- och cykelvägar. Därför blir vi oroadade när det i planen föreslås att den allmänna platsmarken omvandlas till tomtmark. Vi uppfattar detta som att man vill utöka skolgården i riktning mot våra hus så att eleverna kan vistas ännu närmare våra tomter. De allmänna gång- och cykelvägar som finns idag utnyttjas flitigt av både boende och förbipasserande fotgängare och cyklister. Det vore olyckligt om skoleleverna ska vistas på dessa ytor vilket både skapar ännu mer bullerstörningar för oss grannar samt olycksrisker när cyklister ska passera området. Vi hemställer att kommunen värnar om den allmänna platsmarken som den ser ut idag, behåller skolgårdens gränser mot våra fastigheter och inte blandar gång- och cykelvägarna med skolelever på rast.

Svar:

Planprogrammet föreslår ingen ändring när det gäller sträckningen för gång- och cykelvägen idag. Skolgården föreslås inte heller läggas ihop med gång- och cykelvägen, utan gång- och cykelvägen ligger längs med skolgården. Kvarteretsmarken föreslås utöka mot gång- och cykelvägen för att kunna utöka friytan för skolbarn med tanke på den föreslagna ökningen av skolverksamheten. I samband med detaljplanläggning kommer arbetet med avgränsningen av kvarteretsmarken fortsättas och förtydligas. En medveten gestaltning av skolgården i senare skeden bör utreda möjligheterna till att bli höja uppehållskvalitén på skolgården, att gestalta en tydligare rumsindelning med lugnare gröna platser mot villabebyggelsen, och platser för rörelsebetonade aktiviteter närmare skolbyggnaderna, bullerminskande markbeläggning, men även till att skapa en tydligare visuell avgränsning i form av t ex växtlighet mot intilliggande fastigheter.

Sakägare 2

Det är önskvärt att de redan befintliga samt de nya boendena inte blir för dyra, så att alla har möjlighet att bo kvar, respektive flytta in! Tänk på att ytterligare Seniorboenden, typ nuvarande 65 plus, Trygghetsboende mm. behövs med tanke på framtiden!

Planerade Centralgarage: Ta inte bort de befintliga varmgaragen som finns i bottenvåningen på vissa hus. De här garagen är "guld värda" för de flesta av oss, och är bl a en av anledningarna till att många av oss valt att bo i Skogsängen. Det känns tryggt att ha den egna bilen i "säkerhet". Dessutom finns det plats för t ex vinter/somnardäck, en avlastningshylla och lite verktyg mm (i de lite större garagen) vilket inte skulle vara fallet i ett stort garage, där många bilar står. Särskilt för oss lite äldre hyresgäster, 65 plus, är de här "egna" garagen stor tillgång på många sätt.

Svar:

Kommande detaljplaneläggning ger förutsättningarna för att kunna bygga i området. Däremot är det inte möjligt att styra upplåtelseformen eller olika boendeformer i detaljplanen. Ambitionen i planprogrammet är dock att i samverkan med framtida byggherrar ge möjlighet till en variation av boenden framöver. Planavdelningen samarbetar med vuxenförvaltningen när det gäller LSS - styrda boendeformer i programområdet (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

Sakägare 3

Jag önskar att det i den fortsatta detaljplaneringen tas rimlig hänsyn till befintlig byggnation när det gäller avstånd till ny bebyggelse. I underlaget från det så kallade "vinnande arkitektförslaget" var avståndet mellan min tomtgräns och de planerade stadsradhusen endast några enstaka meter. Inom dessa få meter var avsikten att det också skulle rymmas en gångväg. Det avståndet anser jag vara alldeles för kort. Av underlaget framgår att det är viktigt att skapa tydliga och inbjudande entréer till Skogsängsparken. För att den sk gröna entrén från Vilstastigen till Skogsängsparken, som alltså går precis utanför min tomtgräns, även fortsättningsvis blir grön så föreslår jag att trädridån mellan stigen och den nuvarande fotbollsplanen bevaras.

Inom redan detaljplanerade områden i Eskilstuna Kommun tillämpas ofta en gräns på 6 meter från närmaste grannes tomtgräns när ex vis en vedbod eller carport ska byggas. När det gäller helt ny byggnation av större omfattning och med eventuellt fler än ett våningsplan, anser jag att det är rimligt att avståndet är betydligt större.

En synpunkt som jag har är att man i den fortsatta detaljplaneläggningen av den sista etappen tar som utgångspunkt att i huvudsak begränsa ny byggnation till den gamla fotbollsplanen. På så vis uppnås att:

- a. den gröna entrén till Skogsängsparken bibehålls
- b. befintlig stig sedan decennier bevaras
- c. trädavverkning minimeras
- d. det blir ett avstånd från min fastighetsgräns till stigen som utgör entré, på ca 6 meter och därutöver en bevarad trädridå på ca 15 meter vilket jag anser är rimlig hänsyn till min fastighetsgräns.

Svar:

Planprogrammet föreslår ett grönt släpp och en tydligare entré mellan befintlig bebyggelse och föreslagen ny bebyggelsen. I samband med detaljplaneläggningen kommer både bredden och utformningen av det gröna släppet utredas vidare och förtydligas. Planprogrammet föreslår även att det i ett senare skede tas fram en skötselplan som förtydligar hur naturmarken i Skogsängsparken ska skötas i framtiden.

Sakägare 4

Enligt förslaget ska den nya bebyggelsen förläggas i direkt anslutning till min fastighet. Jag önskar att det i den fortsatta detaljplaneringen tas rimlig hänsyn till befintlig byggnation när det gäller avstånd till ny bebyggelse. Jag tycker också att det är viktigt att befintliga träd bevaras i så stor utsträckning som möjligt. För den byggnation av större omfattning som planeras anser jag att det är rimligt att avståndet från min tomtgräns är åtminstone 20 m.

Svar:

Planprogrammet föreslår ett grönt släpp och en tydligare entré mellan befintlig bebyggelse och föreslagen ny bebyggelsen. I samband med detaljplaneläggningen kommer både bredden och utformningen av det gröna släppet utredas vidare och förtydligas. Planprogrammet föreslår även att det i ett senare skede tas fram en skötselplan som förtydligar hur naturmarken i Skogsängsparken ska skötas i framtiden.

Sakägare 5

Om jag har förstått det hela rätt så är tanken att man bl a ska bygga på gräsplanen bakom våra garage samt att man ska ta bort en eller flera skogsdungar samt att den lekplats som också finns efter Vilstastigen. Här är det grönt och lummigt. Barnen kan leka i skogsdungarna och de fina grönyrtorna.

Svar:

Planprogrammet föreslår att behålla dungen öster om Vilstastigen. Nya byggnader föreslås placeras mellan befintliga lamellhusen och Vilstastigen, genom att flytta Vilstastigen österut mot atriumhusen. Planprogrammet förslår ingen förändring när det gäller lekplatsen längs Vilstastigen som ligger på kvartersmark.

11.2 Ytterligare förändringar som har gjorts sedan programsamrådet

Textmaterial

-Programförslag

- Komplettering med en sammanfattning
- Planeringsmål har justerats till stadsbyggnadsprinciper
- Område för ett högre punkthus
- Ett bredare grönt släpp mellan villabebyggelse och ny bebyggelse längs Vilstastigen

-Planeringsförutsättningar

- Kompletteringar/justeringar utifrån genomförd arkeologisk utredning
- Kompletteringar/justeringar utifrån genomförd kulturmiljöanalys

-Genomförandebeskrivningen

- Justeringar avseende detaljplaneområden

-Konsekvensbeskrivningen

- Förtydliganden/kompletteringar avseende intressekonflikter och avvägningar samt konsekvensbedömning och planeringsmål

Kartmaterial/illustrationer

- Komplettering med ett område för ett högre punkthus
- Justeringar avseende avgränsningen av detaljplaneområden
- Förtydliganden avseende gatustruktur och volym för ny bebyggelse
- Mindre justeringar/kompletteringar i strukturplan och tematiska fördjupningar
- Sammanhang Stadsläkning – planprogram
- Inspirationsbilder

11.3 Yttranden utan erinran

Skanova	Inget att erinra.
Hyresgästföreningen	Inget att erinra.
Miljö och räddning (räddningstjänsten)	Inget att erinra.

11.4 Fortsatt handläggning

Planprogrammet med tillhörande handlingar förslås godkännas i Stadsbyggnadsnämnden. Efter planprogrammet föreslås planprocessen fortsättas med detaljplaneläggning enligt programmets etappindelning.

Arbetsgrupp

Planprogrammet har upprättats av Eskilstuna kommuns Stadsbyggnadsförvaltning under medverkan av en projektgrupp med representanter från kommunala förvaltningar och bolag. Medverkande konsulter, som tagit fram underlag till planarbetet har varit Tyréns.

Vanessa Scheffler	Planavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Mattias Albers	Kultur- och fritidsförvaltningen
Fredrik Andersson	Kommunledningskontoret (Mark och exploatering), WSP
Linus Andersson	Planavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Johan Carlsson	EEM - Fjärrvärme
Samuel Deivard	Trafikavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Michael Eklind	EEM – EI
Fredrik Eklund	Parkavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Karin Ermegård	Planavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Gunilla Frenne	Parkavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Anna Götzlinger	Kultur- och fritidsförvaltningen
Per Haupt	Utvecklingsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Mats Hällnäs	Utvecklingsenheten, Stadsbyggnadsförvaltningen
Annette Illi Orre	Vuxen- och omsorgsförvaltningen
Anna Jönsson	Projekt och GIS-avdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Charlotta Kjellström	Parkavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Marika Lundqvist	Barn- och utbildningsförvaltningen
Hanna Nordin	Parkavdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Sara Norlund	Kultur- och fritidsförvaltningen
Joakim Persson	Kommunledningskontoret
Conny Pettersson	EEM - Avfall
Magnus Rhyd	Projekt och GIS-avdelningen, Stadsbyggnadsförvaltningen
Urban Svantesson	Kommunledningskontoret (Mark och exploatering)
Peter Jensen-Urstad	Miljö- och räddningstjänstkontoret
Marie Wallin	Barn- och utbildningsförvaltningen
Jörgen Westerlund	EEM – VA

Illustrationer: Vanessa Scheffler, Martin Malmgren, Amal Mayoufi

